Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka Din 1·—.

Nedeljska priloga prinaša:

Glas slovenskih otrok
Mariborski grad
Potegavščina nad potegavščino
Glas naših izza meje
Poživljeni šah
Na poti v Carigrad

Mesečna naročnina 20 Din, za inozemstvo 35 Din. Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23. Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1. Telefon 3855. - Ček. račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Pogoj uspešnega sodelovanja
Politični spletkarji
Volitve v Č. S. R.
Učiteljski pevski zbor v Bolgariji
Nekaj o načrtnem gospodarstvu
Glas naše žene

Št. 28 Izhaja dnevno razen ponedeljka in dneva po prazniku V Ljubljani v nedeljo, dne 19. maja 1935 Rokopisov ne vračamo Leto I

Pogoj uspešnega sodelovanja

Z izvolitvijo je dobil vsak kandidat dvojni mandat: 1. da zastopa interese volilcev v skupščini in 2. da deluje med narodom. Prva naloga zahteva od poslanca, da na podlagi svojega programa skrbi za dobre zakone in za dobro funkcioniranje javne uprave, druga pa, da je vedno v kontaktu z narodom in da s svojim delom, ko tudi s svojo agitacijo pridobiva novih pristašev za svoj program ter da dobiva na ta način od naroda vedno novo legitimacijo za svojo poslansko dolžnost.

Skoraj vsi v Sloveniji izvoljeni poslanci so kandidirali na istem programu, na programu nosilca državne liste. Njegov program je zato tudi njihov program in zato tvorijo tudi vsi na tem programu izvoljeni poslanci eno skupino. Ta program pa je seveda le okviren ter ga je treba zato v podrobnostih še izdelati. To tudi zategadelj, da se še bolj pokaže enotnost novoizvoljenih poslancev, da ne zastopajo ti le v širokih obrisih isti program, temveč da imajo iste poglede tudi v vseh važnejših vprašanjih, ki se tičejo njih banovine.

Dober program je od nekdaj bil najmočnejši agitator za poslanca, obenem pa tudi najboljši vzgojitelj volilca. Tudi to je vzrok, da morajo posvetiti novoizvoljeni poslanci največjo skrb izdelavi svojega sku[illegible]ga programa in potem na podlagi njega pridobiti za svojo politiko tudi one volilce, ki jim petega majnika še niso zaupali svojih glasov.

Na skupnih sestankih in v prijateljski diskusiji bodo dosegli novi poslanci ta cilj in pri tem imeli še ta uspeh, da se bodo medsebojno zbližali, da ne bodo le na programu nosilca državne liste nastala slučajna skupina, temveč notranje čvrsto zvezana enota, ki jo bo družilo tudi osebno prijateljstvo. Nastala bo tako poslanska delegacija, ki bo imela večji pomen, kakor pa bi odgovarjalo njeni številčni moči, ker jo bo družila enotna volja in enoten program. Čim večja enotnost bo dosežena, tem bolj bo potencirana sila te delegacije, tem uspešneje se bo tudi uveljavila v parlamentu, s tem pa tudi tem več dosegla za svoje volilce.

Pozabiti pa tudi ni na učinek, ki ga jasno formuliran program napravlja na priprostega človeka. Velika gesla imajo za priprostega volilca trajno vrednost šele takrat, kadar se ujemajo popolnoma tudi z vsakdanjimi potrebami volilca. Že zato je potreba izdelati program do podrobnosti, da bo volilec videl, da je to v resnici njegov program, kakor mu počiva v srcu.

Danes se sliši mnogo lepih besedi o potrebi sodelovanja tudi od onih ljudi, ki so še pri zadnjih volitvah smatrali za svojo glavno nalogo, da stoje čim bolj ob strani. Jasno je zato, da apeli teh ljudi k sodelovanju ne morejo imeti prepričujoče sile, ker pač mora človek obstati ob vprašanju: zakaj naenkrat ta izprememba? Vendar pa s tem ni rečeno, da bi bilo sodelovanje napačno. Nasprotno sodelovanje je nujnost in tudi eno glavnih programatičnih točk predsednika vlade Jevtića.

Nihče pa ni tako poklican, da izvede to sodelovanje vseh dobro mislečih ljudi, kakor novo izvoljeni poslanci, saj imajo ti naravnost mandat od naroda, da v tem smislu delujejo. K sodelovanju pa morajo vabiti le na podlagi svojega programa, kajti drugače bi se izneverili sebi in dolžnostim, ki so jih prevzeli z izvolitvijo. Kdor iskreno in brez skrivnih misli pristane na ta program, ta je dobrodošel, ta je sprejet kot sodelavec, pa naj je prej pripadal tej ali oni skupini. Seveda pa mora tudi dokazati, da je res iskreno za novi program in da je postal sodelavec le iz idealnih nagibov in ker je odkritosrčno za ta program. Če pa kdo samo pravi, da je za sodelovanje, obenem pa širi z raznimi okrožnicami lažnjive vesti, ki ubijajo to sodelovanje, potem so njegovi nagibi ničvredni in njega ni mogoče pritegniti k sodelovanju.

Doseči sodelovanje vseh, ki so dobre volje, je nujnost, ker je mogoče izvajati novo politiko le s podporo naroda. Podlaga za to sodelovanje naroda pa je do podrobnosti izdelan program. Ta pa bodi skrb novo izvoljenih poslancev, ki se naj z njim predstavijo volilcem kot močna in enotna skupina, ki bo odločno šla po začrtani poti, da na podlagi dobro preudarjene gospodarske politike privede narod iz krize v blagostanje.

Italija — Abesinija

Italija mobilizira doma in v Afriki

V Massauo prihajajo vedno nove ladje vojaštva, vojnega in drugega materiala — 10.000 Askarov pod orožjem

LONDON, 18. maja. w. Včerajšnji večerni list »Star« poroča iz Avstrije, da je koroška hajmverovska skupina uvedla rekrutacijo prostovoljnih oddelkov za Abesinijo. — Vesti še ni mogoče kontrolirati. Zanimivo pa je, da je avstrijsko časopisje v zadnjem času zelo simpatično pisalo o italijanski kolonialni akciji v Vzhodni Afriki in je Italijo celo zagovarjalo pred tujimi napadi. Posebno pa so padli v oči članki feldmaršala Avgusta Urbanskega, ki so napravili vtis, kakor da hoče tudi Avstrija dejansko podpirati Italijo.

BERLIN, 18. maja. w. Posebni poročevalec »Völkischer Beobachter«-ja javlja svojemu listu iz Massaue, da je mesto podobno vojaškemu taborišču. Parniki z novim vojaštvom prihajajo dan za dnem. Ker v luki ne morejo še pristati, stoje navadno po nekaj dni na odprtem morju v bližini mesta. Dopisnik zatrjuje, da se skrca dnevno 2000—3000 mož. Med vojaki je polno Nemcev iz Poadižja in veliko število Jugoslovanov iz Julijske Krajine.

Iz Tripolisa je do zdaj prišlo že 10.000 Askarov, 2000 jih je pred kratkim pripeljal parnik »Barbarigo«. Parniki »Caffaro«, »India« in »Hilda« pa so uvozili velike množine železniških tračnic in avtomobilov. Takoj po izkrcanju naložе avtomobile z materialom, da ga odpeljejo v Asmaro. Avtomobili so večinoma znamke »Ford« in »Chevrolet«, ker so za slabe afriške ceste primernejši od tipa »Fiat«. Pri težkih transportih pa se je do sedaj najboljše obnesel tip »Brüssing-NSU«, ki premaga vse težkoče.

Dopisnik pravi, da ni verjetno, da bi se vojne operacije pričele pred 15. septembrom.

Italija se [illegible] Ženeve...

Rim, 18. maja. AA. Direktor »Tribune« piše zelo odločno o italijansko-abesinskem sporu in nastopa zoper to, da bi se ta spor urejal pred Društvom narodov.

Nihče danes ne sme trditi, pravi pisec, da ne bi bil sprejem Abesinije v DN velika napaka in nezmisel. Teza, da se mora Abesinija tretirati na isti način kakor Italija, postaja nevarna za Društvo narodov samo. DN je doživelo že zadosti izkustev pri težkočah v urejanju sporov med državami različne stopnje, njegov ugled bi pa pri tem sam trpel, ne pa da bi se še okrepil.

Abesinija je bila vedno za sporazum

Pariz, 17. maja. Havas poroča iz Addis Abebe, da je abesinska vlada v odgovoru na noto italijanske vlade izjavila, da pristane na arbitražo, omejeno na incident pri Ualualu, in da se bo potrudila, da popolnoma sprejme arbitražni sklep glede razlage pogodbe iz leta 1929, ki se posebej tiče utrjevanja meje v Somaliji. Abesinska vlada je prav tako izrekla željo, da naj si sami razsodniki izberejo kraj, kjer bodo zasedali.

Rim, 18. maja. AA. Po obvestilu italijanskega poslanika v Addis-Abebi je abesinska vlada izbrala svoja dva pravna zastopnika v arbitražni komisiji, ki naj podasta poročilo o italijansko-abesinskem sporu. Ta dva zastopnika Abesinije sta znani **francoski pravnik Albert de la Pradelli in britanski pravnik Benjamin Patek.**

Ustanovljena je »višja intendanca za valutna vprašanja«

Rim, 17. maja. AA. Agencija Stefani poroča: Na zadnji seji ministrskega sveta so sprejeli **predlog o ustanovitvi posebne organizacije pri predsedstvu vlade, ki bo upravljala razdelitev deviz v zvezi z obstoječimi določbami o mednarodni trgovini in tečajih deviz.** Omenjena organizacija se bo dalje bavila z ureditvijo vprašanja izvoza in uvoza deviz na račun države. Za šefa te nove ustanove, ki se bo imenovala »višja intendanca za valutna vprašanja«, je imenovan profesor **Guarinieri,** znani strokovnjak za gospodarska vprašanja. Ta nova ustanova bo **vrhovni regulator italijanskih trgovinskih odnošajev v inozemstvu.**

»Giornale d' Italia« pravi v zvezi z ustanovitvijo te nove organizacije, da se bo preko nje delalo za **novo orientacijo gospodarskega delovanja,** ki naj bo v bodoče prožnejša in naj pomaga produktivnim podjetjem, po drugi strani se bo pa preko te ustanove delalo za zboljšanje italijanskih postojank na tujih tržiščih.

Demanti

Rim, 18. maja. AA. V pristojnih krogih demantirajo vesti, da bi se bilo mnogo bolnih vojakov vrnilo iz vzhodne Afrike in pa da bi jih tamkaj poslali na bolniške ladje.

Vojaške priprave v Vzhodni Afriki in italijanske finance

Pariz, 18. maja. r. Rimski dopisnik poluradnega »Temps«-a javlja pod zgornjim naslovom svojemu listu: »Kakšen je vpliv italijanskih vojaških priprav v Vzhodni Afriki na italijansko gospodarstvo? Ta problem, pravi dopisnik, je vreden posebnega razmotrivanja. Gre za vprašanje, če bo sploh mogla fašistična Italija še dolgo v tem tempu izvajati svojo militaristično politiko, ne da bi obenem občutno škodovala svojemu narodnemu gospodarstvu. V tem pogledu sta omembe vredni dve izjavi iz zadnjega Mussolinijevega govora v senatu. Šef italijanske vlade je izjavil namreč, da število delavcev, poslanih v Vzhodno Afriko, morda prekaša število vojaštva. Druga izjava pa se nanaša na delo v vojaških tovarnah, ki, kakor je poudaril Duce, delajo že nekaj mesecev noč in dan neprestano. Nadalje je zanimivo, da je po uradnih podatkih število brezposelnih, ki je v aprilu lanskega leta znašalo še 995.000, padlo v aprilu t. l. na 803,000, kar pomenja znižanje za 192.000.

Iz teh treh podatkov, pravi dopisnik, bi se dalo sklepati, da so vojaške mere, podvzete s strani Italije v Vzhodni Afriki — mobilizacija, pošiljanje vojaštva in delavstva v Somalijo in Eritrejo, nadomestitev odhajajočih oddelkov z novimi, na enak način oboroženimi - preskrbele delo večjemu številu brezposelnega delavstva, kar je imelo za nujno posledico zmanjšanje števila brezposelnih v zadnjem mesecu. Razen tega pa so bili izdani še nešteti ukrepi za poživljenje dela v posameznih industrijah. Na ta način so torej vojaške mere zelo olajšane že po samem gospodarskem položaju. Lahko celo rečemo, da ni bil moment za to nikdar tako ugoden, kakor baš v sedanjem položaju. Zdi se torej, da Italija ekonomsko prav nič ne trpi zaradi velikih pošiljatev vojaštva v Somalijo in Eritrejo in da je ekonomsko življenje morda prav zaradi tega postalo celo nekoliko lažje.

Ne smemo nadalje pozabiti, nadaljuje dopisnik, neštetih drugih ukrepov finančnega in denarnega značaja, ki jih je vlada izdala zato, da bi zmanjšala deficit v trgovski bilanci, ne da bi se — spričo obsežnih varnostnih ukrepov, ki jih je vlada podvzela — zmanjšala količina zlata pri »Banca d'Italia«. Na ta način skuša Italija obdržati svoj notranji in zunanji kredit. Lansko leto je vlada porabila nad eno milijardo lir samo za kritje deficita v trgovski bilanci. Obenem pa je podvzela stroge mere za postopno in stalno manjšanje deficita. Lahko rečemo, da je od decembra lanskega leta zaloga zlata pri »Banca d'Italia« v stalnem naraščanju, kar je bilo mogoče doseči le je drakonskimi finančnimi odredbami. In samo tem drakonskim odredbam na finančnem in denarnem polju se ima Italija prav za prav zahvaliti za svoj sedanji, sicer ne preveč rožnat položaj, ki pa vendarle fašistični vladi dopušča, da izvaja svojo militaristično politiko naprej in da pošilja velike množine vojnega materiala in vojaštva v svoje kolonije.«

Zdi se, da vodi danes Italijo ena sama želja: Zvišati nacionalno produkcijo do skrajnih meja, a brez prevelike odvisnosti od tujine, torej **okrepitev in povečanje narodne proizvodnje z lastnimi silami.** Šla je v tej svoji politiki gospodarske avtarkije celo tako daleč, da se je celo odpovedala uvozu nekaterih najpotrebnejših surovin, kakor n. pr. bombaža, volne, premoga itd., samo da bi zmanjšala nezdrave razmere med dosedaj prevelikim uvozom in relativno prešibkim izvozom. Mussolini je s svojimi gospodarskimi reformami popolnoma usužnjil vso privatno iniciativo in privatno proizvodnjo italijanskim vojaškim interesom. Relativno neznatno zmanjšanje števila brezposelnih ima svoj vzrok samo v obsežnih militarističnih ukrepih, ki, podobno kakor v času vojne, pomagajo k trenutni poživitvi vse nacionalne produkcije in s tem tudi k trenutnemu zboljšanju ekonomskega položaja. A če bo to trajno, je drugo vprašanje, na katero vsaj v splošnem že danes lahko negativno odgovorimo.

Zakaj je bil pozvan Drummond v London?

Pariz, 18. maja. AA. Odhod britanskega veleposlanika sira Erica Drummonda iz Rima v London si razlagajo v Rimu drugače in v Parizu in Londonu spet drugače.

V Rimu je izšlo uradno poročilo, ki pravi, da je bil sir Eric Drummond pred odhodom iz Rima pri g. Mussoliniju in je z njim govoril o letalskem paktu med zapadnimi državami. **Pariški listi pa priobčujejo več poročil iz Londona, ki trde, da je sira Erica Drummonda pozvala v London njegova vlada, da ji bo osebno poročal o abesinsko-italijanskem sporu. V svojih poročilih iz Londona pišejo pariški listi, da smatrajo britanski uradni krogi položaj za resen in da je zato potrebno, da britanska vlada določi svoje stališče, če bi prišlo do oboroženega spopada med Italijo in Abesinijo.**

»Information« omenja možnost angleško-francosko-italijanske konference v Ženevi. Na tej konferenci bi te tri države, ki so podpisale dogovor leta 1906. o vzhodni Afriki, proučile ves abesinsko-italijanski kompleks vprašanj. List pripominja, da je britanska vlada v tem smislu že napravila demaršo v Rim.

Havas pravi v nekem svojem nocojšnjem poročilu iz Londona izrečno, da je sir Eric Drummond **poročal britanski vladi o italijansko-abesinskem sporu in da je kabinet nato dal ministru Edenu instrukcije o njegovem zadržanju o priliki bližajočega se zasedanja sveta DN v Ženevi.**

Politični spletkarji ali gospodarski politiki

Dandanes, ko je svet nestalen v vsakem pogledu, ne samo v gospodarskih rečeh, temveč tudi v političnem življenju, se marsikdo sklicuje na stalnost in načelne usmeritve, kakor jih je doživljal pred vojno. To so predvsem starejši gospodje, zakaj današnja mladina se spominja na življenje pred l. 1914. samo megleno, ako se sploh spominja.

Res, da so nekdaj veljale tudi v politiki neke načelne smernice, skoraj bi rekli dogme, katere kršiti je bilo kar grešno. Dandanes je drugače. Pa ne zaradi ljudi, kakor da bi se ti spremenili, temveč zaradi mnogo hitrejšega tempa življenja. Politika, ki je izraz gospodarskega stanja in hotenja, se mora ravnati po tekočem traku življenja ljudstva in narodov; zakaj življenje noče slediti političnim zamislekom posameznika ali posameznih skupin in organizacij.

Prožnost in okretnost je torej danes hudo potrebna. Vkljub temu pa je tudi dandanes potrebna v politiki neka jasnost o ciljih, za kateremi gremo. Pri nas bi moral javni delavec, pa ne samo ta, **vse ljudstvo bi moralo biti prežeto tehle ciljev:**

Prvič, da nam je država jugoslovanska potrebna in koristna za življenje sploh.

Drugič, da mora v tej državi vladati red in absolutno spoštovanje zakonov.

Tretjič, da moramo vsi stremeti za tem, da se izboljšajo življenjske prilike našega malega človeka, to je kmeta, delavca, obrtnika in uradnika — nameščenca.

Kdor to prizna, se mora po tem tudi ravnati. Tega nam manjka. To jasnost in to zavest pa imej vsakdo.

Na žalost pa vidimo, da se pri nas v javnosti najvidnejši ljudje ne ravnajo po tem. Zakaj ne? Zato, ker mislijo preveč na sebe, na svoj osebni položaj, na splošno narodno korist pa bore malo, časih pa tudi nič. Tako smo v zadnjih 15. letih često doživeli neverjetne stvari. Posamezne politične stranke in struje, ki so se grele na solncu vladne milosti, so na dolgo in široko dokazovale svoj neodpovedljivi patriotizem in svojo neomajno državotvornost. Kakor hitro pa so bile po sili dogodkov nekoliko odrinjene od oblasti, pa so takoj zašle v bučno opozicijo in njihove kritike ni bilo ne konca ne kraja, pa čeprav so objekte svoje kritike ustvarile baš one same. Videli smo visoke politike na delu, ki so bili zelo absolutistično in ošabno razpoloženi, ki niso hoteli poslušati niti dobronamernih svetovalcev in prijateljev. Kakor hitro pa so izgubili svoj visoki položaj, so pljuvali na svoje lastne ukrepe in odloke. Ti ljudje so mislili predvsem le na svojo osebno korist ali ugodje, ki ga prinaša s seboj visok položaj; zato so tako delali.

V zadnjih letih so se nekatere politične osebnosti — saj ni treba s prstom pokazati na nje! — izurile v takšnem političnem intrigantstvu, ki je vse obsodbe vredno. Že dolga leta se kolportirajo med ljudmi razne novice, ki se nikoli ne uresničijo. Ravno zadnje dni so ljudje, ki ne morejo preboleti, da je bila njihova politična vsemogočnost malo okrnjena, raznašali vznemirljive vesti, ki se samo šepečejo od moža do moža. Danes izmišljotina, da je padel Jevtić, jutri flauza, da je odstopil general Živković in potem zopet govorica, da so ti in oni ministri odstopili itd. Vse to se lahko zgodi, to ni nemogoče. Toda vse te in takšne **vesti so bile gladko izmišljene** in ljudje, ki so jih vrgli med ljudstvo, so dobro vedeli, da so si jih namenoma izmislili, ker jim je šlo to v račun njihovih političnih intrig. Pred leti si slišal takšne in podobne novice na Krekovem trgu in na Miklošičevi cesti. Danes, ko se je situacija malo zasukala, pa jih lahko čuješ tudi v Šelenburgovi ulici ali na Kongresnem trgu.

To ni politika. To so intrige in laži! S tem se mora nehati! Brez kazni se ne sme več dogajati, da danes sumničiš vse ljudi okoli sebe nelojalnosti in kot subverzivne elemente zato, da se sam prikažeš kot edini rešitelj — domovine, jutri pa, ko si izgubil svoj izumetničeni vpliv, pa zagrešiš dejanja, ki niso v skladu s kazenskim zakonom. Takšni patrioti na odpoved so vsaki družbi in vsaki državi res nevarni in se jih lahko imenujr politične prevarante.

Politika je delo za občo korist. Kadar je takšna, je tudi poštena. Danes, ko naš mali človesk težko živi in se mora boriti s številnimi težavami in zaprekami, pa politika ne sme biti drugega kot misel in delo za povzdigo gospodarstva. Vsak naš minister, vsak župan, vsak občinski odbornik, vsak odbornik naših hranilnic in posojilnic, skratka vsak človek, naj ima kakšno javno šaržo ali ne, se mora zavedati in samo na to misliti, da je **delo za popravo in izboljšanje našega splošnega gospodarstva edino prava politika.** Pošteno misliti je treba najprej, potem bo tudi naše delo pošteno in uspešno. Geslo bodočih dni bodi: **Gospodarstvo moralno popraviti najprej,** samo to imejmo pred očmi, samo za tem stremimo in videli bomo, da takšna skupna in poštena volja mora postati meso, mora roditi uspehe v korist naroda in s tem tudi države.

O čem bo Hitler govoril 21. maja

Hitler pripravlja načrt o novi organizaciji Evrope

Berlin, 18. maja. w. Napovedani govor v Rajhstagu bo imel Hitler, kakor znano, 21. t. m. ob 8. uri zvečer. Menijo, da je Hitler namenoma izbral to večerno uro za svoj govor, da ga bodo lahko v vsej Nemčiji slišali po radiu. Posebni zvočniki bodo v vseh večjih mestih postavljeni po ulicah. Milijoni Nemcev bodo enkrat slišali Hitlerjeve besede. Že te zunanje priprave kažejo, da se Hitler pripravlja na veliko propagandno manifestacijo. Ni še mogoče natančno ugotoviti, o čem bo Hitler v svojem govoru razpravljal, toda verjetno je, da se bo pred vsem skušal oprati pred nemškim narodom zaradi svoje politike zadnjih mesecev. Nemško časopisje pa med tem samo na splošno ugiba o vsebini Hitlerjevega govora. Skoraj vsi listi pričakujejo, da bo Hitler večji del svojega govora posvetil samo najnovejšim dogodkom, med njimi predvsem pred kratkim sklenjenemu francosko-ruskemu paktu. Obenem pa je zelo verjetno, da se bo dotaknil tudi tekmovanja v oboroževanju, ki se je v zadnjem času začelo skoraj povsod po Evropi. Nemški listi že zdaj namigujejo na oboroževanje v Franciji, v Angliji, v Italiji in v Rusiji. Zanimivo je v tem pogledu pisanje lista **»Hamburger Fremdenblatta«,** ki piše med drugim: »Medtem ko se Francija in sovjetska Rusija potegujeta za politiko zvez in Mussolini oborožuje armado 900.000 mož, si nekateri upajo podvomiti v miroljubno politiko Rajha (!) in izpodjedati njegov ugled s propagandnimi manevri. Z nemške strani ni bilo nič takega, kar bi mogel kdo tolmačiti kot poslabšanje evropske situacije«.

Po namigu od zgoraj hoče nemško časopisje umetno ustvariti zvezo med govorom, ki ga je imel Hitler v rajhstagu pred dvemi leti (17. maja 1933) in zdaj napovedanim govorom. Listi pišejo v tej zvezi o veliki miroljubni pripravljenosti, ki da jo je Hitler pokazal že pred dvemi leti, ki je pa Evropa tedaj ni hotela upoštevati. Hitler je že tedaj zapretil z izstopom iz Društva narodov. **»Berliner Tageblatt«** piše: »Evropski državniki, ki nosijo pred zgodovino odgovornost za evropski razvoj, ne morejo zanikati, da ne bi bili pravočasno opozorjeni. Dogodki zadnjih dveh let so tako popolnoma potrdili vrednost opozorila, ki ga je Führer podal pred dvemi leti. Točno 16 mesecev po tem govoru, je Nemčija v odgovor na francosko politiko 16. marca t. l. uvedla splošno vojaško dolžnost.« Te ugotovitve bodo po mnenju lista tvorile izhodišče Hitlerjevih zunanjepolitičnih izjav v rajhstagu.

Doznava se nadalje, da je Hitler svoj govor skrbno pripravil. Podobno kakor Mussolinijevi govori bo tudi njegov zunanjepolitični govor preračunan predvsem na velik efekt doma. Pred njegovo sestavo se je dolgo posvetoval s von Ribbentropom in drugimi svojimi zaupniki. Baje tudi izlet na »Scharnhorstu« ni služil drugim namenom.

V berlinskih krogih prevladuje čedalje bolj prepričanje, da se zunanjepolitični položaj Nemčije zelo kritičen. Nemčija je danes povsem izolirana. Rajhovska vlada bi očividno najrajši še počakala na nadaljni razvoj dogodkov v dosedanji rezerviranosti, a finančni in gospodarski položaj, ki se je v zadnjem času še prav posebno poslabšal, jo naravnost sili k hitrim odločitvam, ki naj bi razvoj dogodkov v Evropi spet obrnili njej v dobro. Zato ni prav nič čudno, če se v vladnih krogih več govori o strateških načrtih kakor pa o zunanji politiki.

Govori se pa mnogo tudi o tem, da pripravlja Hitler nov načrt o organizaciji miru v Evropi. Izhodišče naj bi mu bila reorganizacija Društva narodov.

Sklep litavskega kasacijskega sodišča je izzval silno ogorčenje v Nemčiji

Berlin, 18. maja. DNB poroča, da je sklep litovskega kasacijskega sodišča, po katerem ostanejo skoraj vse obsodbe vojaškega sodišča v Kovnu v veljavi, zbudil **silno ogorčenje v nemških listih. »Völkischer Beobachter«** piše v zelo ostrem tonu in pravi med drugim: Vrhovno sodišče litovske republike je sankcioniralo ne zločin, ki so ga baje storili Nemci, katere je vojaško sodišče v Kovnu obsodilo na smrt in na težko ječo, temveč zločin, ki ga je s svojo obsodbo izvršilo to vojno sodišče samo. List pravi dalje, da litovskih sodnih oblasti niso vodile določbe zakona in svobodnega prepričanja, temveč izključno samo mržnja proti Nemcem, ki so v polni pravici in nujni samoobrambi ščitili svoje s pogodbami zavarovane narodnostne koristi.

Podobno piše **»Deutsche Allgemeine Zeitung«. »Berliner Börsen Zeitung«** pa pravi med drugim, da je treba spričo takšne kvalifikacije kovenske razsodbe apelirati ne samo na mnenje Nemcev, temveč tudi na javno in izpovedano mnenje več uglednih angleških pravnikov, ki so zasledovali razprave pred vojaškim sodiščem v Kovnu. List sklepa, da morajo zdaj države-podpisnice klajpedskega statuta pokazati, da se zavedajo svoje odgovornosti.

Protestne demonstracije v Königsbergu

Königsberg, 18. maja. DNB poroča: Ko je prebivalstvo mesta Königsberga izvedelo iz listov in iz radia o potrditvi kovnske razsodbe v znanem procesu proti nemškim nacionalnim socialistom, je nastalo silno razburjenje. Ljudje so se zbirali po ulicah in sestavljali sprevode. Velika množica ljudi je krenila na litovski konzulat v königsberškem predmestju, toda policija je izdala stroge ukrepe in odredila vse potrebno za varnost. Po vsem mestu so se vršile protestne demonstracije zoper razsodbo v Kovnu.

Pilsudski na zadnji poti

Telesni ostanki Pilsudskega v Krakovu

Pariz, 18. maja. Havas poroča iz Krakova: Telesni ostanki maršala Pilsudskega so prispeli davi ob 7. Krsto, postavljeno na lafeto, ki se je nahajala v odprtem vagonu, je vso noč spremljalo na vožnji deževje. Na vseh postajah, kjer je vozil vlak, so se zbirale velikanske množice ljudi. Kjer se je vlak nekoliko ustavil, so služili kratke zadušnice.

V Krakovu se je zbralo več ko 300.000 ljudi. Ob osmih je prišel sprevod s krsto pokojnega maršala v tukajšnjo katedralo. Tu bo služil zadušnico krakovski knez-nadškof Sapijeda. Krakov noče prav nič zaostajati za Varšavo pri svečanem izkazanju časti spominu velikega Poljaka.

Rekvijem za Pilsudskim v Beogradu

Beograd, 18. maja. b. Danes dopoldne je bila v cerkvi Kristusa Kralja v Krunski ulici **žalna služba božja za pokojnim poljskim maršalom Pilsudskim.** Službo božjo je opravil papeški nuncij na našem dvoru **Pelegrinetti** ob asistenci kanonika Petra **Vlašića, dr. Jurišića** in ostalih duhovnikov. Med službo božjo je prepeval cerkveni zbor pod vodstvom **Tomaža Ulage.** Točno ob 11. uri se je pripeljal v cerkev zastopnik kralja Petra II. **adjutant dr. Čolak Antić.** Službe božje so se nadalje udeležili predsednik kraljevske vlade g. **Jevtić,** minister vojske in mornarice Peter **Živković,** finančni minister dr. Milan **Stojadinović,** minister za socialno politiko in narodno zdravje **dr. Drago Marušič,** minister za šume in rudnike g. Sveta **Popović,** minister za telesno vzgojo dr. Ljudevit **Auer,** armijski general Vladimir **Tomić** in šef Centralnega presbiroja g. **Djurović,** kakor tudi celotni diplomatski zbor, akreditiran na našem dvoru.

Izgredi v Italiji

Rim, 18. maja. AA. V mestu Tricasi je prišlo do izgredov zaradi imenovanja komisarja v tamkajšnji kmetijski kooperativi. Demonstranti so skušali vdreti v občinsko poslopje, zato je morala intervenirati policija. 15 oseb je ranjenih, 3 med njimi nevarno.

Demanti o izgredih na Dodekanezu

Rim, 18. maja. AA. Glede na poročila, da je na dodekaneškem otoku Kalinu prišlo do krvavih izgredov, izjavljajo v pristojnih krogih, da se je pripetil samo manjši spopad zaradi verskih zadev, kar se tam pogosto dogaja. Žrtev ni bilo.

Spet glasovi o rekonstrukciji angleške vlade

London, 18. maja. AA. Več današnjih listov misli, da se sme zdaj z zanesljivostjo **računati z rekonstrukcijo britanske vlade v najkrajšem času.**

Politični glavni urednik lista **»Daily Mail«** priobčuje članek, v katerem pravi, da sta se Macdonald in Baldwin dolgo razgovarjala o rekonstrukciji, vendar pa se še nista docela sporazumela. Po sodbi tega lista je več ko gotovo, da bo prevzel **resor sira Johna Simona sedanji lord varuh državnega pečata Anthony Eden.** Glede samega predsednika vlade, nadaljuje list, pa še ni gotovo, ali bo Macdonald že letos prepustil svoje mesto Baldwinu, ali bo pa sedanja koalicija vendarle šla na volitve z Macdonaldom kot predsednikom.

Delavski **»Daily Herald«** misli, da bo za enkrat vsa rekonstrukcija vlade samo v izpremembi zunanjega ministra, končna rekonstrukcija bo pa šele po volitvah, seveda, če vlada pri teh volitvah zmaga. Po sodbi lista »Daily Herald« se bodo nove volitve vršile najkasneje oktobra t. l.

Beneš pojde v Moskvo?

Praga, 18. maja. AA. ČTK poroča: Organ češkoslovaških legionarjev »Narodni Osvobodzeni« priobčuje vest, da bo češkoslovaški zunanji minister meseca junija obiskal Moskvo.

Laval se vrne v Pariz

Varšava, 18. maja. AA. Po pogrebu maršala Pilsudskega odpotuje francoski zunanji minister Laval iz Krakova čez Vratislavo in Berlin v Pariz, kamor bo prispel v ponedeljek dopoldne.

Pariz, 18. maja. AA. Glede na snočnje vesti, da se bo francoski zunanji minister Pierre Laval takoj po vrnitvi iz Krakova v Pariz še isti dan, to je v ponedeljek, odpeljal v Ženevo, piše »Petit Parisien«, da bo g. Laval ostal v Parizu najmanj do torka, ker bo takrat na ministrski seji podal obširno poročilo o svojih razgovorih v Varšavi in Moskvi. Iz tega list sklepa, da g. Laval ne bo odšel v Ženevo pred sredo, morda pa šele v četrtek.

Radio Ljubljana bo 20. t. m. ob 10. oddajalo prenos razvitja dečjega prapora Sokola I. Tabor iz sokolske dvorane na Taboru.

Paul Boncour v Beogradu

Beograd, 18. maja. b. Kakor smo že včeraj poročali, je prispel včeraj dopoldne v Beograd bivši zunanji minister in predsednik francoske vlade senator **Paul Boncour.** Sprejet je bil včeraj v **avdijenci pri knezu namestniku Pavlu,** kjer je ostal dalj časa, potem je obiskal predsednika vlade g. Bogoljuba Jevtića. Zvečer je priredil v čast odličnemu francoskemu gostu **predsednik vlade večerjo v hotelu na Avali.** Tej večerji je prisostvovalo tudi mnogo članov kraljevske vlade, dalje francoski poslanik Robert Du Dampierre, grški poslanik dr. Melas in romunski poslanik Guranescu. Po izjavi, ki jo je dal Paul Boncour beograjskim poročevalcem, je prišel v Beograd **kot zastopnik Nj. Vel. kraljice Marije v marsejskem procesu** in predvidoma ostane v Beogradu. Danes ob 16. uri bo imel v Ratničkem klubu predavanje o organizaciji svetovnega miru.

V avdijenci pri kraljici

Beograd, 18. maja. b. Danes ob 10.30 je Nj. Vel. kraljica Marija blagovolila sprejeti v svečani avdijenci bivšega predsednika francoske vlade g. Paula Boncourja.

Radiološki kongres v Beogradu

Beograd, 18. maja b. Danes dopoldne se je pričel v amfiteatrskem fiziološkem institutu medicinske fakultete II. jugoslovanski radiološki kongres, kateremu so prisostvovali mnogi zdravniki iz vse države. Otvoritvi kongresa je prisostvoval minister socialne politike in narodnega zdravja g. dr. Drago *Marušič.* — Kongres je otvoril univ. prof. dr. Laza *Popović* iz Zagreba. Uvodoma je naglasil vodilno idejo pri tem kongresu, nato pa pozdravil zastopnika pokrovitelja kongresa kneza-namestnika Pavla, ministra socialne politike in nar. zdravja, zastopnika ministra prosvete, rektorja ljubljanske univerze ter druge ugledne zastopnike čeških, bolgarskih in rumunskih zdravniških krogov. Kongres je pozdravil tudi minister socialne politike in nar. zdravja dr. Marušič, ki je izrazil svojo radost, da vidi na tem kongresu združene jugoslovanske, bolgarske, rumunske in češkoslovaške zdravnike, ter želi, da bi to danes intenzivno znanstveno delo za podvig znanstvene radiologije rodilo kar največje uspehe. Od svoje strani je obljubil vso svojo pomoč. Na današnjem dnevnem redu so bila predavanja treh praških profesorjev dr. *Ostercila,* dr. Švaba *Vaclava* in dr. Frana *Novaka.* Od strani bolgarskih radiologov je pozdravil kongres dr. *Salacija,* od strani češkoslovaških vseučiliški prof. dr. *Rus,* od strani rumunskih zdravnikov pa docent dr. *Severianu.*

Napredovanja

Beograd, 18. maja b. Za profesorja 7. skupine so napredovali na drž. trg. akademiji v Nišu *Josip Kastigar,* na drž. trg. akademiji v Mariboru pa *Jože Šilc* in *dr. Vladimir Kralj.*

Beograd, 18. maja b. Za profesorja v 8. položajni skupini je postavljen g. *Vladimir Černe* na trg. akademiji v Ljubljani, za inspektorja v ministrstvu soc. politike in nar. zdravja v 4. skup. 1. stopnje je postavljen *dr. Ivan Matko,* dozdaj višji svetnik v istem ministrstvu.

Nov pravilnik za prevoz potnikov in blaga

Beograd, 18. maja b. Minister za trgovino in industrijo g. dr. Milan *Vrbanić* je predpisal v sporazumu z ministrom notranjih del, z ministrom za javna dela, za promet in z ministrom za soc. politiko in nar. zdravje nov pravilnik o prevozu potnikov in blaga z motornimi vozili. V pravilniku je precizirano, kaj se ima smatrati za reden prevoz potnikov in reden prevoz blaga. Predpis sam so pogoji, pod katerimi je mogoče dobiti prevoz potnikov in blaga, pri čemur se ščitijo že obstoječe in državne ustanove. Vse obstoječe družbe se bodo morale v treh mesecih potem, ko stopi pravilnik v veljavo, prilagoditi določbam tega pravilnika. Pravilnik stopi v veljavo na dan obnarodovanja v »Službenih novinah«.

Gospodarska, kulturna in prosvetna društva Trnovskega okraja v Ljubljani prirede dne 1. junija romanje na Oplenac, da se poklonijo smrtnim ostankom Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Odhod iz Ljubljane z večernim brzim vlakom v soboto, dne 1. junija ob 20. uri. Povratek dne 4. junija ob pol 11. uri. Vožnja za osebo tja in nazaj vštevši avtobus Din225·—. Ob poklonitvi bo položen na grob kralja Mučenika krasno izdelan slovenski svečnik »Stober« s spominsko knjigo. **Prijave se sprejemajo v gostilni Soklič, Pred Konjušnico, do incl. 26. t. m.** Vse članstvo trnovskih društev in njih prijatelji se vabijo, da se prijavijo v čim večjem številu.

Pripravljalni odbor.

Vremenska napoved

Novi Sad, 18. maja. Spremenljivo vreme, pretežno oblačno, ponekod nalivi, posebno na vzhodni polovici kraljevine. Temperatura se bo zvišala po zapadnih krajih in na jugu. — Solnce vzhaja ob 4.6, zahaja ob 19.2.

Dunaj: možnost neviht, temperatura se bo dvignila.

Sneg v Parizu . . .

Pariz, 18. maja. AA. Davi je nenadoma začelo snežiti. Sneg je padal celih 20 minut.

Volitve v Češkoslovaški republiki

—ž—, Praga, 15. maja.

Kljub uplivnemu obroču držav z avtoritativnimi režimi, nejasnemu mednarodnemu položaju in čedalje težjim gospodarskim razmeram si je mlada češkoslovaška republika ohranila demokracijo in parlamentarno ustaljenost. Politika stalnega sodelovanja in sporazumevanja posameznih političnih skupin je utemeljena že v narodnostni in gospodarsko-socialni strukturi republike, obenem pa izvira demokratična politična uravnovešenost vseh narodnih sil predvsem iz visoke splošne politične izobrazbe in zrelosti najširših vrst češkoslovaškega naroda. Zbog disciplinirano sti in zrelosti večine političnih strank tudi nedeljske volitve ne bodo prinesle presenečenj, najmanj pa je pričakovati, da bi se katerakoli politična skupina sama polastila državnega vodstva, kajti vprav politična uravnovešenost in volja po sodelovanju v državotvornem smislu sta trdni jamstvi demokracije v ČSR.

Voljo po nadaljnjem sodelovanju so izrazile vse koalicijske vladne stranke — agrarna, socialno-demokratska, narodno-socialistična in češka ljudska stranka — ki so v minulih tednih razvijale volivno agitacijo v duhu državotvornosti in gredo v volitve predvsem z gospodarskimi programi in načelom:

brezpogojna ohranitev demokracije,

kar jim bo najmanj ohranilo dosedanje pozicije, tako da je že naprej gotovo, da bo sedanja vladna koalicija prav malo izpremenjena. Načelo ohranitve demokracije je ob teh volitvah še prav posebno poudarjeno s takozvano **gospodarsko demokracijo**, ki ne bo ščitila samo politične enakopravnosti, temveč bo temelj gospodarske in socialne enakopravnosti in pravičnosti. Spričo resnega gospodarskega položaja se demokracija diskusije podreja gospodarski demokraciji in **demokraciji avtoritativne odgovornosti**, ki postavlja interese širokih ljudskih vrst nad interese posameznika. V tem duhu so večinske politične skupine postavile svoje volivne programe o smotrenem, načrtnem gospodarstvu. **Agrarna** [illegible] pa je ta program že pričela izvajati [illegible] **monopolom**, z načrtno kmetijsko pro[illegible]jo, z ureditvijo notranjega konzumnega trga itd. Kakor je ta program gospodarskih dejanj in reform vzbudil med širokimi ljudskimi vrstami neprikrito soglasnost in priznanje, tako je naletel v finančnih in industrijskih krogih, ki se večinoma osredotočajo v bivši narodno-demokratični stranki, na vehementen odpor in strankarska obračunavanja. Iz odpora proti vladni koaliciji in avtoritativni demokraciji, ki hoče zaščito najšibkejših in postavlja finančni kapital v službo splošnosti, se je rodil

»zlato-srebrni blok« skrajne desnice,

to je spojitev narodno-demokratske stranke dr. [illegible]amaža z Narodno ligo Jiři Stříbrnega, ki kot skrajno desničarska nacionalistična fronta kandidira na 16. mestu kot »Národní sjednocení« (Narodno zedinjenje). Ta nova politična tvorba, ki očituje vse značilne poteze evropskega fašizma, nastopa brez jasnega programa. Vsa njena sila je v radikalnosti in dogmatičnosti gesel, ki so popolna kopija drugih fašističnih gibanj. V njenih vrstah se zbira predvsem mlada nekritična generacija, ki jo težka borba za življenjski obstoj in nejasna bodočnost ženeta v nepreudarno radikalnost, generacija, ki jo omamljajo zvoki gesel, strumnost discipline in parade ter obljube voditeljev. V volivni borbi za čsl. demokracijo prevladuje zaenkrat še zrela prevdarnost starejših generacij, zato ta skrajno desničarski poskus pri izidu volitev sploh ne prihaja v poštev, zlasti še zato, ker mu stoje na čelu stari politiki, ki so se na ramah mladine rešili pred popolnim pozabljenjem in zatonom.

Vendar pa je ob letošnjih čsl. volitvah posebno vidno in značilno, da je

mladina v ospredju,

ki bo kot vojna in povojna generacija tokrat prvič izvršila svojo demokratično državljansko pravico in dolžnost (v ČSR namreč velja dolžnost volitve). Pritisk nad 2 milijonov mladih volivcev je bil tolik, da se vse stranke brez izjeme niso mogle izogniti pri sestavljanju kandidatnih list vprašanju »mladih« in »novih«. **Novo parlamentarno predstavništvo bo znatno pomlajeno,** a tudi vodstva posameznih strank bodo prerojena z mladimi silami. Celotna čsl. demokracia bo z mlado generacijo osvežena ter bo brezdvomno postala po iniciativnosti mladih prožnejša in še odločnejša v dejanjih, ki jih tako nujno terja sedanja doba tudi v ČSR. Posebno odločno je uveljavila svoje zahteve mlada agrarna generacija, vzgojena v duhu pok. A. Švehle, ki je stalno naglašal: »Iščite mlade, sposobne ljudi, postavite jih v ospredje, dajte jim priložnost za delo in uresničenje njih idej!«

Posebno aktivno predvolilno gibanje izvaja med čsl. Nemci

Heinleinova Heimat fronta,

ki bi rada zbrala v svojih nacionalističnih vrstah vso meščansko nemško manjšino v ČSR. Vprašanju državotvornosti in **lojalnosti** se spretno izogiba, razširjajoč med čsl. Nemci dokaj meglen program o edinosti nemške manjšine. Večina njenih pristašev se rekrutira iz mladih vrst, ki so dostopne duhu nemških romantikov. Ostalim strankam čsl. Nemcev bo v nedeljskih volitvah brezdvomno precej neprijetna konkurenca. Njena trajna eksistenca pa je mogoča le v okviru državotvornosti in državne lojalnosti, na kar mora ob vsakem poskusu resnejšega udejstvovanja brezpogojno računati.

Zgodovinski politični preobrat pa je treba zabeležiti na Slovaškem, kjer se je v predvolilni kampanji ustvarila

enotna fronta slovaških katoličanov in evangeličanov,

ki so bili doslej nepomirljivi nasprotniki. Sporazum **Hlinkove ljudske stranke z Razusovo slovaško narodno stranko** je sprejela vsa češkoslovaška **javnost z velikimi simpatijami. Skupni volivni nastop rimsko-katoliškega župnika Hlinke z evangeličanskim župnikom Razusom** znači pravzaprav likvidacijo težkih in resnih verskih bojev na Slovaškem. Posebno pomembna pa je **ta likvidacija zlasti** z ozirom na Hlinkovo dosedanje politično udejstvovanje, ko se je bil za dva cilja, za slovaško ljudstvo in za pozicije rimsko-katoliške cerkve na Slovaškem. Ker je interes katolicizma istovetil z interesi slovaškega ljudstva, je v marsikaterem svojem dejanju en interes podredil drugemu. S sedanjim sporazumom pa je tozadevno izrekel jasno odločitev. Brez dvoma je, da bo ta sporazum, ojačen s sodelovanjem ukrajinskega narodnega gibanja v Podkarpatski Rusiji, konsolidiral narodne razmere na Slovaškem..

Nasprotno skrajnost fašističnega »zlato-srebrnega bloka« tvori **komunistično gibanje**, ki razširja svojo agitacijo prav tako predvsem med mladimi vrstami. Vendar niti desničarska niti levičarska skrajnost ne predstavljata resne grožnje čsl. demokraciji, ki je trdno odločena izvesti korenito reformo zlasti v gospodarskem in socialnem oziru ter zagotoviti najširšim vrstam naroda dostojno eksistenco v okviru varnih mej češkoslovaške republike.

Miro Vidmar:

Koncertna turneja Učiteljskega pevskega zbora po Bolgariji

Sofija, dne 15. maja 1935.

Od Ljubljane do Sofije:

V dalji tone svetloba, ki jo izžareva novi simbol Ljubljane-nebotičnik. Vlak puha v temno noč. Nekaj jih še stoji pri oknih in zro nazaj, kjer so ostali njih svojci, pa tudi udobna postelja. Tudi po slovesu povzročena rosica pod očesci se je kmalu posušila, veselje je zavladalo po kupejih in kmalu bi dali duška svoji notranjosti s krepko slovensko pesmijo, toda reditelji so na mestu. Opomin: čuvajte se, pot je dolga, vse je še pred nami.

Prav lepo imamo urejeno. Železniška uprava nam je naklonila dva dolga voza za naše potovanje. Po pet nas je v kupeju, tako da se vsi lahko zleknemo k počitku. Razpoloženje raste in iz prvega kupeja zaslišim: pagat ultimo, iz drugega: mort, iz tretjega pa zvonki smeh, rezultat dobro povedanega vica...

Zagreb.

Pozdravili so nas prijatelji UPZ s priznanim komponistom večno lepega »Čaće moj« g. Matetićem. Par krepkih pozdravov in že nadaljujemo vožnjo. Kmalu po odhodu se je pojavil naš vodja, skladatelj g. **Emil Adamič, ki je napodil kvartopirce** k počitku. Ubogljivo smo sledili njegovemu pozivu. Kmalu je nastala tišina, le tu pa tam je kdo zastokal, češ, da mu je ležišče pretrdo, pa je kmalu našel odmev v dobro stilizirani prispodobi. — Jutro 15. maja. Naša gnezda so oživela. Zagledal sem par kislih obrazov, toda le za hip. Že so se zjasnila, kakor nebo.

Beograd

Na postaji so nas pričakovali g. preds. JUU tov. Ivan Dimnik, tov. Flere in skupina tovarišev.

Ko smo izstopili, je momentano zavladala tišina. Zdi se mi, da je vsakdo posvetil prvo misel v naši prestolici Njemu, našemu preminulemu Vzgojitelju in Vodji kralju Aleksandru I. Zedinitelju. — Sledil je ogled mesta, zlasti je zanimal vse novozgrajeni most, ki veže Beograd z Zemunom.

Ob 11. uri smo odšli iz Beograda.

Predsedstvo JUU s preds. tov. Dimnikom na čelu, ki bi se moralo priključiti v Beogradu, radi nepredvidenih zvaničnih zadržkov ni moglo odpotovati z zborom, pač pa bo stopilo v stik z bolga[illegible]im učiteljstvom ob povratku zbora v Sofiji.

Iz Moravske doline smo prispeli v romantično dolino Nišave do Niša ter dalje do Pirota in obmejne postaje Caribroda, kjer se je izvršil pregled prtljage. Tudi dve pesmi smo zapeli v zadovoljstvo našega obmejnega prebivalstva, ki se je zbralo na postaji. Po 8 km vožnje smo prestopili ob ½ 20, po vzhodnoevropskem času ob ½ 21, državno mejo in se ustavili na prvi postaji Kalotini. Tod mimo je vodila še izza rimskih časov pot v Konstantinopel. Po njej so krenili tudi križarji v Palestino. Po polurni vožnji smo dospeli v

Dragoman,

kjer je bil delni sprejem. Ko smo prišli na postajo, smo bili burno pozdravljeni od zbranega občinstva. V daljšem govoru nas je pozdravil g. podpreds. prosvetnega sojuza **Georgijev**. V sprejemni deputaciji so bili nadalje: zastopnik narodnih horova g. **Aleksijev**, sekretar prosvetnega sojuza g. **Epitropov, dr. Tumparov** in zastopnica Učiteljskega pevskega zbora iz Sofije gdč. **Vasiljevna** ter major **Čankov**, komandant Dragomana. Vsi smo bili obdarjeni s cvetjem in cigaretami ter bonboni. Sprejem je bil tako prisrčen in bratski, da smo bili vsi vzhičeni. Za pozdravne besede g. Georgijeva se je zahvalil **g. prof. Adamič**. Do Dragomana nam je prišel z deputacijo naproti tudi naš agilni potni maršal **g. Drago Supančič** in dirigent trboveljskih slavčkov **g. Šuligoj.**

Po odhodu je začel obratovati tudi naš »Bureau de change«, katere šef je naš agilni Vinko.

Sofija.

Na postaji nas je pričakovala ogromna ljudska množica, ki nas je viharno in navdušeno pozdravljala. Ko je navdušenje poleglo, je zapel ženski učiteljski pevski zbor pod vodstvom Boestijeva našo državno himno. Nato nas je pozdravil v imenu min. prosvete **g. Slavčev**, v imenu Prosvetnega sojuza sofijskih društev g.**Vasilev**, g. **Mekarski** v imenu občine in g. **Teofilov** v imenu sojuza narodnih horova.

Vsi govorniki so izražali veselje nad bratsko skupnostjo in poudarjali zasluge pesmi, ki nas zbližuje in nas bo v najbližnji bodočnosti trdno povezala. Nato so vsi pevci zapeli: »Rodna pesem«, nakar se je g. E. Adamič najlepše zahvalil za vroče pozdrave. Zapeli smo bolgarsko drž. himno in naše geslo ter odšli v špalirju vzklikajoče množice v pripravljene avtobuse, ki so nas odpeljali k potrebnemu počitku.

(Nadaljevanje sledi.)

Naš pravi domači izdelek!

Evharistični kongres v Ljubljani

Vse katoliško prebivalstvo Jugoslavije se pripravlja na II. evharistični kongres za Jugoslavijo, ki se prične 28. junija na Vidov dan v Ljubljani. Ogromne prireditve se udeleže množice vernega ljudstva iz vseh pokrajin Jugoslavije, zlasti mogočno bo pa zastopana Slovenija, da takega navala Ljubljana skoraj še ni doživela. O pripravah za kongres bomo redno poročali in danes objavljamo le **spored:**

Dne 28. junija na Vidov dan: Popoldne sprejem čudodelne podobe Marije Pomagaj z Brezja. — Okrog 18. slovesen sprejem papeževega legata kardinala **Hlonda Avgusta** na Masarykovi cesti. Nato sprevod med špalirjem ljubljanske mladine po Miklošičevi cesti v stolnico, kjer bo otvoritev kongresa. — Ob 20. govori in slovesno pete litanije (z ljudskim petjem) v vseh ljubljanskih cerkvah.

Dne 29. junija na god sv. Petra in Pavla: Ob 7. sprevod mladine s podobo Marije Pomagaj iz stolnice na Stadion. — Ob 8. na Stadionu maša za mladino s skupnim sv. obhajilom. Med mašo poje več tisoč otrok. Ob isti uri bodo slovesne škofovske maše po vseh ljubljanskih cerkvah. — Ob 10. stanovska evharistična zborovanja v 20 ljubljanskih dvoranah. — Ob 15. I. manifestacijsko evharistično zborovanje na Stadionu. Nato prenos Najsvetejšega iz cerkve sv. Cirila in Metoda v tkzv. cvetni procesiji na Stadion, tam pa slovesne litanije z ljudskim petjem. — Ob 21. se v vseh ljubljanskih cerkvah izpostavi Najsvetejše ter se prične nočno češčenje. — Ob 22. pričetek **nočnega sprevoda** mož in fantov po ljubljanskih ulicah na Stadion. **Vsi udeleženci sprevoda bodo nosili goreče baklje.** — Opolnoči bo na Stadionu polnočnica, ki pri njej prejmejo vsi moški sv. obhajilo. Obenem bodo slovesne polnočnice v vseh ljubljanskih cerkvah za ženstvo.

Dne 30. junija (nedelja). Ob 9. slovesna služba božja na Stadionu, ki jo opravi papežev legat Nj. eminenca kardinal Hlond. Med mašo izvaja nad 500 pevcev koralno skladbo »Angelska maša«. Po maši II. manifestacijsko evharistično zborovanje na Stadionu. — Ob 15. se prične pomikati skozi Ljubljano **glavni kongresni sprevod** z Najsvetejšim. Sprevod se konča na Stadionu, kjer bo slovesen zaključek kongresa s petimi litanijami, zaobljubo Kristusu Kralju in petjem himne »Povsod Bog«.

Dne 1. julija v ponedeljek: Zahvalno romanje k Mariji Pomagaj na Brezje, ki se ga udeležijo vsi škofje s kardinalom-legatom na čelu.

Letna skupščina panevropske Unije

V petek ob 10. uri dopoldne je bilo v Zagrebu v sinjem salonu avtokluba letna skupščina panevropske unije v Jugoslaviji. Udeležile so se je beograjska, ljubljanska in zagrebška organizacija te unije. Skupščina se je vršila pod predsedstvom dr. Dragoljuba Arandjelovića, bivšega pravosodnega ministra. Prečitali so poročilo o poslovanju vseh teh organizacij za dosego ciljev panevropskega gibanja v Jugoslaviji.

Ko je skupščina dala absolutorij odboru za njegovo delo v preteklem letu, je soglasno izvolila za svojega predsednika **dr. Momčila Ninčića**, bivšega zunanjega ministra, za po[illegible]predsednika pa **dr. Dragoljuba Arandjelovića**, bivšega ministra, **dr. Milana Vrbanića**, ministra za trgovino in industrijo, in **dr. Andreja Gosarja**, bivšega ministra in vseučiliškega profesorja iz Ljubljane, za generalnega blagajnika je skupščina izvolila **dr. Ljubomira Stepanovića**, za generalnega tajnika pa **Vukašina Životića**, svetnika v zunanjem ministrstvu.

Skupščina je sklenila, da se bo prihodnja redna skupščina Unije vršila 17. maja prihodnjega leta v Ljubljani.

S skupščine so poslali brzojavko grofu Coudenhove-Kalerghiju, duhovnemu voditelju panevropskega gibanja, ki danes predseduje panevropskemu kongresu na Dunaju.

Za tisk knjig, brošur, časopisov, revij, kuvert, računov, memorandov, letakov, lepakov, posetnih kart, letnih poročil, vabil itd. v eni ali več barvah se priporoča

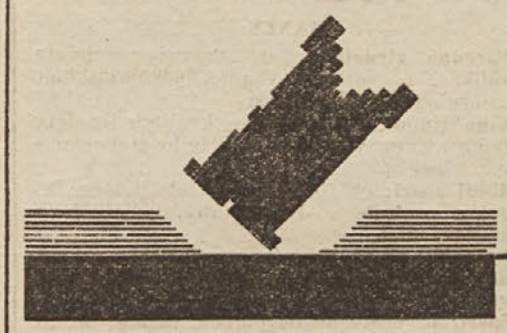

TISKARNA MERKUR

Ljubljana, Gregorčičeva ulica št. 23

Lastna knjigoveznica -- Rototisk -- Telefon štev. 25-52

Dnevni dogodki

× *Zadnja prireditev Jadranske Straže* je še vsem v živem spominu. Saj je dokazala, kako globoko je že prodrla njena misel v najširše plasti našega naroda, kako močno je objela srca naše mladine. Tej nepozabni manifestaciji bo sledil jeseni mogočen *kongres Jadranske Straže*, ki bo od 5. do 9. septembra v Ljubljani in ki bo s pisanim, najskrbneje izbranim sporedom pokazal prizadevanje enega naših najidealnejših društev.

× *Vse one, ki so bili priča upora 97. pešpolka v Radgoni*, pa tudi vse one, ki bi mogli dati kake podatke iz življenja žrtev: *Melihena Andreja, Ukoviča Rudolfa, Žvaba Antona, Fraia Marka, Hvale Peira* ter *Velana Liberata*, kakor tudi tiste, ki bi mogli postreči s kakimi slikami imenovanih, prosimo prav vljudno, da bi to poslali *nujno* na naslov: Publicistični odsek zveze emigrantskih društev v Ljubljani, Dvořakova ulica 6-II.

× *Francoski gostje v Boki Kotorski.* Včeraj franc. gostje v Boki Kotorski niso napravili nobenega večjega izleta. Mornarji so čez dan opravljali svoje redno delo na ladjah. Tekom dneva je več skupin oficirjev odšlo na krajše izlete v bližnjo okolico. Ena teh skupin je prispela v Kotor, kjer si je ogledala znamenitosti cerkve sv. Trifuna. Poveljnik francoske mornarice podadmiral Mouget je zapustil svojo ladjo šele proti večeru in se odpeljal s čolnom po morju. Ob 8. zvečer je prispel v Kumbor, kjer bo gost obalnega poveljnika kapetana vojne ladje Lutterotija. Med večerjo bo igrala vojaška godba. — Danes bo več daljših izletov. Podadmiral pojde v spremstvu svojih višjih oficirjev na Cetinje, kjer bo uradno obiskal bana Sočico, divizijskega poveljnika generala Petrovića in črnogorskega mitropolita dr. Dožica. Za njegov sprejem delajo velike priprave.

Malinovec

iz slovečih gorjanskih malin, zajamčeno naraven, odlične kvalitete, priporočljiv zlasti deci in bolnikom, nudi najceneje v posodah od 5 kg dalje domača parna destilacija

A. ROJEC, Stična

× **Prah in znoj, ki tvorita največkrat umazanost perila,** sta strup za vsako tkanino. Razjedata jo in če ju dodobra ne spravite iz nje, jo predčasno raztrgata. Obila, gosta in nežno bela pena **Zlatorog**-ovega **mila** pa obere do vseh potankosti vlakna perila vsake nesnage tako, da dobi zopet svojo prvotno odpornost in sijaj. **Zlatorog-ovo milo** je izdatno in zato poceni. Zahtevajte pri svojem trgovcu izrecno vedno le **Zlatorog-ovo milo!**

× *Zanimivo predavanje* o »otrocih in prometu« je imel te dni v Zagrebu višji policijski komisar Mihajlo Matić. V Zagrebu se je namreč pripetilo v najnovejšem času več prometnih nezgod, katerih žrtve so postali otroci. V svojem predavanju se je obrnil g. komisar na vso javnost, zlasti pa na starše, s prošnjo, naj nikar ne puščajo otrok samih na prometne ulice in tudi z vozički naj se takih ulic ogibajo. — Tako predavanje bi bilo koristno in potrebno tudi za Ljubljano.

× *Za ribiče* bo priredila Centrala ribiških zadrug v Splitu od meseca junija dalje 10 voženj po jadranskem morju, pri katerih bodo imeli potniki priložnost natanko spoznati življenje ribičev na morju, pa tudi sami bodo lahko lovili ribe. Na parobrodu »Nehaj«, ki je za te vožnje določen, je prostora za 40 oseb. Potniki bodo videli poleg tega naše najlepše primorske kraje. Štirinajstdnevno potovanje bo veljalo z obilno hrano vred samo 750 dinarjev: rib se bodo pa potniki najedli po mili volji.

× *Perutnino, ptice in kunce* bo na letošnjem XV. velesejmu v Ljubljani od 1. do 11. junija razstavilo Društvo »Živalca«. — Društvo hoče s svojimi razstavami pospeševati in razširjati rejo onih vrst in plemen malih živali, ki so posebne važnosti za naše ljudi, da jim bo reja res prinašala uspeh in dobiček.

Vabimo Vas k nakupu

v najcenejši oblačilnici

A. PRESKER

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 14

× *Svojo radio-postajo* je dobila te dni policijska uprava v Zagrebu. Postaja je urejena za oddajanje in za sprejemanje.

× *Otvoritev »Delavskega doma« v Splitu.* V nedeljo 19. t. m. bodo svečano otvorili »Delavski dom« v Splitu, kjer bo nameščena tudi splitska borza dela. Poslopje ima 3 nadstropja in je v njem poleg borze dela tudi dovolj prostora za delavska stanovanja in prenočišča. Stavba je veljala 2 milijona Din.

×

Predavanja v nacionalni uri ob 19.30 do 19. do 26. maja so posvečena borbi proti tuberkulozi ter jih prireja ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje. Predavanja bodo naslednja: **Nedelja 19. maja:** dr. Jordan Stajić: sanitetni general in predsednik Jugoslovanske lige v Beogradu: Poslanica Jugoslovanske lige proti tuberkulozi jugoslovanskemu narodu v borbi proti tuberkulozi. — Prof. Vladimir Čepulič, šef instituta za tuberkulozo v Zagrebu in predsednik Jugoslovanskega fiziološkega društva: Poslanica Jugoslovanskega fiziološkega društva jugoslovanskemu narodu v borbi proti tuberkulozi.

Ponedeljek 20. maja: Prof. dr. Matija Ambrožič, šef univerzitetne dečje klinike v Beogradu: **Kako negujemo in zdravimo tuberkuloznega otroka?**

× *Absolventi pomorskih akademij in študij na vseučilišču.* V našem dnevnem časopisju se v zadnjem času pojavlja zahteva, da se absolventom naših pomorskih akademij dovoli študij kot rednim slušateljem na filozofski in tehniški fakulteti. Akcija absolventov pomorskih akademij je popolnoma upravičena, kajti pomorske akademije z zaključnim izpitom ne samo, da so na stopnji popolne srednje šole, temveč se na teh akademijah predavajo tudi predmeti, ki jih na srednjih šolah ni, pa je kljub temu abiturientom srednjih šol omogočeno študiranje teh predmetov na naših vseučiliščih, dočim današnji zakon o univerzah absolventom teh akademij to onemogoča. Akcijo, ki je z vidika nacionalnega prestiža na pomorskem torišču popolnoma upravičena, podpirajo direkcije pomorskih akademij. Jadranska Straža, Klub kapetanov trgovske mornarice, Združenje Bokljanov ter pomorski in gospodarski krogi. Umestno bi bilo, da stremljenja naše mlade pomorske generacije podpro tudi drugi merodajni činitelji, predvsem naši narodni poslanci in senatorji in vsi, ki hočejo boljšo bodočnost naši državi, našemu pomorskemu naraščaju, pomorstvu in šoli.

× *Najden utopljenec.* V petek dopoldne je lovil pri Radečah iz narasle Save mladenič Šuligoj z Vrhovega drva po deroči reki. Od daleč je zapazil nekaj hlodu podobnega ter vrgel za njim kavelj. V tem trenutku je imel pred seboj človeško truplo, ki ga je ročno potegnil k sebi in položil na breg Save. Takoj je javil tukajšnjim orožnikom, ki so pohiteli s poddelovodjem g. Ulagom Leopoldom k Savi. Truplo je močno razpadlo. Na obrazu ni videti skoraj nobenega mesa, le po životu in udih se mu drži neka masa, ki je močno razjedena od rib. Na levi nogi je imel utopljenec še obut črn čevelj, malce podkovan po podplatu, sicer pa še dobro ohranjen. Desne noge pa sploh ni imel in je soditi, da je moral biti kak invalid, ker mu je manjkala noga nad kolenom. Kdo je neznani utopljenec, se absolutno ni dalo ugotoviti, ker ni imel pri sebi ne obleke, še manj pa kakega dokumenta. Po izjavi očividcev je truplo ležalo v vodi kakih šest mesecev. Neznanega utopljenca so pokopali na Vrhovem pri Radečah. Poizvedbe za neznanim utopljencem so v teku.

Telefonski imenik

Dravske banovine

Imenik, ki je sedaj izšel, nima nikake skupnosti z rednim telefonskim imenikom, ki se že nahaja v tisku. Redni imenik bo popolen opremljen z indeksom ter uvrščen tudi po strokah. Cenjene naročnike in inserente prosimo, da počakajo na to izdajo. Odklanjajte imenike, ki nimajo z rednim telefonskim imenikom ničesar skupnega, če se pod to firmo prodajajo.

× *Svečana posvetitev zastave.* V nedeljo 19. t. m. ob 11. dopoldne bo v veliki dvorani dijaškega doma kralja Aleksandra I. svečana posvetitev zastave, ki jo je daroval pevskemu zboru dijaškega doma in ki ji bo kumoval Nj. kr. Vis. knez-namestnik. Na jektnija bo odgovarjal pevski zbor dijaškega doma. Nato bo predsednik zbora, pravnik Djuro Zalat, pozdravil goste. V koncertnem delu bo pevski zbor dijaškega doma predvedel Milojevićevo skladbo »Jugosloveni«, nato pa prvo zbirko Mokranjčeve skladbe »Iz moje domovine«. Dirigiral bo Jovan Bandura. Zatem bo akademski pevski zbor iz Ljubljane zapel Franca Marolta »Visoki raj« in Matije Tomca »Na Hojnico«. Dirigiral bo France Marolt. Zastavo je izdelalo beograjsko žensko društvo.

× *Velik letalski miting* bo v nedeljo 19. maja v Somboru. Prireja ga Aeroklub v Novem Sadu. Sodelovala bodo letala iz Novega Sada, Beograda, Osijeka itd. Iz Sombora na letališče bo potnike prevažalo 10 letal.

Ljubljana

* **Nočno službo imajo v soboto in nedeljo lekarne:** dr. Kmet, Tyrševa c. 41, Trnkoczy, ded. Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova 7. **V ponedeljek pa lekarne:** Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva 20 in Gartus, Moste, Zaloška cesta.

* *Češkoslovaška sokolska deca spominu Kralja Petra I. Osvoboditelja.* Deca Sokola Kraljevi Vinogradi se počuti v Ljubljani izredno dobro ter ne more prehvaliti njene lepote in bratskega sprejema. Davi je deca ogledala v spremstvu svojih vodnikov in članov uprave Sokola I. Tabor znamenitosti našega mesta. Ob 9. se je poklonila pred spomenikom kralja Petra I. Osvoboditelja pred mestnim magistratom, kjer se je zbralo precej občinstva. Načelnik Sokola Kr. Vinogradi *br. Rudolf Cyrek* se je v pietetnem govoru spomnil blagopokojnega kralja Osvoboditelja in kralja Zedinitelja, nakar je sokolska deca položila pred spomenik krasen zlat venec s trakovi. Vsa delegacija je nato pokleknila in z enominutnim molkom počastila spomin nepozabna kralja Osvoboditelja in Zedinitelja. Ta svečani akt pietete je mnogim privabil solze v oči. Po poklonitvi pred magistratom je deca še ogledala ostale znamenitosti mesta, ob 10. pa je bila gost Ljubljanskega Sokola, ki je deco tudi pogostil. Malčke je iskreno pozdravil starosta br. Bogumil *Kajzelj*. Popoldne bo mladina imela skušnje za nedeljsko akademijo, zvečer pa bo prisostvovala članski akademiji

– *Prosvetni odbor sokolske župe Ljubljana* vabi brate in sestre ter prijatelje na zanimivo predavanje o razvoju lutkarstva. Predavanje bo v ponedeljek ob 19.30 na galeriji Narodnega doma in ga bodo spremljale zanimive skioptične slike, ki jih je odboru ljubeznivo posodil gen. konzul češkoslovaške republike v Zagrebu brat dr. Resl. Pridite polnoštevilno. — Zdravo!

* *Predavanje znanega češkoslovaškega znanstvenika v Ljubljani dr. Jirij Horak,* znani profesor slovanskih primerjalnih literatur na Karlovi univerzi v Pragi bo na svoji turneji predavanj po Jugoslaviji obiskal tudi Ljubljano. Predaval bo v ponedeljek 20. maja ob 20. uri v Trgovski akademiji na Bleweisovi cesti pod okriljem ljudske univerze o temi: *»Vpliv srbohrvaške narodne pesmi na slovanske literature«,* drugo predavanje pod naslovom *»T. G. Masaryk in slovanske literature«* bo pa pod okriljem univerze kralja Aleksandra I. v torek 21. maja ob 18. v zbornici na univerzi. J. Č. L. vljudno vabi vse naše občinstvo, da obišče ta prav zanimiva predavanja, ki so vsakomur javno in brezplačno dostopna ter bodo pojasnila tudi marsikatero dejstvo iz naše kulturne in politične zgodovine.

Avtomobilisti, pozor!

Najboljši bencin in avtoolje dobite pri

Motorail

MARIBOR, Kralja Petra trg 4

* **Vsem ljubljanskim pevcem in pevkam!** V nedeljo, dne 19. t. m. dopoldne ob 10. bo za **posebno priliko** v Glasbeni Matici 1. skupna vaja. Mešani zbori bodo peli Prelovčev »Pozdrav«, moški pa F. S. Vilharjevo »Naša zvezda« in E. Adamičevo »Molitev« (Ti, ki si nas ustvaril). Note prinesite seboj! Pridite vse in vsi! — Uprava Hubadove župe JPS.

* **Ustanovitev jugoslovanskega akademskega podpornega društva.** Letošnjo zimo so vsa akademska društva na ljubljanski univerzi složno ustanovila akcijo za pomoč revnim akademikom. Akcija je od januarja do maja t. l. zbrala krog 25.000 Din, s čimer je vsaj nekoliko odpomogla bedi med našimi akademiki. Namesto akcije, ki ni bila pravno organizirana, se je 17. maja na univerzi ustanovilo Jugoslovansko akademsko podporno društvo, čigar člani so na podlagi določb univerzitetne uredbe vsa strokovna in kulturna društva na ljubljanski univerzi. Složnost, ki so jo vse skupine akademikov pokazale v akciji za pomoč revnim akademikom, se je tudi pri ustanovitvi Jug. akad. podpornega društva manifestirala s tem, da je bila vložena ena sama lista odbora. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen g. univ. **prof. dr. Král**, za predsednika nadzornega odbora g. univ. **prof. dr. Polec:** ostali odborniki so akademiki. Zastopstvo članov profesorskega zbora jamči za nepristransko razdeljevanje podpor. **Pokroviteljstvo jugoslovanskega akademskega podpornega društva sta prevzela g. ban dr. Dinko Puc in g. rektor.**

* **Bratje Bolgari so odlični pevci,** ki imajo odlične pevske zbore. To smo se prepričali na zadnjem koncertu sofijske **Rodine** v Unionski dvorani. V torek 21. t. m. pa bomo slišali najboljši bolgarski mešani zbor, ki je doma v mestu **Ruse** (Ruščuk ob Donavi). Zbor je odličen in uživa sloves najboljšega bolgarskega mešanega zbora. Za seboj ima bogato, uspehov polno zgodovino, koncertira z največjimi uspehi doma in v bližnji Romuniji. Koncert katedralnega zbora sv. Trojice bo v torek 21. t. m. zvečer ob 20. v veliki Unionski dvorani.

* **Prihod rekrutov v Ljubljano.** V petek popoldne je prispel transport novincev iz naših južnih krajev, ki bodo odslužili vojaški rok pri ljubljanskih vojaških edinicah. Na peronu glavnega kolodvora je bila vojaška godba 40. pešpolka in večje število častnikov z brigadnim generalom **Jovanovićem.** Ko je pripeljal z zelenjem okrašeni vlak na postajo, je godba zaigrala koračnico, g. general pa je pozdravil novince s prisrčnim pozdravom. Novinci, sami zagoreli južni fantje, so veselo izstopili iz vlaka, oprtali svoje kovčke in med sviranjem koračnic odšli v svoje vojašnice. Občinstvo, ki ga je bilo mnogo na kolodvoru, je simpatično pozdravljalo nove borce. Z največjim veseljem moramo ugotoviti, da so bili vsi fantje popolnoma trezni in disciplinirani, kar naj bi služilo za vzgled našim fantom-novincem.

Maribor

DANES:

Narodno gledališče: ob 20. uri veseloigra »Trafika«, ki se igra v prid pokojninskemu skladu gledaliških igralcev.

Kino Union: Film odlične kvalitete in lepe vsebine »Knez Voronov« z Brigito Helmovo v glavni vlogi.

Občni zbori: ob 10. uri redni občni zbor Pedagoške centrale v dvorani drž. učiteljišča v Koroščevi ulici.

Koncerti: ob 11. uri v mestnem parku promenadni koncert »Drave«. Samo ob lepem vremenu.

Sport: prvenstvene nogometne tekme: ob 10. uri na igrišču ob Magdalenskem parku S. K. Svoboda : S. K. Rapid; ob 17. uri v Ljudskem vrtu I. S. S. K. Maribor : S. K. Celje.

△ **Sokolski javni nastop** bo prihodnjo nedeljo 26. majnika popoldne v Ljudskem vrtu. Nastopile bodo vse mariborske edinice. Po nastopu bo narodna veselica.

Nočna lekarniška služba: V nedeljo: dvorna Vidmarjeva lekarna pri »Angelu varuhu« na Glavnem trgu in Savostova lekarna na Kralja Petra trgu. — V ponedeljek: Maverjeva lekarna »Pri zamorcu« v Gosposki ulici in Albanežejeva lekarna pri »Sv. Antonu« v Frankopanski ulici.

△ **Rojstva in smrti.** V preteklem tednu je bilo v Mariboru rojenih 28 otrok in sicer 15 fantkov in 13 punčk. — Umrli pa so: 63 letni Matija Veršič, 76 letni Josip Dereanija, 2 letna Jožica Lešnikova, posestnica Otilija Šmirmaulova, učenka Anica Tancerjeva, železničar Jože Jeretina, zasebnica Jožefa Senekovičeva, trgovski pomočnik Herman Koletnik (samomor) in zvaničnik Jože Božička.

△ **Iz vlaka je skočil.** Blizu železniške postaje Tezno pri Mariboru je skočil iz vozečega vlaka 43 letni pismonoša Karl Kajzovar. Hotel si je skrajšati na ta način pot do doma. Pri padcu se je tako poškodoval, da so ga morali prepeljati v bolnico.

△ **Predprodaja za gostovanje ljubljanske drame** se zaključi v ponedeljek, 20. t. m. Zato takoj rezervirajte mesta! Kot že javljeno, zavise od oživotvorjenje letošnjega gostovanja nadaljne vsakoletne izmenične predstave v Ljubljani in Mariboru. Če v ponedeljek, 20. t. m., ne bo dovolj mest rezerviranih, bo moralo toliko časa pričakovano in snovano križno gostovanje slovenskih poklicnih gledališč žal izostati. — Ljubljanska drama uprizori 23. maja v odlični režiji dr. Gavelle prvo slovensko komedijo »Matiček se ženi«, 24. maja pa Zweigovo dramo »Siromakovo jagnje« v režiji Bratka Krefta. — Apeliramo na mariborsko občinstvo, da s polnoštevilnim obiskom, ki se pa mora pokazati že ta ponedeljek, pokaže svoje razumevanje za kulturno poslanstvo naših gledališč in s tem omogoči njuno najtesnejše sodelovanje tudi v bodoče.

△ **Delo dobi.** Borza dela išče brusilca stekla. Informacije v prostorih v Gregorčičevi ulici.

△ **Lepa bilanca uspešnega dela.** V mali dvorani Narodnega doma so v četrtek zvečer zborovali mariborski Cirilmetodarji. Med odličnimi gosti, ki so s svojo prisotnostjo počastili zborovanje, so bili okrajni glavar dr. Senekovič, magistratni ravnatelj g. Rodošek, ga. Ivanka Lipoldova, za Maistrove borce dr. Dolar, narodni poslanec dr. Jančič, mestni šolski nadzornik g. Alt, dr. Tominšek in za Sokolstvo g. Bureš. — Obširno in izčrpno je podal poročilo o delovanju mariborske CMD njen predsednik dr. Ferdo Lašič, tajniško poročilo pa učitelj Golež. Število članstva je v zadnjem letu razveseljivo narastlo, delo podružnice pa je bilo nad vse aktivno in usmerjeno k smotrom, ki jih organizacija zasleduje. Letos proslavlja CMD petdesetletnico obstoja in bo ob tej priliki v septembru najslovesnejša proslava. — Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika ponovno odvetnik dr. Ferdo Lašič, v odbor pa: šolski nadzornik v pok. Ivan Tomažič, učitelj Mihajlo Dojcinović, šolski upravitelj Anton Hren, strokovni učitelj Ivan Robnik, učitelj Franjo Golež, tiskarnar Hinko Sax, trgovec Franjo Majer, trgovec Anton Paš, železniški nadzornik Fran Rožman, šolski upravitelj Franc Cvetko, učitelj Franc Bratoš, poštni nadkontrolor Peter Maroh in lekarnar Ciril Maver. Za predsednico ženske podružnice je bila izvoljena ga. Burnikova, v odbor pa: Kokolova, Kosijeva, Cerinškova, Cerjakova, Lobenweinova, Nemaničeva, Švarčeva, Vomerjeva in Punčuhova.

Celje

Nočno lekarniško službo ima od 18. do 24. t. m. lekarna »Pri Križu« na Kralja Petra cesti.

■ *Mestno gledališče.* V torek 21. t. m. ob 20. gostuje ljubljanska drama z Nušićevo komedijo »Žalujoči ostali« v režiji Bratka Krefta. — Krleževo dramo »Gospoda Glembajev«, ki je pri premieri v Celju dosegla velik uspeh, bo ljubljanska drama v kratkem ponovila. — Rok za obvezno rezerviranje vstopnic v knjigarni »Domovini« je do vštete sobote 25. t. m. Za zunanje posetnike bodo na razpolago avtobusi v vseh smereh.

■ *Gasilska in reševalna četa Celje.* Gasilsko službo ima od 19. do 25. t. m. I. vod, reševalno III. skupina, inspekcijsko načelnik g. Jellenz.

■ *Odpadne vode v Voglajni.* O tem smo poročali v torkovi številki. Rekli smo, da se iztekajo v Voglajno iz tovarne gnojil. Prepričali smo se, da se te vode ne iztekajo v Voglajno iz tovarne gnojil, kar s tem popravljamo.

■ *Zaradi deževja,* ki je trajalo v četrtek ves dan, je Savinja s pritoki v petek zjutraj narasla dva metra nad normalo. Narasla Savinja je napravila pri regulacijskih delih v Tremerju precej škode. Dopoldne je začela voda zopet padati.

■ *Umrl je* v celjski bolnici v četrtek 65letni dninar Jakob Lepej iz Petrovč

Kranj

Lastniki koles se opozarjajo, da takoj izvršijo prijavo koles za leto 1935. pri občini svojega stalnega bivališča in plačajo prijavno takso Din 25·— v državnih kolekih. Kdor kolesa *do 30. maja 1935.* ne bo prijavil, se bo proti njemu kazensko postopalo po določilih zakona o taksah.

Berite, kupujte in naročajte »Glas Naroda«, ki vas bo med drugim redno obveščal tudi o novicah in zanimivostih iz Kranja in okolice. Prodajajo ga trafike Komatar, Kerč, Kušlan, pri savskem mostu in na kolodvoru.

Dramatična aretacija. 28letni mesarski pomočnik Anton T. ima pred orožniki slabo vest. V petek dop. je stal blizu savskega mostu. Ko je zapazil v bližini orožnika jo je ubral urnih krač ob Majdičevem kanalu navzgor, orožnik pa za njim. Hotel je na orožnika streljati s pištolo, pa je bila prazna. Orožnik ga je zagrabil za suknjič, Anton je pa hitro suknjič slekel in spet ušel. Planil je v vodo. Zasledujočemu orožniku sta prišla na pomoč še dva tovariša in dva stražnika. Obkolili so dotični prostor in je končno Anton ves premočen prilezel iz vode in se podal. Odpeljali so ga na orožniško postajo, kjer so dognali, da si je najbrže prisvojil črno obleko mesarja v Naklu Peternela, ki je vredna 800 Din.

Slov. Konjice

Pododbor Zveze kmet. fantov v Konjicah je imel v nedeljo dne 12. maja dopoldne v svoji pisarni sejo, na kateri se je razpravljalo o zelo važnih kulturnih in gospodarskih vprašanjih. Pododborov mladinski praznik s tekmo žanjic za prvakinjo pododbora bo v mesecu juliju. Izlet na Boč tuk. pododbora se vrši dne 11. junija skupno s celjskim in ptujskim pododborom. Ta dan bo na Boču zbranih okrog 40 naših društev.

V Špitaliču je pred nekaj dnevi slavil v krogu svojih domačih 80letnico g. Zidanšek Jurij, po domače Šrangar. Imenovani je oče načelnika kmet. oddelka kralj. banske uprave ing. Zidanška. Naš jubilant poseduje 7 diplom za vzorno živinorejo ter red Sv. Save IV. stopnje. Kremeniti kmetski grči tudi mi iskreno čestitamo!

Cerknica

V nedeljo, 19. t. m. bo ob 11. uri na glavnem trgu slovesna blagoslovitev in razvitje prapora Podmladka Jadranske straže. Popoldne ob treh pa priredi Podmladek JS v Sokolskem domu akademijo s pestrim vzporedom. Ker se bodo sprejemali le prostovoljni prispevki, so vsi prijatelji in dobrotniki mladine iskreno vabljeni k udeležbi.

Ptuj

Zanimivo predavanje. Odbor za splošno in strokovno nadzorstvo trgovskega in obrtniškega naraščaja v Ptuju, priredi v dneh od 23. do 25. t. m. v mestnem gledališču tečaj za autogenično varenje. Predaval bo inž. Knez iz Ruš, predavanje pa bo ponazorjeno še s filmom oziroma skioptičnimi slikami.

Poskušen vlom. V Podvincih pri Ptuju je skušal pred kratkim v trgovino Bezjaka vlomiti neznan vlomilec. Zdrobil je šipo izložbenega okna, žvenket pa je zbudil trgovca Bezjaka, ki je skozi okno ustrelil parkrat v zrak. Tega se je vlomilec prestrašil in pobegnil v noč.

Občni zbor Muzejskega društva. V četrtek je zborovalo ptujsko Muzejsko društvo. Izčrpno in pregledno poročilo je podal dolgoletni predsednik dr. Komljanec, o zanimivih najdbah v Hajdini pa je poročal g. Smodič. — Društvo šteje sedaj 116 članov, aktiva in pasiva društva pa so 17.857 Din. Pri volitvah je bil izvoljen dosedanji odbor. Po izčrpanem sporedu je imel predsednik dr. Komljanec zanimivo predavanje.

Prvi promenadni koncert je bil preteklo sredo v mestnem parku. Ob tej priliki so prvič zažarele nove svetilke Aleksandrovega obrežja. Z na novo postavljenimi kandelabri je naše mesto pridobilo novo olepšavo.

Trbovlje

Komasacija občine menda ni še definitivna. Kot nam poročajo iz Hrastnika, se je tamkaj obnovil akcijski odbor, ki si je nadel nalogo, da izvede plebiscit prizadetih občanov, da se izjavijo za zopetno priključitev Hrastnika k trboveljski občini. Plebiscit bo izveden za vse tri katastralne občine, ki so bile odtrgane svojčas od velike občine Trbovlje, t. j. Hrastnik, Sv. Marko in Ojstro. Hrastničani pričakujejo, da bodo oblastva upoštevala želje prebivalstva, ki se bo, kot računajo, izreklo z nad 99odstotno večino za združitev s Trbovljami. O poteku te akcije bomo poročali.

Zadnja pot gospe Dežmanove. V petek so položili k zadnjemu počitku go. Dežmanovo ob častnem spremstvu trboveljskega občinstva, ki je počastilo spomin pokojne na njeni poslednji poti. V žalnem sprevodu je korakala četa Sokolov v kroju s praporom na čelu, sokolska godba pa je igrala žalostinke.

Narodno gledališče v Ljubljani

DRAMA.

18. maja, sobota: **V času obiskanja.** Izven. Cene od 24 Din navzdol.

19. maja, nedelja: **V času obiskanja.** Izven. Cene od 24 Din navzdol.

20. maja, ponedeljek: Zaprto.

OPERA.

18. maja, sobota: **Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven.** Cene od 20 Din navzdol.

19. maja, nedelja: **Boccaccio. Izven.** Cene od 36 Din navzdol.

20. maja, ponedeljek: Zaprto.

Drama.

Danes v soboto in jutri v nedeljo 19. t. m. igrajo v drami Gregorinovo pasijonsko dramo »V času obiskanja«. Delo je izredno slikovito in vsebinsko globoko zajeto, ter obsega 8 postaj o Jezusovem poslanstvu z berilom oznanila, s prerokovanjem besede Gospodove o Izraelu in zmagoslavjem Njegovim. Delo je spisano na podlagi evangelija in različnih zgodovinskih virov iz tistih časov. V drami sodeluje okrog 90 ljudi. Scenerija je popolnoma nova, jako efektni so večinoma novi kostumi. Posamezne slike so zvezane z godbo, ki jo je komponiral prof. M. Tome. Pred vsako postajo nastopi bralec, ki čita odlomke iz evangelija in knjige prerokov. Drama se odlikuje s pretresljivimi prizori, ki slikajo Jezusovo trpljenje. Zasedba je premijerska. Režiser: E. Gregorin. Predstavi sta izven abonmaja po znižanih cenah od 24 Din navzdol.

Opera.

Vsled tehničnih ovir se je morala preložiti premiera De Fallove opere »Kratko življenje« (La Vida breve) in Stravinskega balet »Petruška« na sredo 22. t. m. Premiera bo za red sreda.

V nedeljo 19. t. m. pojo izvrstno uspelo Suppejevo opereto »Boccaccio« v predelavi gosp. Nika Štritofa z go. Gjungjenac v naslovni partiji. Nadalje sodelujejo dame: Španova, Kogejeva, Igličeva, Župevčeva, ter. gg. Peček, Janko, Sancin, Francl, J. Rus, M. Rus. Opereta je jako zabavna, posebno aktualni kupleti, ki jih je zložil dirigent Štritof. Veljajo cene od 36 Din navzdol.

Zastopnice ženskih društev Dravske banovine po avdijenci pri Nj. V. kraljici Mariji.

Veličasten sprejem češkoslovaške sokolske mladine v Sloveniji

Ljubljana, 18. maja.

Sokolska bela Ljubljana je zopet vzvalovila včeraj popoldne, ko je sprejemala najmlajše slovanske sokolske goste, deco Sokola Kralj. Vinogradi iz Prage, ki je prišla v Ljubljano, da izroči deci Sokola I novi prapor, simbol neomajne ljubezni in zvestobe med našim in češkoslovaškim Sokolstvom.

Češkoslovaška sokolska deca pod vodstvom

svojih vodnikov je odpotovala iz Prage v četrtek ponoči ter je srečno prispela skozi Avstrijo na jugoslovanska tla v Maribor včeraj ob 13.38. Kot odposlanec Sokola I je odšel naproti v Maribor župni tajnik *br. Stane Flegar,* ki je uredil vse potrebno glede prevoza do Ljubljane. Mariborska sokolska župa, ki je bila obveščena o prihodu milih gostov, je priredila bratski in prisrčen sprejem. Mariborski kolodvor je bil poln sokolske mladine in Sokolov, ki so navdušeno pozdravili najmlajše pripadnike Tyrševe misli iz bratske Češkoslovaške. V imenu mariborske sokolske župe je pozdravil goste podstarosta *br. Struna,* nato pa za ljubljansko sokolsko župo *br. Stane Flegar,* nakar je bila češkoslovaška deca pogoščena. Med burnimi ovacijami je odpeljal vlak proti Ljubljani. Vso pot je bila deca deležna na kolodvorih navdušenih pozdravov, tako v *Celju,* kjer je pozdravil goste starosta Celjskega Sokola *br. dr. Milko Hrašovec,* na Zidanem mostu ravnotako bratski sprejem in pozdrav *br. Straška* ter po vseh postajah od Zidanega mosta do Ljubljane je bila na kolodvorih zbrana številna deca in članstvo, ki je navdušeno pozdravljalo slovanske bratce in sestrice.

Posebno veličasten pa je bil sprejem v Ljubljani. Že mnogo pred 17. uro se je zbrala na kolodvoru velika množica ljubljanskega sokolstva in občinstva. Prišla je godba Sokola I. in nad 200 sokolske mladine s češkoslovaško in našo trobojnico. Na peronu pa so se med tem zbrali češkoslovaški konzul *inž. Ševčik* s soprogo, brigadni general *Jovanović, dr. Fettich* za mestnega načelnika, *dr. Egon Stare* za JČL, poslanec br. *dr. Riko Fux,* urednik Nar. Listov iz Prage g. *Jan Strakaty,* podstarosta br. *Gangl,* načelnik br. *Ambrožič,* za sokolsko župo br. *Kajzelj* in za Češko Obec v Ljubljani br. *Rudolf Ryška.*

Ko je privozil praški brzovlak na postajo, je godba Sokola I. zaigrala sokolsko koračnico in iz tisočerih grl so zaorili navdušeni klici ‚Na zdar' in ‚Zdravo'. Češkoslovaška deca, ki je imela v rokah svoje zastavice in cvetje, je navdušena vzklikala in odzdravljala. V vzorni disciplini so izstopili iz vlaka in se postrojili pred vagonom, nakar so sledili bratski in iskreni pozdravi. Najprej je pozdravil v slovenščini drage goste deček Sokola I., nato pa deklica v češki narodni noši in mlad junak oba v češkem jeziku. Občinstvo je navdušeno vzklikalo in obsulo goste s cvetjem. V imenu slavnostnega odbora in Sokola I. je želel dobrodošlico starosta br. *inž. Bevc,* nato za mestnega načelnika br. *dr. Fettich,* za JČL *doktor Egon Stare* in za ČO *br. Ryška,* nakar je godba zaigrala češkoslovaško himno. Za brate Čehoslovake se je zahvalil za bratski in ljubezniv sprejem načelnik Sokola Kr. Vinogradi br. *Cyrek,* ki je med drugim izvajal, da sta slovanski sever in jug eno, ter je ni sile, ki bi to vez porušila. Tople ovacije so sledile tem besedam, nakar je godba zaigrala jugoslovansko državno himno.

Po pozdravih se je razvila iz kolodvora lepa povorka z godbo Sokola I. in dragimi gosti po Masarykovi, Miklošičevi, Tavčarjevi in Komenskega ulici do Tabora ter od tam na prenočišča v Vajeniški dom. Gost špalir občinstva je mladino navdušeno pozdravljal in obsipal s cvetjem. Dragim gostom želimo v beli Ljubljani prijetno bivanje in želimo, da bi odnesli od nas najboljše vtise in spomine. Na zdar!

Paul Boncour v Beogradu.

Kakor smo že poročali, je prispel v Beograd bivši francoski predsednik vlade Paul Boncour. — Od leve proti desni: predsednik vlade Bogoljub Jevtić, Maksimos, Paul Boncour in Božidar Purić na beograjskem kolodvoru.

Radio

Nedelja, 19. maja.

Ljubljana: 7.30 Najnovejši podatki iz gospodarske prakse (ing. Petkovšek Valentin). — 8.00 Dobro jutro, dober dan, nikar ne bodi več zaspan (kvartet na 4 pihala). — 8.30 Čas, novice. — 9.45 Versko predavanje (p. Regalat Čebulj). — 10.00 Prenos iz stolnice. — 11.00 Higiena kmečkih otrok (ga. Zajc Boškovičeva). — 11.20 Kmečka godba zdaj igraj! — 12.00 Koncert po željah. — 12.45 Protituberkulozni teden (dr. Joža Bohinec). — 15.00 Citre solo (Mezgolits) vmes plošče. — 15.45 Ženska ura: Razmišljanje naše žene po volitvah (Angela Vode). — 16.00 Ja, ja, ljudje, ni kar tako — ustreči vsem je res težko. (Pisana šara pesmi in besed) — 19.30 Nacionalna ura: Poslanica Jugoslovanske lige proti tuberkulozi jugoslovanskemu narodu v borbi proti tuberkulozi (dr. Jordan Stajić) in Poslanica Jugoslovanskega fiziološkega društva jugoslovanskemu narodu v borbi proti tuberkulozi (prof. Vladamir Čepulič). — 20.15 Prenos iz Uniona: Evharistična akademija (vmes plošče in radijski orkester). — 22.00 Čas, poročila, vreme, spored. — 22.30 Za ples in dobro voljo (prenos iz nebotičnika). — **Beograd** 22.30 Prenos iz »Ruskega carja«. — **Zagreb** 20.45 Zvočna igra. — 21.45 Sportna nedelja. — **Berlin** 20.00 Koncert vokalnih solistov in lipskega simfoničnega orkestra. — **Beromünster:** 20.00 Offenbach: Orfej v podzemlju(opereta). — **Bratislava:** 21.00 »Svatopluk« (radijska opereta). — **Breslava** 20.10 Händlova opera »Tamerlan«. — **Brno:** 19.35 »Zaročni prstan« (orkester in člani gledališča). — **Frankfurt** 20.00 Constanza Nettesheim poje (»Njene sijajne vloge«). — **Lipsko** 20.00 Koncert vokalnega in klavirskega solista. — **Milan-Trst:** 15.30 Verdijeva opera »Ples v maskah«. — **Monakovo** 20.00 V valčkovem taktu. — **Praga** 22.30 Orkestralni koncert z vokalnimi refreni. — **Rim** 20.45 Simfonični koncert. — **Strasbourg** 20.30 Alzaški večer. — **Stuttgart** 20.30 Flotowa opera »Alexandro Stradella«. — **Varšava** 22.00 Simfonični koncert. — **Dunaj:** 19.30 Venera v svili (opereta).

Ponedeljek, 20. maja.

Ljubljana 12.00 Nekaj veselih za naše podeželje. — (Magistrov trio). — 12.45 Poročila. — 13.00 Čas, vreme, obvestila. — 13.15 Nekaj veselih za naše podeželje (Magistrov trio in plošče). — 14.00 Vreme, spored, borza. — 18.00 Zvoki iz Ukrajine. 18.20 Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna). — 18.40 Čas, poročila, spored, obvestila. 19.00 Schumannove pesmi (poje ga. Josipina Sivec). — 19.30 Nacionalna ura: Kako negujemo in zdravimo tuberkuloznega otroka (prof. dr. Matija Ambrožič). — 20.00 Prenos iz beograjske opere. V prvem odmoru: Poročilo akademske akcije za izpopolnitev univerze, v drugem: čas, poročila, spored. — **Beograd 20.00** Prenos opere. — **Zagreb** 20.00 Prenos opere. — **Berlin** 21.00 Zabavni koncert. — 22.30 »Za lahko noč« (Koncert). — **Beromünster** 19.55 Straussova opereta »Eno noč v Benetkah. — **Bratislava** 20.45 Vijolinski koncert. — **Breslava** 20.10 Pester večer. — **Frankfurt** 19.00 Koncert instrumentalnih solistov in orkestra. — **Lipsko** 20.15 Skladbi Koste Konstantinova. — **Luxembourg** 21.30 Belgijske skladbe. — **Monakovo** 19.00 Klic mladine. — 21.00 Radijski orkester. — **Paris Poste Parisien** 20.20 Koncert glasbenega društva Colome. — **Praga** 20.05 Beethovnova »Missa solemnis«. — 22.30 Sodobna glasba. — **Strasbourg** 20.30 Lecocquonova opereta »Sto devic«. — **Stuttgart** — 20.10 Zvočni ogled raritet. — **Varšava** 21.10 Koncert sodobne komorne glasbe. — 22.15 Koncert malega salonskega orkestra. — **Dunaj** 20.00 Dijaški zbor in radijski orkester (Vonarlberg). — 22.10 Dunajski simfoniki.

Sport

JUTRIŠNJE LIGAŠKE TEKME V LJUBLJANI:

Primorje : Slavija (Sarajevo)

Slavija ne bo lahek nasprotnik, tega se mora Primorje v polni meri zavedati, če hoče priti do obeh točk, ki jih tako nujno rabi. Visoki poraz, ki ga je v nedeljo utrpela Slavija v Splitu, našega ligaša ne sme preslepiti, da bi vzel to tekmo z lahke strani. Kajti splitska tla niso merilo za moč kakega moštva. Kdo vse že ni visoko izgubil v Splitu!

Moštvi nastopita v tehle postavah:

Primorje: Logar; Hassl, Bertoncelj; Zemljak, Slamič, Boncelj; Janežič, Repotočnik, Makovec, Bertoncelj II., Zemljič.

Slavija pa predvidoma takole: Bosnić; Zagorac, Perović; Pavlić, Gjurović, Kras; Šalipur, Stanković, Rajlić, Marić, Dugonja.

Kot uvod pa se bosta igrali predtekmi:

ob 14: Primorje (juniorji) : Hermes (rezerva).

ob 15: Primorje (rez.) : Bratstvo (Jesenice).

Glavno tekmo, ki prične ob 16.30 bo sodil g. Podubsky iz Zagreba.

V Beogradu:

Bask : Hašk

V tej tekmi se srečata dva soseda v prvenstveni tabeli in sicer ima Hašk iz 7 iger 9 točk, Bask pa iz 6 iger 7 točk. Bask mora igrati brez kaznovanega Tomaševića, čigar odsotnost se je že v nedeljo pri tekmi s Concordio usodno poznala. Zato ima Hašk precej šans za zmago.

V Zagrebu:

Gradjanski : Concordia

Oba kluba nastopita kompletna, le Gradjanski igra brez Kokotovića, ki ga nadomesti mladi Žalant. Ta tekma utegne postati zaradi svoje važnosti, ena najzanimivejših letošnjega prvenstvenega tekmovanja.

V Splitu:

Hajduk : Jugoslavija

Jugoslavija ni Slavija (S) in zato se bo moral Hajduk resno potruditi, če bo hotel zmagati. Sicer pa je bil Hajduk tudi že doma premagan od Jugoslavije. Vsekakor pa rekordna zmaga nad Slavijo ne more biti merilo za današnjo tekmo.

V Osijeku:

BSK : Slavija (0)

BSK je sicer zadnji v prvenstveni tabeli, toda upoštevati je treba, da je igral izmed vseh klubov najmanj tekem (4). Kljub smoli, ki ga letos zasleduje, še vedno lahko osvoji prvenstvo. Če ga le niso zapustili vsi bogovi, mora prinesti obe točki domov.

V Beogradu sta odigrala včeraj ob luči reflektorjev ligaško tekmo BSK in Bask. Tekma je bila zelo napeta in je po težki borbi zmagal BSK s 4:3 (2:1). S tem je BSK napredoval na osmo mesto v prvenstveni tabeli, Primorje je pa padlo na zadnje mesto.

Prvenstvene tekme II. razreda

Na igrišču Slovana:

Sloga — Hermes (ob 9. dop.).

Slovan — Jadran (ob pol 11. dop.).

Na igrišču prvoimenovanega pa:

Korotan — Mars in Reka — Slavija.

Na hermežanskem igrišču v Šiški pa se srečata Grafika in Mladika (ob 10. uri).

PROPAGANDNI JUNIORSKI IN SENIORSKI LAHKOATLETSKI MITING PRIMORJA

(Istočasno izbirni miting za postavitev reprezentance Ljubljana)

Danes ob 15.30, jutri ob 9.30 dopoldne, igrišče Primorja.

Danes in jutri se vrši na igrišču Primorja zanimiv propagandni miting, ker velja istočasno kot izbirni miting za določitev reprezentance Ljubljane, ki nastopi proti reprezentanci Beograda v Ljubljani 26. t. m. Zanimivost prireditve bo zelo stopnjeval prvi letošnji nastop vseh najboljših lahkoatletov ljubljanskih klubov, zlasti Ilirije in Primorja, ki bodo skušali priboriti si vstop v našo mestno reprezentanco.

Pričakovati je izredno zanimivih in napetih borb ter zelo dobrih rezultatov. Beograd se z vso resnostjo in vestnostjo pripravlja, da bi nam tudi v revanžnem srečanju prizadejal poraz. Iz beograjskih časopisov posnemamo, da se v nedeljo vrši v Pančevu veliki izbirni miting, na katerem sodelujejo vsi najboljši atleti beograjskih klubov BSKa, Jugoslavije, Ruskega SK in Pančevačkega SK, na čelu njima najboljši jugoslovanski atleti, državni prvaki, rekorderji in reprezentanti: Bauer, Nikhazi, Banščag, Stefanović, Novaković, Mioković, Kleut, Nikolić, Messner itdd. Nadejamo se, da ne bodo ljubljanski atleti na mitingu v rezultatih zaostali za Beograjčani in da nam bodo že ob tej priliki potrdili, da je poraz, ki so ga v minulem letu doživeli od beograjske reprezentance v Beogradu, le slučajen in da opravičeno nosita oba ljubljanska kluba ASK Primorje in Ilirija ponosne naslove lahko atletskega prvaka in drugoplasiranega kluba v državnem prvenstvu za moštva. V tem slučaju zremo z zaupanjem na njih nastop 26. t. m. proti reprezentanci Beograda. Vstopnina je propagandno nizka, zato pričakujemo, da bo sportna javnost to zanimivo prireditev posetila v velikem številu.

Program, ki obsega prvi dan discipline: 100 m sen. in jun. C, met krogle, 400 m, skok v daljavo sen. in jun. C, met diska sen. in jun. C, 5000 m, skok v višino sen. in jun. C, 800 m, met kopja, troskok sen. in jun. C, 1500 m sen. in jun. C, stafeta 4krat 100 m; drugi dan: 200 m sen. in jun. C, met kladiva, met kopja jun. C, tek 110 m zapreke sen. in jun. C, met krogle jun. C, skok ob palici sen. in jun. C, stafeta 4krat 100 m jun. C in 4krat 400 m sen., obeta biti zelo zanimv, kajti v vseh disciplinah se pričakuje ogorčena borba ne samo za vodilna mesta, temveč za vsak placement.

Drobne sportne vesti

V nevarnosti je svetovni rekord v metu kladiva. Zelo se mu je približal dr. O. Callaghan z metom 56'90 metra. Sedanji svetovni rekord ima že 22 let Američan Pat Ryan in so tedaj smatrali, da ga ne bo mogoče izboljšati.

Kolesarska dirka po Španji je končana. Zmagal je Belgijec Gustav Deloor, ki je rabil za progo 3413 km 120 ur. Drugi je Carnado (120:13), tretji je Belgijec Dignet (120:20), četrti pa Avstrijec Max Bulla (120:28).

V Milanu je plaval Madjar Czik 100 m crawl v času 58'6 sek. V waterpolu so Madjari zmagali nad reprezentanco Severne Italije 7:0.

Francoska reprezentanca, ki nastopi danes v Parizu proti Madjarom, je sestavljena takole: Clense (FC. Sete); Diagne (Racing Paris), Mattler (FC. Sochaux); Charbitt (Olimpique Marseille), Verriest (RC. Roubaix), Delfour (Racing Paris); Aston (Red Star Paris), Beck (FC. Sète), Courtois, Duhart (oba FC Sochaux), Keller (Racing Strasbourg). **V moštvu je torej tudi Beograjčan Ivica Beck.**

Nemška nogometna reprezentanca na Balkanu. 26. t. m. igra v Sofiji proti Bolgariji, 28. ali 29. t. m. pa v Beogradu proti Jugoslaviji. Ker igrajo 26. t. m. Nemci v Drezdenu meddržavno tekmo s Češkoslovaško, bo igrala obe tekmi nekaka druga garnitura, sestavljena iz južnonemških nogometašev.

Angleži na kontinentu. Danes igra v Amstérdamu angleška nog. reprezentanca s Holandijo, v Švici pa gostujeta tekom tega meseca Everton in pa Manchester City, ki je bil v četrtek poražen od dunajske Avstrije.

Poučno kmetijsko potovanje po Koroškem

Društvo kmetijskih strokovnjakov za dravsko banovino je priredilo dne 11. in 12. maja poučno potovanje po Koroškem. Z udobnim avtobusom »Ljubljana-Express« se je odpeljalo 32 udeležencev iz raznih krajev banovine v soboto zjutraj iz Ljubljane čez Gorenjsko in Podkoren v Beljak in na Osojsko jezero, od-tod pa popoldne dalje v Vrbo ob Vrbskem jezeru ter skozi Bilčoves—Št. Ilj—Kotmara vas v Celovec, do Gospe svete in k vojvodskemu prestolu. Nazaj so potovali čez Velikovec, Železno kapljo, Jezersko, Kokro in Kranj zopet v Ljubljano.

V soboto smo si ogledali v Beljaku vzgledno urejeno zvezno mlekarno, kamor dobivajo na dan po 6000 litrov svežega mleka. Z najmodernejšimi aparati predelujejo dnevno do 4000 litrov v maslo, sir in drugo, 2000 litrov prodajo pa strankam. Zaradi dobre organizacije prodajajo kmetje mleko mnogo ugodnejše od naših. Vodja mlekarne g. dr. Paula je ves obrat raztolmačil. V Vrbi smo si ogledali del graščine in ribogojstvo. V Bilčavesi sta nas sprejela tamkajšnja narodnjaka g. župnik Štih in bivši narodni poslanec g. Ogris. V nedeljo dopoldne smo si ogledali na periferiji Celovca gospodinjsko šolo »Kucherhof«, tako imenovano po ustanovitelju g. dr. Rudolfu Kucherju, ki je bil menda rojen v Kočevju in umrl v Ameriki ter zapustil to lepo posestvo v kmetijske namene. Sprejeli in razkazovali so nam ta zavod g. direktor Halenda in voditeljica ga. E. Kulter. Tu se odlikuje lepa živina koroške bele pasme, posebno krava, ki je dala v triletnem povprečju nad 5000 litrov mleka na leto pri 4% maščobe. Dalje smo bili pri kmetijski zbornici v Celovcu, kjer sta nam gg. ing. Grimschitz in Liebacher v enournem predavanju objasnila postanek, namen, ustroj in delovanje zbornice.

Kake pol ure iz Celovca je vzorna poizkusna sadna in gozdna drevesnica, kjer se ustvarja edino pravi sadni izbor za razne lege Koroške.

V sadnem oddelku je nad 1200 raznovrstnih sadnih matičnih dreves (od vsake sorte po eno drevo), dalje več tisoč mladih sadik, pa tudi grozdnega grmičevja in nekaj trtnih sort — vse zaradi dolgoletnih poizkušenj. Interesantno je merjenje toplote sadnega drevja v deblu z uvrtanimi toplomeri v raznih višinah, kakor tudi poizkusi z raznimi pripomočki za obrambo drevja proti mrazu, preveliki solnčni pripeki in raznim škodljivcem. Vodja nasadov g. ing. Klein in pomočnik Klanderscheg sta nas vodila po nasadih in laboratorijih.

Popoldne smo posetili Gospo sveto, kjer nas je tamošnji g. č. kanonik Feinig ljubeznivo vpeljal v vse zanimivosti tega božjega hrama. Da smo si ogledali tudi zgodovinski »knežji stol«, se samo ob sebi razume.

Zahvaliti se moramo obmejnemu komisarju g. dr. Vohincu na Jesenicah, nadalje avstrijskim in našim obmejnim stražam na obeh prelazih, ki so brez nadaljnjega in prijazno obavili predpisane formalnosti. Zlasti se pa zahvaljujemo vsem zavodom, voditeljem i. dr., ki smo z njimi prišli v stike.

Borzna poročila

Curih, 18. maja. Beograd 7'02, Pariz 20'38, London 15'21, Newyork 309'5, Bruselj 52'325, Milan 25'475, Madrid 42'225, Amsterdam 209'425, Berlin 124'35, Dunaj 58, Stockholm 78'5, Oslo 76'5, Kopenhagen 68, Praga 12'89, Varšava 58'25, Atene 2'94, Carigrad 2'50, Bukarešta 3'05, Helsingfors 6'715, Buenos-Aires 0'80.

Čitajte in razširjajte »Glas naroda«!

Kuhinjsko posodo

„ETERNA", EMAJLIRANO IN ALUMINIJASTO

Porcelan, steklenino,
Vse gospodinjske in gospodarske potrebščine,
Okovje za vse gospodarske in industrijske panoge,
Pločevino,
Vso železnino,
Nosilke, cement,
Železje za štedilnike in kopalnice,
Kompletne kopalnice in stranišča
dobite najceneje pri

B. Žilič, Ljubljana

Tyrševa (Dunajska) c. 11, poleg „Figovca"

NA DROBNO! NA DEBELO!

Emil Vachek: 28

Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Nekdanji major Letz, ki ga teži vest zaradi mnogih vojnih grdobij, pobegne po prevratu iz Prage na Dunaj, bivši kadet, pravnik Bernard Astenburg pa odide po poslovnih opravkih na Slovaško, kjer v spominu iznova doživlja svoj zločin: Med vojno je dal tu brez sodbe postreliti nedolžno družino. Ves potek tega strašnega dejanja stopa v strahotni goloti pred nas.

Bernard je topo čakal.

»To, kako zoper sebe izdajaš vse te neumnosti, veže vendar roke ljudem, ki bi ti radi pomagali, a tebe samega uničuje. Zakaj ne bi rekel, da je ovadba proti tebi neresnična? Saj ti to podajajo kar z lopato. Ko si začel priznavati, je Kneifl prekinil zasliševanje in te poslal k Letzu. Razumeš vendar, da ni hotel slišati ničesar, kar bi te delalo krivega. Letz je odposlal pričo in se zadovoljil, da te je strgal. Toda o zaslišavanju ni napisal niti vrstice. Zakaj te ni dal zapreti? Ali si res tako neumen in ne vidiš, da smo vsi pri tebi in bi ti radi pomagali, če le ne bi sam tega onemogočal? Kar se je zgodilo, se je zgodilo, a ne bi imelo najmanjšega smisla, ko bi ti še pokvarilo življenje.«

Preden mu je Astenburg odgovoril, je zrl nekaj časa v tla. Zdaj je že pojmoval obrise svojega čina, kakor so jih videli drugi. Toda doslej ni mogel z njimi soglašati. »Prosim te, dajte mi že mir,« je rekel. »Storil sem nekaj, o čemer ste drugačnega mnenja kot jaz. Toda še zmerom sem prepričan, da sem to zagrešil iz dobrih nagibov, za katere me ni treba biti sram pred seboj, niti pred svetom. Ne morem vendar reči, da tega nisem storil. Zakaj? Ali sem morda morilec? Sem morda storil zločin, da bi se moral vesti kakor strahopeten nepridiprav, ki nekaj zagreši, potem pa teče k svojemu advokatu, da bi pojasnil, da je bilo to prav za prav popolnoma drugače? Pravim, ti ljudje so bili izdajalci.«

»To ravno baje ni gotovo,« je zagodrnjal Warmbold.

»Ampak jaz sem o tem prepričan. Ali ni izdajalec najsramotnejši stvor, s katerim delajo povsod kratek proces.«

Warmbold je zmignil z rameni: »Pravim ti, Astenburg, vedeš se kakor majhen deček. Saj sem ti rekel, da smo vsi s teboj. Toda gotovo veš že sam, da si ravnal nepremišljeno. Skratka — zagrešil si nekoliko vojaških zločinov in mi bi neradi videli, če bi moral trpeti posledice. Čital sem o vojskovodji, katerega podrejenec je proti njegovemu povelju izvršil junaški in uspešen napad. Ko je bilo po boju, ga je vojskovodja najprej objel in mu dal odlikovanje za hrabrost; toda potem ga je dal pred bojno vrsto ustreliti, ker ni bil poslušen povelju. Nad tvojim činom se z vojaškega vidika tudi ziblje odlikovanje in vešala. Ne vem, ali res hrepeniš po mučeništvu. Potem pa ponovi pred Letzom, ko te pozove k uradnemu zasliševanju, kar si mu že povedal privatno. Toda če boš hotel, da odobrijo tvoje ravnanje pametni ljudje, mu boš rekel, da je ovadba izmišljena in da sploh nisi bil ti tisti, ki je to storil. V tem hrumu je zmota prav lahko mogoča. Letz, kolikor vem, že skrbi za to, da ovaduh odide od polka. In ko bo proč, bo pustil, da stvar zaspi.«

Ko je Warmbold odšel, je Bernard blodil po gozdu. Zoper svoje boljše prepričanje je bil prisiljen, da premišljuje o Warmboldovih besedah. Kar mu je bilo zmerom zoprno, je bilo skrivanje in hinavščina. Kakšno komedijo zahtevajo od njega? Ali bi mogel sploh stopiti pred Letza in mu reči, da je bil njun pogovor prav za prav halucinacija? Razsrdil se je in sklenil, da ne odneha.

Potem je bilo na njem, da izpolnjuje dolžnosti, kajti niso mu vzeli komande nad njegovim oddelkom. Šel je pogledat moštvo. Postavilo se je na dvorišču razstreljenega poslopja. Pri javljanju imen se je izkazalo, da sedem vojakov manjka... Astenburg je nahrulil Wurmbranda: »Kje so ti lopovi?« Wurmbrand se je lokavo smehljal in odgovoril: »Bili so na povelje polkovne komande pred eno uro odposlani.« Astenburg ga je pogledal, kakor da ne razume. Zakaj ravno sedem mož? Toda v tem se je spomnil na posebnost vse zadeve. Vseh sedem odposlanih vojakov so bili tisti, ki jih je vzel s seboj takrat, ko je tisto stvar delal. Osem jih je bilo. Eden, mali poddesetnik, leži s prestreljenimi usti v grobu; sedem živih je nekam poslala komanda.

Razumel je in molče odšel. Tiste sile, ki so ga hotele rešiti pred posledicami, pred zaporom v trdnjavi, so že začele delovati, ne da bi čakale na njegovo laž; in vse je bilo pripravljeno, da izpodleti ovaduh, ako se zlaže storilec zločina.

Astenburg je hodil do poznega popoldneva sem in tja po vasi ter se izogibal vsakemu in čemerno gledal na vse, kogar je srečal. Borili so se v njem jeza, strah in rastoča utrujenost. Toda še v trenutku, ko je vstopal k Letzu, da opravi formalno zaslišbo, ni vedel, kaj bo storil.

To pot je bil Letz s polkovnim pobočnikom Kneiflom in s polkovnim pisarjem. Letz se je delal, kakor da govori z njim prvič o tej stvari. »Servus«, ga je nagovoril dobrovoljno, »moram ti povedati nekaj neprijetnega. Tu je ovadba, da si dal samovoljno usmrtiti tri tukajšnje prebivalce. Iz tega bi sledilo, da si prekršil višje povelje in da si se povrh še v ognju oddalil od svojega oddelka. Kaj praviš na to? Ne morem ti zatajiti, da to nerad verjamem. Si vendar dober vojak in fant iz odlične rodbine!«

Nekaj o načrtnem gospodarstvu

Danes priznavajo gospodarski teoretiki kakor tudi praktiki, da ne preživljamo samo konjunkturno, temveč predvsem strukturno gospodarsko krizo. To ni samo upehanost kot posledica premočnega gospod. zaleta v prvem povojnem desetletju, kakor se je pojavljala v večji ali manjši meri tudi prejšnja desetletja, temveč so vzroki globlji in posledice trajnejše. Ostrost in dolgotrajnost krize kaže, da jo je zakrivil predvsem napačni ustroj današnjega gospodarskega reda. Zgodilo se je torej to, kar so mnogi prosvitljeni duhovi trdili ob nastopu liberalne gospodarske dobe. Kapital je zasužnjil človeka in ga gospodarsko in tudi moralno izčrpal, ali bolj točno povedano, kapital je z izkoriščanjem pahnil široke ljudske množice v uboštvo, da ne morejo več kupovati produktov. Razen tega pa je milijonom delovnih rok naravnost odjedel zadnjo skorjico kruha, ker jih je nadomestil s cenejšimi stroji.

Tako imamo danes na eni strani nagromaden kapital v obliki efektov, rent, tovaren, strojev, surovin in izdelkov; na drugi strani pa milijone obubožanih in brezposelnih revežev, ki nimajo ne premoženja ne dela, predvsem pa premalo jela.

Silen napredek znanosti je v krajšem času omogočil človeštvu, da si je lahko preskrbelo zadostno množino vseh potrebnih in tudi nepotrebnih dobrin. Pa ne samo to. Tehnika je tudi ustvarila robota-stroj, ki dela cenejše in mnogo hitrejše kakor človek. Do tu bi bilo vse v redu, če bi ljudje znali te pridobitve pravilno uporabljati. Lakomen pa, kakor je človek, ni dosti mislil na drugo kakor na trenutno korist. Zato je z vso naglico produciral dobrine, da bi z njihovo prodajo čim več zaslužil. S tem namenom je tudi postavil stroj na človekovo mesto. Pri tem je v svoji pridobitni vnemi prezrl, da bo s časom povzročil nadprodukcijo: Saj človeštvo ne kupuje več produktov, kot jih sproti potrebuje, odnosno jih oni, ki jim stroj odje zaslužek, niti za potrebe ne morejo. Nič manj težke posledice nesmotrene produkcije predstavljajo ogromne investicije v obliki zgradb in strojev, ki radi krize ne obratujejo. Tako imamo poleg obubožanih in brezposelnih milijonov ljudi tudi milijarde narodnega premoženja, ki so celoma ali deloma nerentabilne, kar pomeni obubožanje nadaljnih milijonov ljudi, ki so pridno delali in s prihranki ali nizko mezdo ustvarjali ta produkcijska sredstva. To torej ni več normalen konjunkturni val, temveč je že teška napaka v ustroju današnjega gospodarstva.

Izhod iz krize, odnosno zavarovanje pred krizami je torej samo v tem, da se produkcija prilagodi potrebam konsuma, to se pravi, da produciramo samo toliko, kolikor moremo konsumirati in da z izkoriščanjem delovnih slojev ne uničujemo njihove konsumne moči.

Liberalna gospodarska šola je to prepuščala zakonu o ponudbi in povpraševanju, ki naj sam regulira produkcijo. Nekaj časa je to tudi nekako šlo, pozneje pa so proizvajalci in države, ki so imeli nanje producenti največji upliv, ta itak nesocialen — ker preveč mehanično brutalen zakon — še bolj izpridile z umetnimi ovirami, kakor n. pr. s karteli, trgovskimi pogodbami, prevoznimi tarifami, mezdnimi pogodbami itd. Zato nekateri ekonomisti še vedno trdijo, da je treba samo odstraniti te umetne ovire, pa bo gospodarstvo zopet pravilno vršilo svojo nalogo. Pravijo, da je svoboda vendarle močnejši gospodarski regulator, kakor pa človeška sebičnost, ki ga od časa do časa nesocialno izkorišča. To mnenje opirajo predvsem na okoliščino, da zahtevata kontrola in regulativno poseganje v zasebno gospodarstvo drag in okoren administrativen aparat, ki vrhu tega kdaj pa kdaj lahko več škoduje kakor koristi, češ da imajo birokrati le redko kdaj dovolj pravilnega razumevanja za stvar. Z eno besedo, intervencija države je tako rizkantna, da je bolje pustiti, da konkurenca sama izravnava nesorazmerja, čeprav ne vedno dovolj hitro in socialno pravično.

Priznati je treba, da so ti pomisleki zelo tehtni, odnosno, da res še ni dokončno dokazano, kakšen ustroj gospodarstva je najboljši. Vendar je prav sedanja kriza dovolj jasno dokazala, da ne smemo še dalje držati rok križem in čakati na učinek »naravnih« zakonov, temveč moramo začeti s poskusi za boljše funkcijoniranje gospodarstva in te poskuse toliko časa nadaljevati, dokler ne bomo našli najboljšega načina.

Doslej je ugotovljeno prav za prav še samo osnovno načelo, namreč da je samo močnejši vposeg države v zasebno gospodarstvo tisto sredstvo, ki lahko stopi na pot sedanji anarhiji z vsemi njenimi škodljivimi posledicami. Glede načina in obsega drž. intervencije pa so mišljenja še deljena. Teoretiki še debatirajo, praktiki pa še niso tako daleč s poskusi, da bi lahko z gotovostjo rekli, kaj je boljše. Vendar so tudi podrobna razglabljanja pokazala gotove smernice, ki pa so precej različne. Tako vidimo, da Rusi poskušajo izvesti reformo z prenosom lastništva produkcijskih sredstev na državo, Italijani, Nemci in Američani pa so jih pustili v zasebni lasti, le upravljanje z njimi so deloma ali celotno podredili korporacijam (v Italiji), ali komisarjem (v Nemčiji in Ameriki). Drugod pa šele z distance posegajo vmes z izboljšanjem zakonov, dočim se za dalekosežnejšo eksekutivno intervencijo še niso odločili.

Kakor vidimo, se načela načrtnega ali dirigiranega gospodarstva, kakor imenujejo te reforme, šele razvijajo. Enotno pa je in bo po vsej priliki tudi ostalo to, da bo država sama ali od nje pooblaščeni organi, pa naj se imenujejo korporacije, stanovska zastopstva, gospodarski sveti, komisarji ali kakorkoli vodila produkcijo in tako skrbela za pravilno uporabo kapitala, zaposlitev človeka in pravičnejšo razdelitev dobrin. Najmanj kar bo država morala in tudi mogla napraviti in kar bo vsaj začasno tudi pomenilo izdaten obrat na bolje, bo naslednje:

Za pravilno uporabo kapitala bo skrbela tako, da bo predpisala denarnim zavodom in zasebnikom, kakšne in koliko investicij smejo, oziroma ne smejo finansirati; da bo maksimirala obrestne mere, dividende in tantieme; da bo s primernimi in eksekutivnimi merami ščitila upnike; da bo preprečila preveliko ali pospeševala prenizko produkcijo in podobno.

Za zaposlitev bo skrbela z omejevanjem delovnega časa, z izločanjem žen in maloletnih od industrijskega dela, z javnimi deli itd. Za pravičnejšo razdelitev dobrin pa z določitvijo minimalnih plač in mezd, s starostnim in bolniškim zavarovanjem, z maksimiranjem cen in sličnim.

Pogoj za uspešno izvajanje takega načrtnega gospodarstva pa bo močna vlada, disciplinirana narod in moralno in strokovno dobro kvalificirano uradništvo.

Sokolstvo

Prosvetno sokolsko delo v luči statistike

Na zboru prosvetarjev jugoslovanskih sokolskih žup so bila po[illegible] tudi zanimiva prosvetna statistična poročila, iz katerih je bilo razvidno ogromno delo, ki so ga izvršile naše edinice v lanskem letu.

Prosvetno delo je bilo mnogo[illegible]sko in kaže velik napredek napram prejšnjim letom. V letu 1934 sta bila dva prosvetna zbora, 27 župnih prosvetnih zborov in 64 župnih ter okrožnih konferenc, katerih se je udeležilo 1990 delegatov. Razen tega je priredil SPO savezni prosvetni tečaj, ravno tako so mnoge župe priredile župne oz. okrožne in društvene prosvetne tečaje. Na župnih prosvetnih tečajih je predavalo 265 predavateljev, vseh tečajev pa je bilo 804. Največ prosvetnih tečajev je bilo v župi Maribor (126), Novo [illegible] (62) [illegible] Petrovgrad (61). Tečajev prosvetnega značaja za kmetske sokolske čete je priredila največ župa Mostar, za njo pa župe Cetinje, Kragujevac, Zagreb itd. Idejnih šol je bilo 442, namenjenih predvsem za novopristopi[illegible] članstvo. Največ idejnih šol je imela župa Zagreb (174), ki so trajale 1.627 dni, predavanj pa je bilo 2.425 z 20[illegible]eženci. Ostalih prosvetnih tečajev po župah je bilo 152, ki so trajali 621 dni. Na teh tečajih je bilo 1.496 predavanj pred 10.938 poslušalci.

Intenzivno delovanje sokolske prosvete se najbolj vidi v številu in vsebini predavanj v sokolskih edinicah. Lansko leto je bilo v jugoslovanskem Sokolstvu 24.349 predavanj in to 13.194 izključno sokolskih in 11.155 drugih. Največ predavanj je bilo v župi Mostar (54.863), Zagreb (4.270) in Banjaluka (792). Po točno sestavlj[illegible] statistiki so bila predavanja v 2.479 edinicah. Predavanj je bilo po vsebini: 7.458 sokolsko-zgodovinske vsebine, 3.333 sokolsko-zdravstvene in tehnične vse[illegible], [illegible] dovinskih in zemljepisnih, 698 socialnih, 4.048 gospodarskih in o štednji, 1.027 zdravstveno-higienskih in 4.579 drugih. Na vseh teh predavanjih je bilo 1,3[illegible].803 poslušalcev. Razen tega je bilo še 33.50[illegible] idejnih nagovorov pred vrstami v telovadnici ter prednjačijo v tem pogledu župe Mostar (8.956), Petrovgrad (7.055) in Maribor (4.657).

V vseh sokolskih društvih in četah so tudi knjižnice in čitalnice in je zelo zanimivo, da je imela Sokolska župa Mostar največje število čitalcev (20.660). Največje število čitalcev strokovnih knjig pa je imela župa Varaždin (5.650). V delokrog prosvetnega dela Sokolstva spadajo tudi treznostna propaganda, štednja, sokolska taborenja in izleti, dalje gledališki in lutkovni odri ter glasbeni odseki.

Zahvala

Ko se zahvaljujeva za sožalja, rože in spremitev pokojne

Vande

smatrava za posebno dolžnost, izreči polno zahvalo veliki požrtvovalnosti zdravnika g. dr. Prodana Josipa, skrbnosti g. župnika Kazimira Zakrajška, prijateljski čuječnosti gdč. Petkove Hermi ter pozorni negi usmiljene sestre Filipe.

Bog Vam vsem povrni!

Sv. maša zadušnica bo v sredo 22. maja ob pol 8. uri pri Sv. Krištofu.

Ljubljana, dne 18. maja 1935.

Medica Nikolaja in Lidija

Sprejmem **koncipijenta** z nekoliko prakse v odvetniško pisarno

Nastop takoj, nadaljni pogoji po dogovoru.

Dr. Režek Josip, odvetnik v Novem mestu

Naročajte „Glas naroda"!

Kdor zaupa denar domačemu denarnemu zavodu, mu omogoča nova posojila in poživljenje gospodarstva.

Zaupajte Vaš denar

MESTNI HRANILNICI LJUBLJANSKI,

ki izplačuje nove vloge, vložene po 1. I. 1933, vedno neomejeno ter jih obrestuje po 4—5%.

Vloge Din 400,000.000·—
Rezerve Din 14,600.000·—

Dražbeni oklic

Dne 27. maja 1935, ob enajstih bo pri sreskem sodišču v Mariboru v sobi štev. 11. dražba nepremičnin zemljiška knjiga, Koroška vrata vl. št. 31, 155 in 338. Cenilna vrednost Din 486.899·— vštevši pritikline. Najmanjši ponudek Din 243.499·50.

Nepremičnina je jako primerna za večje mizarsko podjetje, ker je opremljena z vsemi potrebnimi stroji. Natančnejše podatke se dobi v pisarni dr. Slavka Fornazariča, odvetnika v Mariboru, Sodna ul. 14.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petitna vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znamkah. — Mali oglasi se plačljivi takoj pri naročilu.

MAJHNO POSESTVO v ljubljanski okolici (gorenjska stran) je zaradi odselitve zelo ugodno naprodaj. Posestvo ima najlepšo lego ob vodi, je gosposko urejeno in je zlasti primerno za letovišče. Ponudbe pod »Mirni dom« na upravo »Glasa Naroda«.

VAŽNO ZA GOSPODINJE IN DEKLETA!

Ravnokar je izšla od S. M. Felicite Kalinšek, v osmem pomnoženem natisu, najpopolnejša knjiga

„Slovenska kuharica"

z novimi večbarvnimi tabelami in v elegantni vezavi, ki jo dobite za ceno 160 Din v knjigarni

ANT. TURK nasl., LJUBLJANA,
Tyrševa (Dunajska) cesta 5.

GOSTILNA

z vsemi pripadajočimi stavbami, v neposredni bližini Maribora, je naprodaj. Dobičkanosno podjetje! Resni reflektanti naj se obrnejo po informacije na **Sokolsko župo v Mariboru.**

Novo komfortno štirisobno stanovanje z balkonom oddam avgusta za tisoč dinarjev mesečno v bližini bolnice. Punudbe na »Glas Naroda« pod **»Solnčno«.**

KOMFORTNO STANOVANJE

obstoječe iz 4 sob, kopalnice in pritiklin se odda takoj ali pozneje na Bleiweisovi cesti. Naslov v upravi »Glas Naroda«.

NAPISI — TABLE
TRANSPARENTI — ČRKE
PRISTOU, LJUBLJANA
TELEFON 29-08 — RESLJEVA CESTA 4

INSERIRAJTE V „GLASU NARODA"!

Za mal' d'narja dost' muzke

PLOŠČE — GRAMOFONI izposojamo, zamenjavamo, prodajamo in kupujemo

ELEKTROTON d. z o. z.
PASAŽA NEBOTIČNIKA

Vesna-akumulator Maribor

avto-, radio- (motorne) baterije

Domači proizvodi

Enoletna garancija

1885 Crobath 1935

KRANJ

Industrija perila in splošne konfekcije, veletrgovina manufakture

Najpopolnejši kroji. Izdelava tudi po meri. Pridružite se našim številnim zadovoljnim odjemalcem, saj jubilejno 50. leto obstoja tvrdke dokazuje našo solidnost. Konkurenčne cene! Trgovci zahtevajte ponudbe!

Vabimo Vas na neobvezen obisk

Glas naše žene

Akcija „Naša žena"

Ga. Milka Martelančeva, dolgoletna sourednica »ženskega sveta«, je pred kratkim pokrenila akcijo »Naša žena«, ki naj podpira domači obrt, posebno žensko ročno delo, predvsem kolikor služi damski modi. Iz pogovora z gospo Martelančevo posnemamo:

Pri besedi domači obrt ne mislim na redni obrt v delavnicah z več pomočniki in vajenci, niti ne naročeno delo za kako veliko trgovino, čeprav se izvršuje doma, temveč samo na oni domači obrt, ki je nekak postranski zaslužek posameznega člana rodbine ali vse rodbine, katere glavni dohodek je drugo delo — n. pr. kmetijstvo, ali pa tudi drug obrt in podobno. Tako delo je lahko namenjeno prodaji ali pa služi samo potrebi domače rodbine. Naš mali kmet in obrtnik sta danes po večini v obupnem položaju, tako da je takšen domači obrt včasi edino, kar še prinaša nekaj denarja v hišo. Treba je poudariti, da so naši ljudje spretni in zmožni, in je krivica, ako pogosto ne najdejo primernega plačila za svoje delo, da morajo prodati izdelek za neverjetno nizko ceno. Tem ljudem je treba priskočiti na pomoč. Treba jih je učiti, kateri obrti bi se bolje izplačali, kateri bi se dali nanovo uvesti, treba jim je dajati vzorcev, ki bodo zadovoljevali moderni okus, treba jih je organizirati in jih približati trgu. Trg za njihovo delo je naše mesto in mogla bi biti tudi vsa druga mesta v Jugoslaviji. Na mnogih krajih Slovenije bi se smotrno negovanje in konzerviranje sadja bolje izplačalo, kakor pa gojenje žita. Lesni izdelki, ni treba da bi bili le za vsakdanjo uporabo, škafi, sita in žlice, temveč bi se lahko razvil tudi večji obrt igrač, pa tudi športnih potrebščin. Tujci, ki prihajajo v naše kraje, bi se radi posluževali dobro izdelanega in cenenega športnega orodja. Tu ima naš obrt še veliko polja delovanja pred seboj.

Akcija »Naša žena« hoče prevzeti del tega dela za naš obrt, namreč predvsem za žensko ročno delo. Zato se misli posluževati predvsem dveh pripomočkov: 1. organizirati zadruge za nabavo materiala, ki je v večjih množinah cenejši, za kontroliranje izdelkov, da slabi izdelki ne kvarijo trga, ter določanje cen, da si posamezniki ne zbijejo cen pod nič — z eno besedo, organizirati *produktivne* zadruge; 2. stvoriti potrebno zvezo med izdelovalcem in odjemalcem s propagando za izdelke domačega obrta in z navajanjem izdelovalcev, da bodo izdelali to, kar si odjemalec želi. — Akcija »Naša žena« naj bo propagandno središče za naš ženski obrt. Ima svoje poročevalke v inozemstvu, ki proučujejo spremembe mode in pravočasno obveščajo akcijo o vseh modnih novostih. Kajti »Naša žena« seveda ne misli ustvariti kake »domače« mode, temveč le izkoristiti vse možnosti vsakokratne mode za naš domači obrt pa tudi za industrijo, posebno tekstilno. Zdaj so n. pr. moderni leseni okraski na oblekah — veliki gumbi, zaponke, celo ovratnice in pasovi iz lesa; vse to po veliki večini zdaj uvažamo od drugod, ko bi se lahko cenejše in prav tako dobro izdelovalo doma. Isto je s čipkami in vezeninami. Naše čipke se prodajajo v inozemstvu kot »bruseljske« — vsekakor znak, da jih ni treba iz tujine uvažati. Zdaj so v modi »bolgarske« vezenine na oblekah in bluzah: menda jih ne bomo uvažali? Tudi različni usnjeni predmeti, modne torbice, rokavice, čevlji, ovratniki in zapestnice iz usnja bi se lahko izdelovali doma. Vsi ti obrti imajo pri nas vse potrebne sirovine, imajo celo že svoje početke, treba jih je le primerno razviti, da bodo izdelovali času primerne stvari. Pogosto čipkarice, vezilje in drugi obrtniki niti ne vedo za modne novosti, ki bi jim lahko dale zaslužek. Akcija »Naša žena« bo skrbela, da bodo zanje izvedeli. Imela bo in že ima svoje ateljeje, kjer bodo zaposlene izučene risarice in propagandistke, ki bodo sestavljale poročila in risale vzorce za modne albume in časopisne modne rubrike, in pri tem upoštevale vse možnosti, ki jih nudi vladajoča moda našemu domačemu obrtu in industriji. Vzorce, kroje in risbe bodo poslali obrtnikom, odnosno obrtniškim zadrugam, da bodo proizvajale modno blago, ki se zahteva in ki bo lahko tekmovalo z inozemskim. Akcija bo posvetila tudi posebno pozornost vsem našim obrtnim šolam ter že obstoječim zadrugam in zavodom za pospeševanje domačega obrta in sodelovala z njimi.

Akcija »Naša žena« je že pričela delovati. Izdaja redno mesečno publikacijo »Naša žena«, ki prinaša risbe in kroje za obleke ter vzorce za ročno delo. Razen tega bo »Naša žena« izdajala periodično tudi lepo opremljene albume, ki jih bo razposlala modnim salonom, in jih razstavila na vseh krajih, kjer pridejo žene skupaj — v kavarnah, slaščičarnah, česalnih salonih itd. Prvi tak album je pravkar izšel pod imenom »Naša moda« v založbi »Ženskega sveta«. Album obsega 24 strani barvanih slik modelov, ki jih je izdelala gdč. Nada Lampretova po proučevanju zadnje pariške mode. Med njimi je 22 modelov športnih, popoldanskih in večernih oblek, na 23. in 24. strani pa je 11 modelov bluz, ki igrajo v današnji modi tako veliko vlogo. Vse te obleke in bluze so okrašene ali z domačimi vezeninami ali s prav tako doma izdelanimi čipkami. Uporabljene so za enkrat le kleklane čipke, vendar izdelujejo pri nas tudi druge čipke vseh vrst. Albumu je dodana razlaga s slikami čipkarskih garnitur. Kroji oblek ter vzorci čipk in vezenin se dobe pri upravi »Ženskega sveta«. Naveden je tudi material. V uvodu poudarja urednica ga. Martelančeva, da je bil album izdelan izključno s pomočjo naših mladih umetnic, ki so bile brezposelne in tako dobile delo, in da bi razvoj domačih modnih listov sploh lahko zaposlil še mnogo naših brezposelnih mladih talentov.

Vsekakor je »Naša žena« s tem albumom dokazala, kar je hotela: da zmoremo prav tako lepo opremljen modni list, s prav tako okusnimi modeli, kakor so oni, ki jih uvažamo iz inozemstva, ter da nudi sedanja moda našemu ženskemu obrtu mnogo priložnosti za razvoj.

o—o

Ženska stavka.

Svojevrstno stako so začele dekleta uglednih meščanskih družin v Šanghaju na Kitajskem. Vlada je namreč izdala nov zakon, po katerem se nezvesta žena kaznuje z enim letom ječe, mož pa se sploh ne kaznuje. Dekleta so izjavila, da se ne poroče, dokler ni zakon spremenjen, ali tako, da se tudi žene ne kaznujejo, ali pa naj se kaznujejo tudi moški. Ker je na Kitajskem mnogoženstvo še vedno čisto zakonito v veljavi, bi lahko večina Kitajcev romala v zapor. Zaenkrat je ta stavka omejena samo na Šanghaj, a dekleta grozijo z organizacijo vsekitajske ženske stavke. Vlada se že zavzema za njihove zahteve.

o—o

Zaposlitev žen v Č. S. R.

V naši bratski republiki Češkoslovaški je 440.000 žen več ko moških in že samo to dejstvo, ne glede na vsa druga, sili žene v veliki meri v samostojno poklicno udejstvovanje. Sicer se v zadnjem času dviga tudi umrljivost žensk, kar bo počasi to razliko izravnalo, a zaenkrat se to še ne pozna. Podjetniki obče plačujejo žene slabše kakor moške in posebno v času krize se opaža povsod tendenca, odpustiti moške in jih nadomestiti s cenejšo žensko delovno silo. Iz tega si moramo razlagati dejstvo, da je brezposelnost ženske povsod manj prizadela kakor moške. 1. januarja 1921 je bilo zavarovanih v penzijskem fondu na Češkem 74% moških in 26% žensk, 31. decembra 1934 pa 71,8% moških in 28,2% žensk. V tem času je naraslo število zaposlenih poročenih žen od 12% na 18% — znak, da je pogosto žena in mati prisiljena, skrbeti za družino namesto brezposelnega moža.

o—o

Vseindijska ženska konferenca.

Vseindijska ženska konferenca, največja ženska organizacija Indije, je izdala na svojem zborovanju decembra preteklega leta manifest ter anketo, ki je bila razdana vsem kandidatom za volitve v prihodnjo zakonodajno skupščino. V manifestu zanteva organizacija odstranitev vseh zaprek za vzgojno in socialno enakopravnost vseh žen vseh slojev in veroizpovedanj.

Vrata Ilirije, Ljubljanice, Kolezije in drugih številnih kopališč naše lepe Slovenije se zopet odpirajo. Komplet ostaja tudi v kopalni modi zmagovit na vsej črti. Vse se spopolnjuje. Sleherni oblačilni kos je opremljen s primerno dekoracijo. Barve so slikovite in spopolnjene z zvezdami in pikami kar na debelo. Tudi čedna sidra, zastavice in barčice so priljubljene na zgornjih delih kopalnih oblačil. Kričeči kontrasti niso primerni, zato tudi moderna dama z razvitim okusom najde primerne barvne harmonije, ki se skladajo z njeno od solnca zagorelo poltjo.

Razstava domače volne

Na letošnjem velesejmu od 1. VI. do 11. VI. bo predvsem zanimiva tudi razstava domače volne. Razstavo priredita kralj. banska uprava in zbornica TOI. Aranžman razstave je v rokah g. **Božo Račića**, ki nam je priredil že toliko pestrih razstav in se pokazal pri organizaciji domačih obrtov nad vse spreten. Zadnja leta, odkar se je gmotno stanje našega podeželja poslabšalo, prihaja naš podeželski človek zaradi obleke v vedno večjo zadrego. Zopet smo poiskali v podstrešjih zavržene kolovrate in zopet se je začelo presti in tkati po hišah. V mestih kraljuje že par let poleti velika moda domačega platna. Čudno je, da prodaja naš kmet svoje trpežno domače platno, in si namestu tega kupuje tanko bombaževino, ki pri delu ni kaj trpežna.

Prav tako se je začelo tudi precej volne presti. Izdelujejo iz volnene preje nogavice in jopiče, lahko pa izdelujejo še odeje za postelje in vozove na več načinov. Izdelovanje domačega sukna je bilo svoj čas zelo v navadi tudi pri nas.

Mnogo praktičnih nasvetov glede volne in njene uporabe bodo našli interesenti na letošnji velesejmski razstavi, na katero ponovno opozarjamo. Razstavljeni bodo vzorci raznih voln, preja, pletenine in tkanine, preproge, sukna in kožuhi. Razstavljene bodo tudi ovce z dobro volno, da se pokaže ljudem dobrota volne tudi v živih oblikah.

Položaj današnje žene kot soproge

Kmetski stan smatramo še vedno kot najzdravejšo stanico naroda. Pomanjkljiva higijena, nepravilna prehrana, neracionalno gospodarstvo in še kaj drugega, kar izvira iz preokornega prilagojanja splošnim razvojnim spremembam, nam sicer precej izpodriva veljavo te »zdrave stanice«, toda način, kako pravično si je kmet že davno uredil svoj odnos do soproge, nam je še danes v marsičem — ne v vsem — lahko vzgled urejevanju razmerja med sodobnim možem in njegovo ženo.

Kmetska žena je bila kljub neugodnemu cerkvenemu in državnemu pravu dokaj enakopravna možu. Kmet je podzavestno spoznaval, da je žena prav tako kakor on pridobitni član družine in jo je tudi cenil tako. Kadar delata spomladi načrte, kako bo treba obdelati polje, ima besedo tudi žena. Ko jeseni prodasta pridelek in priredek, skupno odmerjata izdatek z družino in tudi za ženino obutev in obleko. Z izkupičkom za jajca, maslo, kokoši in mleko razpolaga žena sama. (Današnja gospodarska kriza je seveda svobodo ukinila!) Časa, katerega izgublja žena pri vasovanju in postajanju s sosedo, ji ni mož nikdar očital. Razumel je, da čuti tudi ona potrebo po duševnem razvedrilu. Ob nedeljah sta že od nekdaj hodila skupaj v cerkev. Če je on po maši stopil na kozarček žganja, ga je ponudil tudi njej. Ob proščenju hodita skupaj v goste k sorodnikom in sedita za mizo skupaj na častnem mestu. Gospodinja je vedno imela pravico, da si je iz skupnega denarja plačevala najemnino za klop v cerkvi; prav tako je ponosno hodila k darovanju okoli oltarja, kar je bilo tudi neke vrste reprezentativnih nastopov. Ob semanjih dneh je hodila prodajat in kupovat skupaj z možem, pomagala mu pri pogajanju in šla potem z njim v gostilno, da sta skupaj pri pečenki in vinu ponosno preštevala izkupiček. Iz takega položaja gospodinje sta nastala pregovora »žena podpira hiši tri vogle« in »žena nosi hlače«. Tisti očitek, da je mož »pod copato«, ni doma iz naše kmetske hiše.

Časovno mnogo pozneje je stopila v gospodarstvo tudi žena srednjih slojev. Njen mož je stoletja smatral kot pridobitno delo samo svoj posel v uradu ali v delavnici ter si je usvojil nazor, da je žena odvisna od njega — gospodinjskemu delu ni pripisoval cene — in da ima zato kot soproga samo eno nalogo: služiti njemu, podrejati lastne potrebe njegovim. Ko je po nujni zahtevi novega časa stopila tudi žena v pridobitno življenje, se ta mož ni mogel in se vobče še ne more znajti v novem razmerju do svoje žene. Zato so v tolikih družinah še vedno nesoglasja med možem in soprogo, kajti življenje sodobne žene je znatno spremenilo njen položaj pred soprogom. So možje, ki so se sprijaznili z novim stanjem in razumejo, da mora biti njih odnos do soproge na drugačni višji stopnji. Mnogo, premnogo pa je takih, ki vidijo v potrebah in zahtevah sedanje žene moralni ali biološki nedostatek, posebno kadar gre za ženo v poklicu.

Sodobna žena čuti značilno hrepenenje in stremljenje po samostojnosti. To izvira iz splošnega človeškega napredka in iz čimdalje močnejšega udeleževanja žene v gospodarskem in javnem življenju. Čeprav v večini držav zakoni o družinskem in zakonskem položaju, še niso spremenjeni, se vendar v praktičnem življenju že kažejo spremembe v prilog ženi, spremembe, ki pomenijo razoroževanje moževe oblasti. Tega se seveda svet ne zaveda, kajti marsikdo se podzavestno uživlja v napredek, živi po novem, z duhom časa, čeprav je pri tem razum zavestno še vezan na umirajoče tradicije.

Današnja žena pridobiva čimdalje več javnih pravic in dolžnosti, kar ne more ostati brez vpliva na njen družinski položaj. Saj tudi najbolj udana žena in najbolj požrtvovalna mati instinktivno čuti, da ne more več smatrati štirih sten svojega doma za varno in mirno zavetje. Dvesto let je delal svet na preoblikovanju socialega položaja. Pojmi, družabni, gospodarski in politični pogoji so se spremenili — zato mora tudi žena kot soproga dobiti druge pravice in druge dolžnosti. Vsak mož bi moral skušati doumeti nove razmere, novi čas, ter zavestno odstopiti od svojega tradicionalnega položaja v zakonu in družini ter priznati neobhodno potrebo po novem pisanem in nepisanem družinskem in bračnem pravu.

Šarmantni tenis postaja v zadnjih letih tudi pri nas zelo priljubljen sport. V obleki nadkriljuje seveda bela barva, vendar so tudi slučajnostne kršitve tega nenapisanega zakona dovoljene. Rumene, modre in roza barve z belo pisanimi, kariranimi in pikčastimi krili iz domačega platna ali lahke pralne svile so zelo priljubljene. Za ležernost v gibanju skrbijo kratki »shorti«, preko katerih lahko oblečemo praktično krilo. Tudi čedne hlačne obleke so zelo moderne. Za hladnejše vreme uporabljamo pulover ali flauš oziroma platneni plašč. Sportni trak čez čelo se kaj rad zamenjuje z moškim klobukom iz klobučevine ali slame.

Glas slovenskih otrok

Mládí Sokolové českoslovenští!

Srdečně Vás vítáme u nás a ujištujeme Vás našeho nezrušitelného bratrství sokolského, naší sokolské lásky a věrností. Na zdar!

Ivan Albreht:

V Rožu zvoni

Z žihpolj Marija vsak večer
kliče prijazno z glasom zvonov:
»Ne pozabite, otroci, rodnih domov
ne zjutraj, čez dan in ne zvečer —«

Na praznik v Šmarjeti nas vabi tako:
»Čeprav je hudó in čeprav je težkó,
slovenska beseda, kjerkoli živite,
naj vedno najdražja svetinja vam bo —«

Ponoči, ko Drava med olšjem šumi
in pravi o dedov, očetov nam slavi,
ponavljamo, kar objubili smo davi:
»Slovenska je Drava, slovenski smo mi!«

St.:

Zakaj je revež nesrečen?

(Kraška legenda.)

Pred davnim časom je nekoč Bog oznanil na zemlji, da bo vsem ljudem izpolnil po eno željo.

In je prvi stopil predenj bogatin.

»Gospod,« je moledoval, »daj mi najboljše, kar premore zemlja — blagostanje in lepo življenje«.

»Imej, kar si želel!« je odvrnil Bog.

Pa je še pristopil menih in je tudi on poprosil Boga.

»Daj mi, predobri Oče, vse dobro v življenju!«

»Prepozen si,« je skomignil Bog z rameni, »to si je pravkar že bogatin izvolil«.

»Pa mi daj vsaj potrpljenje!« je vzdihnil menih.

»Zgodi se ti po volji!« je odvrnil Bog.

Zadnji je stopil pred Gospoda revež.

»Vsemogočni, daj, da mi bo dobro na zemlji.«

»Ne morem,« je žalostno zmajal Bog. »Vse dobrote sem že dal bogatinu.«

»Pa mi daj vsaj potrpljenje, da bom laže prenašal vso težo svoje usode!«

»Tudi to ni več v mojih rokah. Potrpljenje si je že menih izgovoril.«

Tedaj si je revež z dlanjo zakril obraz in je obupan zaječal:

»Gorje!« Bog je mislil, da revež prosi gorja in je rekel: »Bodi! Tudi tebi naj se želja izpolni!«

In odtlej se bogatinu dobro godi. Lepo življenje ima in vsega, po čemer mu le zahrepeni srce. Tudi menih je zadovoljen, saj mu je dana čudežna moč potrpljenja. Le revež se peha in ubija iz dneva v dan in čaka, kdaj ga bo Bog rešil gorja!

Hej, otroci, kdo ugane? To je nekaj takega, kar je za vas. Tam so ljudje, ki vas imajo radi. Iščite ta kraj ali prostor in ne nehajte, dokler ne pogruntate. Te črke vam bodo povedale pravo besedo:

gkloars'solhoivkesn

Kdor bo prav rešil, bom njegovo ime objavil.

Pa pišite mi zraven!

Stric Janez.

I. S. Mavcov

Kurentove gosli

Kurent je bil človek srednje postave z bleščečimi, sivimi očmi in rjavimi lasmi, mlad in poskočen, lahkomišljen in dober in ni nikomur nič žalega storil. Toda imel je veliko napako: nikjer ni imel obstanka, zdaj je bil tukaj, potem spet tam in kamor je šel, je bilo veselo, ker je nosil s seboj gosli in je godel nanje, da se pesmi, ki jo je igral, ni mogel nihče ustavljati. Zgodilo pa se je, da je nekoč šel po cesti, zimski večer je bil in mraz je pritiskal. Šel je in veselo žvižgal sam pri sebi, zadovoljen s seboj, saj ni imel greha, da bi ga pekla vest. Ko je tako hodil, je srečal siromaka, ki je komaj tipal naprej, ves premrt je bil in slabo oblečen. Kurent ga zagleda in zasmilil se mu je. Stopil je k njemu in mu dejal: »Reveža sva oba, a ti si star, jaz pa sem mlad. Ná, ogrni se s to suknjo, jaz bom že kako prestal!« In pri tej priči se je slekel in ogrnil starčka s svojim plaščem. Tedaj pa se je starčku nenadoma razsvetlil obraz, rumena svetloba ga je obdala in ves božji je postal. Stopil je h Kurentu in mu rekel: »Jaz sem Jezus. Vidim, kako si usmiljen in dobrega srca, zato te bom nagradil. Hoti, kar hočeš, vsega dobiš!« Kurent se je od samega veselja zasmejal in mu odgovoril: »A ti si Jezus. Tako, ti si Jezus?« in ves srečen ga je ogledoval od nog do glave in mu božal roke. »No, izberi si, kar hočeš,« mu je spet dejal Jezus. »Zadosti imam, da sem te videl,« mu pravi Kurent, »saj mi drugega ničesar ne manjka. Zdrav sem, lačen nisem, srečen sem tudi in dobre volje, kaj pa naj si izberem? Nič nočem!« Toda Jezus ni odnehal in Kurent je zares začel premišljati. Jel je hoditi sem in tja, se praskal za ušesi, nazaduje pa je rekel: »Če je tako, pa naj bo! Veš kaj mi daj? Daj mojim goslim tako moč, da bo vsak, ki jih bo slišal, nenadoma sprejel tvoj pravi nauk, postal usmiljen, dober in pravičen.« Jezusu se je zasvetil obraz, dvignil je roki in blagoslovil gosli in Kurenta — nato pa je izginil in le Kurentov plašč je ostal še na zemlji.

Kurent je stal kakor omamljen. Gledal je okrog sebe in solze so mu vstajale v očeh. Čez čas pa se je sklonil, pobral plašč, se ogrnil in se napotil naprej.

Hodil je in hodil. Bila je že trda noč, ko je prišel do samotne hiše. Utrujen je bil in rekel si je: Tu bom prosil za posteljo in skodelo mleka, jutri pa grem naprej.« Res je stopil do vrat in potrkal. Trka, trka, nobenega glasu. Spijo, si je mislil Kurent in je začel tolči s pestmi po vratih. In res se je kmalu zasvetila luč, začuli so se drsajoči koraki in že se je za vrati oglasil hripav glas: »Bodi, kdor hočeš, odidi od tod!« Kurent je zaprosil: »Truden sem in premražen, dolga pot je za menoj, sprejmite me pod svojo streho!« Toda glas mu je odgovoril: »Ne maram beračev in potepuhov. Hodi od koder si prišel in če zmrzneš ali od lakote umreš, ne bo škode na svetu.« In čulo se je, kako se koraki oddaljujejo.

Tedaj se je Kurent spomnil Jezusovih besed. Brž je vzel v roko lok in gosli in je začel igrati. Tisti trenutek so se odklenila vrata in sivobrad človek je planil na cesto, oči so se mu svetile same dobrote in govoril je: »Ubogi človek, pojdi sem, tu k meni. Toplo zakurjeno peč imam, posteljo, kruha in mleka, pojdi in se odpočij!« Prijel je Kurenta za roko, peljal ga je v hišo, ga pogostil in nič ni hotel imeti za to. Ko se je Kurent drugo jutro poslavljal in se hotel zahvaliti, mu je rekel starec: »Ne zahvaljuj se mi! Kristus je dejal: bodite usmiljeni. Moja dolžnost je to bila, saj smo vsi ljudje bratje na svetu!« Še popotnico mu je dal, Kurent pa je odhajal in božal svoje gosli.

In koder je hodil, kamor je šel, so se začeli ljudje spreobračati, najhujši skopuhi so postali radodarni, bogatini so razdeljevali bogastvo med reveže, gosposka je odpisovala davke kmetom, gospodarji so se odpovedovali dobičku. — — Gosli so izpreobrnile vsakogar, ki jih je slišal. In glas je šel po deželi od kraja do kraja in reveži so se veselili, a skopuhi so se bali.

Tako je Kurent prišel v mesto. Velike palače so stale druga ob drugi, se ponosno dvigale in košatile, bele ceste so se spletale med hišami in drevoredi so križali bela pota. Kurent je šel po cesti in občudoval vso to lepoto, gledal je prekrasne izložbe, polne zlata in srebra, nakopičenega bogastva in lepot vsega sveta in smehljal se je. Koliko je, si je mislil, lepega na svetu in kaj vse ljudje pogruntajo! In kar prijetno mu je bilo pri srcu. Toda, ko je hodil naprej, je prišel v čudne dele mesta. Belih cest je zmanjkalo, izpremenile so se v ilovnata tla, globoko se je vdirala noga v blato, nikjer ni bilo več parkov in tudi hiše so izginile. Nizke lesene barake so stale vse zmešane ob robeh stezic, vlaga je kapljala po stenah in otroci so bledi tavali po dvoriščih. Kaj pa je to, se je vprašal Kurent. Šel je do prve barake, potrkal in vstopil, povprašal in zvedel, da tod stanujejo ljudje, ki nimajo dela, nimajo kruha in nimajo denarja, da bi živeli. Da tam in tam stanuje gospod, ki je zaprl vrata tovarne, ustavil stroje, zatisnil cevi, zagrnil okna — oni pa so morali oditi in zdaj rasto kakor plevel od božje milosti in revščine. Kurent je pokimal in se je nasmehnil. Obrnil se je in se vrnil na bele ceste, vzel v roko gosli in začel igrati čudovite pesmi, ki mu jih je narekovalo njegovo dobrote polno srce. In glejte, vse se je na mah izpremenilo. Odprla so se zamrežena okna, iz vrat so se usipali ljudje, iz trgovin je lila na cesto množica mož in ženâ in vsem so svetile oči od dobrote, ki je rastla med hišami. Ljudje so hiteli ven iz mesta, možje so vodili može in jih peljali v tovarne in delavnice. Stroji so zapeli in žage so vsekale s svojimi zobmi v rumeni les, iz dimnikov se je začelo kaditi. Barake so izginile in zrastle so bele hiše, nihče ni bil več lačen. Lakota je izginila in nezadovoljstvo, ljudje so postali bratje in sestre, ena sama ljubeča se družina.

Zgodilo pa se je, da so to zvedeli prebivalci sosednjega mesta. »Kam pa pridemo, če bomo prišli ob vse iz samega usmiljenja!« — so si rekli in začeli premišljati, kako bi se rešili. Neki hudobni človek je to stvar tuhtal sedem dni in sedem noči, osmi dan pa je stopil k najbogatejšemu in mu je rekel: »Taka je ta stvar. Vse te zmede so krive Kurentove gosli. Te mu vzemimo in jih razbijmo, pa bomo imeli mir pred usmiljenjem.« Takoj so se spravili na delo. Podkupili so ljudi, poslali biriče in tajne ovaduhe in ko se je nekega večera Kurent ves truden zleknil v trato ob poti in zaspal ko otrok pod streho neba, se je priplazil ovaduh, izmaknil gosli in stekel z njimi v mesto. Dal jih je, kakor mu je bilo naročeno, dobil plačilo in izginil v noč. Hudobni ljudje pa so gosli razbili in koščke sežgali, pepel pa raztrosili na vse štiri strani sveta. Potem pa so šli, zbudili Kurenta in mu zapovedali, da enkrat za vselej zapusti te kraje in se nikdar več ne vrne. In Kurent je res odšel.

Svet pa je počasi pozabil na prelepo Kurentovo pesem, postal je spet, kakor je bil in iz src je izginilo usmiljenje.

Kod je Kurent hodil in kako se mu je pozneje godilo, pa pripovedujejo druge pravljice.

Čuri muri kraj stezice — črne gladi si nožice
svira, gode, se smeji: »Meni dobro se godi.«

Pisma in odgovori

Dragi stric Janez! Ker nimam denarja, nisem mogel nič kupiti mamici za materinski dan. Zato sem ji dal poljubček in bilá je vesela. Priden sem bil in sem jo ubogal ter sklenil, da bom štedil denar za drugo leto. Zdravo!

Dušan Željeznov, II. r., Vrtača, Ljubljana.

Ljubi Dušan! Mamica je res morala biti vesela. Morda je bilá še bolj, kakor če bi ji kupil ne vem kaj. Ker pa si jo poljubil, si ji s tem povedal, da jo imaš rad. Mamica je vedela, da si čisto njen. Če boš pa res dobil kaj denarja, ga le spravi. En sam dinar ni nič. Če pa jih spravljaš sproti, se nabere. Boš videl, koliko boš nabral. Le tako priden bodi še naprej in še kaj mi piši. Vesel bo

Tvoj stric Janez.

*

Ljubi stric Janez! Mati so šli zjutraj na delo. Prišli so šele opoldne domov. Jaz sem takrat moral nesti kosilo očetu. Zato sem mater videl šele zvečer. Rekel sem jim, da jih imam rad. Pobožali so me. Potem sem šel spat.

Ivan Hudnik
(brez kraja).

Dragi moj Ivan!

Ves dan nisi videl matere. To je hudo. Vidiš; ona je morala iti na delo. Za koga? Zato, Ivan, ker Te ima rada. Zato jo moraš še bolj imeti rad. Oče in mati, oba se trudita za tebe. Ali imaš tudi bratca in sestrico? Kaj pa si delal dopoldne? Kdo pa je skuhal kosilo? Kje pa stanujete? Naslova ne smeš pozabiti. Takoj mi ga pošlji! Ko boš velik, Ivan, kajne, ne boš pustil, da bi mati delali. Sam boš zaslužil in boš skrbel zanje. Takrat boš tudi videl, kaj je to delo. In kaj je vsakdanji kruh. Pa še marsikaj drugega, česar še danes ne razumeš. Ivan, piši mi še kaj. Boš videl, kakšna prijatelja bova midva. Tudi moja mati so delali noč in dan. In zdaj jih imam še bolj rad kot včasih. In hudo mi je, da sem jim kdaj nagajal. No, pa se bova še drugič kaj pomenila.

Te lepo pozdravlja

Tvoj stric Janez.

*

Zdaj pa je zmanjkalo prostora. Bom pa spet v nedeljo objavil Vaša pisma, moji otroci. Glejte, da se me med tednom spomnite!

Vaš stric Janez.

*

DRUŽINICA STRICA JANEZA

Lepo ste mi odgovorili. Če boste zmeraj tako pridni, bomo zmeraj prijatelji. Takole bomo majhna družinica. Vsak teden nas bo več in kramljali bomo, da bo veselje. Seveda ste nekateri pozabili napisati svoj naslov. Tega ne smete več storiti. Zmeraj, kadar pišeš, se moraš podpisati. Jaz moram vedeti, kdo mi piše. Pa tudi odlašati ne smete. Takoj, ko preberete svoj Glas, se vsedite in napišite. Takrat bo šlo najbolj od srca. In še nekaj. Ne pišite tako na kratko. Pišite dosti. Zanima me vse. Kako se imate, kaj delate, kako se učite, kaj se igrate, kod hodite, kako ste se imeli na izletu. Kdor zna že kaj risati, naj kaj nariše. Kaj takega, kar ga najbolj veseli. Če bo slika lepa, bo tudi v Glasu natisnjena. Danes pazljivo preberite ves vaš Glas. Morda boste kaj takega našli, da mi boste takoj odgovorili. Nič se me ne bojte. Vse vas imam enako rad. To velja za vse skupaj. Zdaj pa še vsakemu posebej. Vseh pisem zdaj nisem mogel natisniti. Prvič premalo prostora je. Drugič pa niso vsa podpisana, brez podpisa pa, saj veste, da ne gre. Saj se tudi jaz podpišem in Vas pozdravljam

Vaš stric Janez.

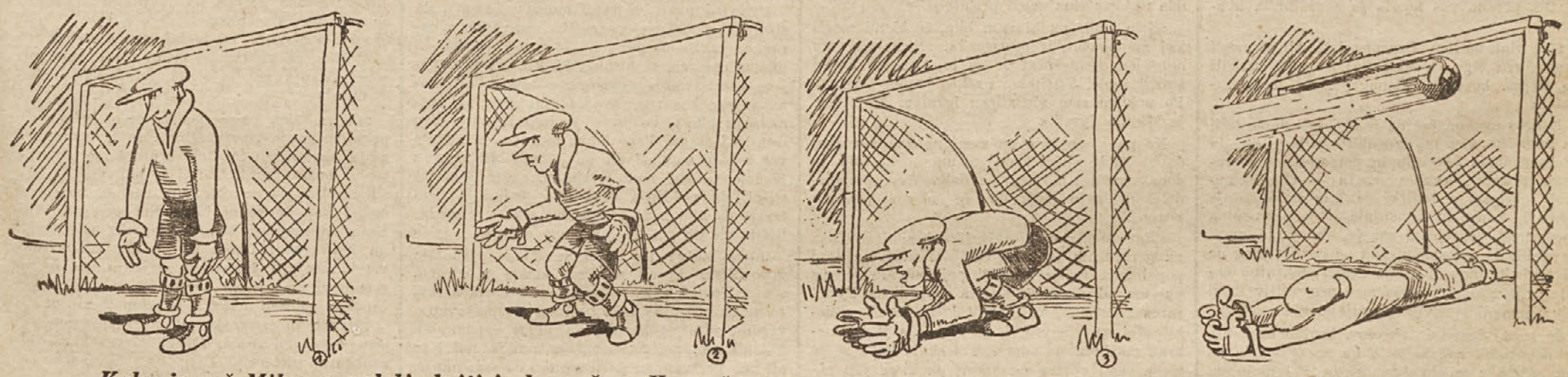

Kako je naš Mihec v nedeljo kritiziral poražene Hermežane...

Mariborski grad in njegova bodočnost

Največji in najučinkovitejši zgodovinski spomenik Maribora je grad.

Bil je v preteklosti glasnik plemiške stanovske moči, glasnik stanovske kulture in kot tak predstavnik vladajočih fevdalnih sil ter tuje politične, socialne in narodne nadvlade na Slovenskem. Mnogi ga zaradi tega smatrajo za predstavnika suženjstva preteklih dob. Za nas je vse to prošlo in danes je mariborski grad lastnik tistega, ki je izvojeval na Dravi končnoveljavno zmago nad silami preteklosti. Za nas je **mariborski grad spomenik zmage domačega naroda, spomenik narodne moči in vztrajnosti** ter kot tak vreden, da se ohrani poznim rodovom na veke. Brez ozira na druge vrednote je grad z vidika našega narodnega ponosa naš narodni spomenik. Umetnostno pa je mariborski grad predstavitelj kulturne skupnosti Podravja s kulturo Evrope.

Jugoslovanski gradbeni zakon predpisuje, da se morajo po naših mestih stavbe zgodovinskega značaja obnavljati v zgodovinskem slogu. Za primer pa, da nima lastnik stavbe na razpolago sredstev za smotreno zgodovinsko obnovo take stavbe, potem je dolžnost mestne občine, da vzdržuje zgodovinsko stavbo ona sama. Če upoštevamo vse to, potem razumemo umestnost, da je mariborska mestna občina, potem ko je predhodno zaslišala strokovnjake mojstra Plečnika, konservatorja dr. Steleta in direktorja ljubljanskega mestnega gradbenega urada Prelovška, kupila mariborski grad.

Cilj in smoter nakupa mariborskega gradu s strani mariborske mestne občine je bil pridobiti grad, ki bi ga predvidoma morala vzdrževati mestna občina, pa bil grad njena ali pa privatna last — kot zgodovinski mariborski spomenik ter ga kot takega očuvati bodočnosti. To je bil brez dvoma korak, ki je bil po svoji gospodarski smotrenosti, kulturni uvidevnosti in mestnogradbeni avtohtonosti **eno največjih dejanj, kar so jih kdajkoli izvršili mariborski mestni očetje.**

O bodočnosti mariborskega gradu vemo danes v mariborski javnosti za troje mnenj. Prvo je mišljenje mestnega načelstva mariborskega, ki stremi za tem, da prenese v grad mariborske mestne urade in napravi tako iz gradu **mariborski rotovž.** V tem smislu so bile tudi že oddane naloge arhitektom, da pripravijo potrebne tozadevne načrte, ki se že bližajo končni redakciji. Drugi predlog je izšel pred dobrim letom dni v »Časopisu za zgodovino in narodopisje«, kjer smo čitali, da so Brača hrvatskog zmaja idealno rešili Ozalj, da je Varaždin idealno rešil nekdanji celjski in pozneje Erdödyjev grad in da bi bila idealna rešitev mariborskega gradu za bodočnost, ako se v gradu, ki ohrani tako svojo izvirno zunanjost in notranjost, namestijo mariborske **znanstvene ustanove, mestni muzej, Študijska knjižnica in arhiv.** V »Večerniku« pa je stopil na plan A. Žmavc z idejo **vinogradniškega muzeja** v Mariboru, katera ideja je vznikla obenem z gospodarsko strukturo mariborske okolice pri vprašanju bodočnosti mariborskega gradu s posebnim ozirom na to, kako se bodo uporabile danes samo delno izrabljane grajske kleti. Tretje mišljenje javnosti pa je, da se mariborski grad kot spomenik suženjstva podre in na njegovo mesto postavi **nebotičnik v narodnem slogu!**

To so v bistvu tri danes obstoječa konkretna mnenja, kako za bodočnost pripraviti mariborski grad. Močno ali prevladujoče pa od teh treh stališč ni nobeno, najmočnejše je pač mnenje, da spada v grad

Znamenito baročno stopnišče v mariborskem gradu.

muzej in podobno. Številni so seveda negativni glasovi radi nakupa gradu od strani mestne občine, ki pa izhajajo ali iz nepoznanja dejanskih razmer ali pa v današnjih gospodarsko težkih časih iz razlogov davčne obremenitve, ki tudi v Mariboru ne prizanaša nikomur.

Danes je grad last mestne občine. Njegovo bodočnost moramo gledati z vidika, da je grad naš zgodovinski in narodni spomenik ter da ga je mestna občina kupila baš iz razloga, da se ta spomenik ohrani v najprimernejši obliki bodočim rodovom. Vsak načrt, ki bi zgodovinske in umetnostne značilnosti gradu odstranjeval ali izpreminjal v notranjosti ali zunanjosti, je že a priori nasproten načelu, ki je zaradi njega mestna občina grad kupila. In v tem trenutku bi smoter nakupa postal iluzoren, ker bi mestna občina mogla z odgovarjajočo vsoto postaviti n. pr. praktičnejši in sodobnejši rotovž.

Primer, kjer imamo v naši bližini v zgodovinskem gradu nameščene uradne prostore večjega formata, najdemo v Gradcu. Tam najdemo pisarne deželne vlade v nekdanjem bivališču cesarja Friderika III. V tem Friderikovem gradu so zavarovane vse zgodovinske in umetnostne priče do podrobnosti, kar je povzročila povprečno majhna dimenzija pisarniških prostorov. Med mariborskim in graškim gradom pa je razlika v tem, da je graški Friderikov grad zgodovinska stavba, ki poleg mnogih drugih zgodovinskih stavb v Gradcu ne stopi v ospredje, medtem ko je grad v Mariboru **zgodovinsko prvenstvena stavba.** e bližji in podobni primer pa, kjer ima zgodovinsko vrednost notranja arhitektura, imamo v Celju, kjer so združeni sodni celjski prostori v grofiji z znamenitim celjskim stropom. V tem celjskem primeru imamo lepo slikarstvo po sodni dvorani naravnost zavarovano in konzervirano, torej obratno, kakor imamo primer z ruiniranimi skulpturami v mariborskem grajskem stopnišču. V manjšem primeru in brez spomeniškega varstva imamo nameščene urade v zgodovinskih stavbah n. pr. v Kranju, Gornjem Gradu ali v Trebnjem. V zadnjih primerih pa imamo opraviti z umetnostno in zgodovinsko sekundarnimi vrednotami, ki jih ne moremo v sorazmerju primerjati z mariborskim gradom, tako da iz tega ne moremo izvajati nobenih zaključkov.

Kakor so uradni prostori pogosti v zgodovinskih stavbah, tako je to pogost primer tudi z muzeji, bibliotekami ali arhivi. Za muzej so nam najbližji primeri Ptuj, Varaždin, za biblioteko v celi vrsti primerov Praga, za arhiv pa Gradec. Seveda se morejo uporabiti za muzejske ali biblioteške namene prostori samo takrat, ako niso stene zgodovinsko važne ali pa, če se z namestitvijo knjig ali muzealij ne izgube ali ne uničijo zgodovinski efekti notranjosti. Važno vprašanje, ki bi ga bilo treba rešiti, predno bi se realizirala eventuelna vselitev knjižnice ali muzeja, je vlaga, ki je ne bo lahko eliminirati. Kolikor je javnosti znano, se izdelujejo načrti samo za magistrat in druge možnosti uporabe gradu v bodočnosti niso bile upoštevane z konkretnimi predpripravami. Tudi nam ni znano, da bi se mariborski muzejski krogi bavili s tem vprašanjem, pač pa je v **javnem mnenju očividna simpatija** za tisto praktično uporabo, ki bo zahtevala najmanj investicij od strani mestne občine, to pa bi bil baš **muzej.**

Tretji načrt, da se mariborski grad podere in na njegovem mestu zgradi nebotičnik, je praktično neizvedljiv s stališča varstva spomenikov in pa zaradi pomanjkanja sredstev za izvršitev načrta. Nadalje pa je Maribor kot tipično nedozidano mesto polno stavbnih prostorov okoli starega mesta, kjer je središče mestnega življenja, tako da tretji načrt tudi **ni gradbeno aktualen.** Pač pa je ta načrt naslonjen na gradbeno tradicijo Maribora, ki je nedosegljivo razbila n. pr. Aleksandrovo cesto ali Grajski trg, temeljito iztrebila tradicionalne stavbe in smotreno izvajala poizkusno prenašanje tujih uveljavljenih ali poizkusnih oblik v našo podravsko prestolico.. Zato tretji načrt dobro odgovarja gradbeni tradiciji Maribora od konca XIX. stoletja dalje.

Drugih načrtov o bodočnosti mariborskega gradu v javnosti ni opaziti, ker se široka javnost z gradom kot mariborskim vprašanjem bavi relativno malo. Vzrok temu bo pač v tem, da nimamo danes o gradu niti zgodovinskega niti umetnostnega opisa tako, da manjka izhodišče za javna razmotrivanja. Glavni vir za zgodovino gradu pa je gradbeni grajski sistem sam in zato bi bilo eno prvih del naših zgodovinarjev in arhitektov, da nam podajo čimprej **strokovni opis gradu,** da bodo Mariborčani sploh vedeli, kaj in kakšen je grad.

Bolj, kakor vse to, pa zanimajo Mariborčane stroški za bodočo adaptacijo gradu. In v tem pogledu moremo upravičeno trditi, da so simpatije Mariborčanov za projekt, ki ga bo mariborski davkoplačevalec najmanj občutil. Kljub temu, da je vprašanje gradu važno kulturno vprašanje, pa obstojajo baš v Mariboru enako važna gospodarska in socialna vprašanja, ki je z njimi Mariborčan zvezan po svoji eksistenci po starem pravilu: primum vivere, deinde philosophari. — **Jurč Frnikula.**

Gostič kot gost v Hoffmannovih pripovedkah

Maribor 18. maja.

Sinoči je gostoval v Mariboru znani prvi tenor ljubljanske opere, g. J. Gostič. Ob takih prilikah vedno iznova občutimo, koliko odprtih vprašanj našega gledališkega življenja bi bilo rešiti, ako bi odločevala ugodljiva uvidevnost nasproti publiki, ki tako radodarno priznava vsak pošten trud.

Da je odlični gost z elanom potegnil vse soigralce na svojo višino, da ni skoparil z vrlinami svoje nadarjenosti, smo mu prav posebno hvaležni. Z inteligentnim doumevanjem je gosp. Gostič izoblikoval svojega Hoffmanna. Narava mu je dala za to vse pogoje: glas, postavo in izraževalne zmožnosti. Dovršeno upoštevana tehnika dihanja usposablja gospoda gosta za suvereno obvladanje scenične situacije. Vsak, še tako profinjen odtenek čuvstva je z veliko pažnjo oblikovan in primerno podan. Njegov pevski material s timbrom lirskega tenorja, metalno-zvočen in prožen je krasno izoblikovan, vokalizacija pravilna in nepotvorjena, intonacija čista, dinamika povsod dovršeno upoštevana. Hoffmann g. Gostiča je lik, ki te osvoji. Tudi kot igralec j ebil gost na višku. Da ga je vzradoščena publika klicala mnogokrat pred zastor ter ga obsula s priznanjem — je pač razumljivo.

Tudi mariborski igralci so se vsi potrudili: Alfreda Herzogova v vlogi Olimpije in Antonije, Pavla Udovičeva kot Giuletta in Stella, Vida Zamejic-Kovičeva kot Nikolaj, Fran Nenalič, gostu enakovreden kultiviran partner kot Lindorf, Coppelius, Dappertutto in Mirakel, Pavle Kovič kot Crespel in Milan Kovič kot Andrej in Košenilja. V manjših vlogah povsem na mestu je bila Ljuba Čepičeva kot mati, Franjo Blaž kot Luther, Bojan Medven kot Spalanzani in Nathanael (samo, da bi opustil neokusno spakovanje), Vladimir Skrbinšek (Schlemihl), Danilo Gorinšek (Herman), Anton Harastovič (Pitichinaccio) in Edo Verdonik (Franc). Opero je dirigiral kapelnik Lojze Herzog. A. Koprivc.

H. W. Gibbs:

Potegavščina nad potegavščino

Ko so odpravljali uradniki zadnje potnike na pariški vlak, je kratkovidni carinik še vedno prementaval potničine stvari, ne da bi ga ganil njen sladki smehljaj in ljubeznive besede. A tudi mlada dama se je navsezadnje razburila in postala v svoji nataknjenosti tako očarljiva, da sem se mahoma otresel vseh predsodkov in ji priskočil iz svojega kupeja na pomoč.

»Ali vam smem pomagati?« sem vprašal. Gospodična mi je s solznimi očmi pogledala v obraz in mi malone skočila v objem.

»Oh, prosim vas lepo!« je zavzdihnila hvaležno.

»Na vlak moram. Brezpogojno. Ali bi mogli pregovoriti tega človeka, naj že neha brskati po mojem kovčegu. Pomagajte mi iz te zagate!«

Njegov ugovor, češ da je ogovoril damo tudi po angleško, sem mu izpodbil s pojasnilom, da je gospodična škotinja in potemtakem ne razume pravilne angleščine. In — oh! Neumnosti človeka z našitki je bilo navsezadnje vendarle konec in zamenjala jo je nenavadna zgovornost. Zatrjeval mi je, da se je motil in mislil, da gospodični kak notranji razlog ne dá govoriti. Izrazil mi je desettisočkratno obžalovanje, postal na vso moč postrežljiv in ji celo pomagal spravljati prtljago v kovčeg.

Še nekaj besed in okretov, kratko brskanje po denarnici, cvenketanje kovancev — in že sva sedela z mlado damo sama v kupeju, iz katerega sem bil pravkar skočil. Pa tudi med tem prizorom sem ves čas krepko stiskal v roki svojo dragoceno aktovko. Zdaj pa, ko sva sedela v kupeju in je vlak prijetno drdral iz Dieppea, sem se jel radovedno izpraševati, ali sem modro ukrenil, da sem vzel gospodično v svoje varstvo. Ker pa je bila videti tako ljubka in zaupanja vredna, sem se moral nehote grajati zaradi svojega, bodisi še tako rahlega sumničenja.

»Potemtakem ne razumete prav nič francosko?» sem jo vprašal.

»Nič! Kar sram me je, da sem tako malo izobražena,« je odvrnila s sladkim smehom. Nato se mi je jela zahvaljevati za posredovanje, ali prekinil sem jo z besedami: »Zelo neprijetno, da ne znate francosko. Kam pa pojdete, ko pridete v Pariz? Pa nikarte misliti, da vas vprašujem to iz radovednosti, ampak, nemara bi vam mogel pomagati, preden najdete tam svoje prijatelje?«

»Zelo hvaležna bi vam bila, če bi mi mogli kaj pomagati,« je odgovorila. »Sicer pa vam dolgujem hvaležnost že za to, kar ste doslej storili zame. Tu imam naslov, kamor pojdem. Po poklicu sem gledališka igralka. Moje ime je Minnie Tyrell.«

Ko pa ni zaznala na meni nobenega znaka, da bi bil že slišal kedaj to umetniško ime, je dodala naglo: »Nisem še dolgo časa pri gledališču, zato kajpada še nisem posebno znana.«

»Ker preživim precejšnji del svojega časa na potovanjih, so mi gledališke zadeve skoraj popolnoma tuje,« sem ji pojasnil. Prepričan pa sem bil, da mora biti ta gospodična Tyrell zares začetnica, kajti še tako neizkušena deklica bi morala vedeti, pa najsi se je le parkrat zasukala na oderskih deskah, kako se je treba vesti vpričo carinikov, pa bi se jim nedvomno postavila po robu.

Nato sva kar mogoče presrčno kramljala dalje; krasna pokrajina je ostajala za nama in najino prijateljstvo je krepko napredovalo. Kmalu sem se drznil z novim vprašanjem:

»Ali ste angažirana za kako pariško gledališče?«

»No, kajpada,« je odvrnila negotovo. »Saj je po mojem mnenju to čisto ugodna služba.«

»Upam, da mi ne boste zamerili moje vsiljivosti, če vas vprašam po nazivu gledališča, ki ste ga pravkar imeli v mislih?«

»Nikakor ne. Tukajle je naslov. Povejte mi, — ali kaj obeta?«

Pogledal sem na listek, ki mi ga je dala. »Oh, da, znano mi je to gledališče,« sem ji pritrdil. »Krasno — prav krasno. Ali še niste nikoli igrali v njem?«

»Še nikoli. Neka londonska posredovalnica za službe mi je dala naslov.«

Prav za prav bi ji bil moral pojasniti, da stoji to gledališče v nekem nenavadno umazanem pariškem okraju, — v neki starinski ulici z ogromnimi hišami, ki jih dajejo v najem kot navadne »garnirane hotele« ali stanovanjske kasarne. Kraj ni bil sicer na sramotnem glasu, vendarle je bilo priporočljivo izogibati se ga. Prav lahko mogoče, da ni bilo vse v redu ondi. Moglo pa je tudi biti, čeprav je bilo to kaj malo verjetno. Često sem bil slišal, da pošiljajo dekleta v tujino s pretvezo, da jim bodo preskrbeli službe v gledališčih, pa jih pošiljajo samo v pogubo.

Jasno kakor na dlani se mi je zdelo, da gospodična Tyrell ni prav doma v širnem svetu. Toda ljudje, označeni na njenem listku, so mogli biti prav tako tudi vsega spoštovanja vredni, zato ni kazalo, da bi jo vznemirjal. Sklenil sem potemtakem, da bom že našel to ali ono pretvezo in pazil z enim očesom nanjo, ko se bom mudil v Parizu. Saj mi bo prav lahko izročiti na postaji zabojček Fourneauju, pa nositi nato dami potno prtljago, — seveda, če mi bo to dovolila. In upal sem, da mi bo, kajti imela je upravičene razloge za to.

»Oh, da, čisto v redu bo tam,« sem ponovil. Začuden in sam pri sebi zadovoljen sem bil, ko sem opazil, kako slepo je zaupala dama mojim besedam. Senca zaskrbljenosti, ki sem jo bil opazil na nji, ko sem ogledoval njen listek, ji je po tej moji ugodni sodbi mahoma izginila z obraza.

»Upam, da mi boste dovolili, če vam bom mogel spotoma s čim postreči,« sem ji govoril dalje. »Nemara bi vam mogel pomagati nositi prtljago ali pa vam poiskati voznika?«

Lepo se mi je zahvalila in se zravnala v kotu, da bi si pozorneje ogledala pokrajino zunaj. Ta čas je prišel sprevodnik in nama preščipnil vozna listka. Za njim je prišel revizor, vljuden gospod, in ju pregledal, nakar so naju pustili v miru.

»Hvala Bogu!« Ta je bil menda zadnji teh nadležnih preglednikov, sem rekel sam pri sebi. »Danes ne bo treba več kazati dokumentov!«

»Če je tako, tedaj menda lahko brez skrbi pokažem svojo tihotapščino,« se je zasmejala moja sopotnica. Po teh besedah je izvlekla tenko dozo cigaret. Videti je bila vsa iz sebe od veselja, da je ociganila carino. Nisem si mogel kaj, da se ne bi smejal sam pri sebi. Kaka otročarija! Dvajset cigaret vtihotapiti na Francosko! Dama pa je bila videti tako vesela svojega junaškega dejanja, da se nisem upal izpodbijati umestnosti njenega tihotapstva, pa sem pričel rajši glumiti z njo.

»Ni bilo umestno skrivati te trohice tobaka,« sem ji govoril resno. »Mogli bi vas kaznovati z občutno globo.«

Zdrznila se je od nemira in se spet zasmejala.

Glas naših izza meje

Vprašanje naše manjšine na Koroškem

(Glas od Zile.)

Kdorkoli se loti vprašanja naše narodne manjšine na Koroškem, mora svoj pogled obrniti v — preteklost, v dobo, ko so se bili v bivši monarhiji srditi boji za posest obmejne zemlje in šole. Brez tega pogleda nazaj ne more razumeti sedanjega položaja. **Kdor je na Koroškem upravljal šolo, ta si je vzgojil naraščaj po svojih narodnih željah in je popolnoma razpolagal z mladino.** Kajpada smo se morali mi Slovenci zaradi pičlih sredstev omejevati le bolj na **defenzivo**, medtem ko so se Nemci mogli naslanjati na državne urade ter na svoje mogočne organizacije »Schulverein« in »Südmark«, s pomočjo katerih so si prisvojili marsikak kos naše zemlje.

Res pa je — in tega ne smemo zamolčati —, da naše **domače politične prilike niso bile primerne za krepitev in pospeševanje obrambnega dela** v oni meri, kakor so si to mnogi odlični rodoljubi želeli. Spričo tako resnega nasprotnika bi moralo **vsako svetovno-nazorsko diferenciranje med nami izostati.** Narodno-obrambno delo med nami bi moralo postati **splošna narodna zadeva**, ki ji gre prvenstvo pred vsemi drugimi.

A kar velja za nas, ki smo v ognju težke nacionalne borbe, velja in bi moralo veljati tudi za vas onstran Karavank vselej, ko gre za narodno-obrambne akcije za kogarkoli izmed nas za mejo. Le če bo vaše narodno-obrambno delo osredotočeno in strnjeno, lahko mi tu od njega kaj pričakujemo. Drugače bodo nas in vas prehiteli Nemci... Pa brez zamere!

Ziljski.

Op. ur. Gospod Ziljski nam je poslal polno lepega gradiva, ki ga objavimo prihodnjič. Za zdaj: Hvala, iskrena hvala za njegove lepe in potrebne besede!

Zvezni minister Fey na obisku.

Šmohor je 14. t. m. obiskal zvezni minister Fey. Bil je slovesno sprejet in mnogo je bilo govorjenja o vsem mogočem, samo o Slovencih nič, kakor da nas v Avstriji ni in da nismo tudi mi enakovredni z nemškimi sodržavljani.

*

Rojstva in smrti v tržaški in goriški pokrajini

Po italijanskih listih posnemamo, da je bilo v letošnjem drugem dvomesečju, to je v marcu in aprilu, rojenih v tržaški pokrajini 938 oseb, in sicer v Trstu 587, v podeželju pa 351; v isti dobi pa je v Trstu umrlo 630 ljudi, izven mesta pa 204, skupaj 834, tako da znaša splošni presežek rojstev nad smrtmi 104. Če ga razčlenimo in razdelimo na glavno mesto in podeželje, dobimo za **podeželje prebitek rojstev 147**, za mesto pa **presežek smrti** nad rojstvi ali nazadovanje prebivalstva za 43 v navedenem dvomesečju.

Naraščanje prebivalstva v zaledju je trikrat tolikšno kakor je **nazadovanje** v mestu. In ker gre tu obenem skoraj v celoti za **razmerje med Slovenci in Italijani, italijanskega demografskega pritiska ni, odnosno ta pritisk je negativen.**

V **goriški pokrajini**, kjer po številu prebivalstva prevladuje podeželje nad glavnim mestom, bi pričakovali čisto drugačno sliko. Pa tudi tu smo presenečeni. V istem dvomesečju je bilo rojenih v Gorici 127, izven glavnega mesta pa 477, skupaj v pokrajini 604. Umrlo jih je v Gorici 143, izven nje 383, skupaj 526, tako da znaša splošni presežek rojstev nad smrtmi 78. **Za ta prebitev pa se je zopet zahvaliti le podeželju, kjer se je 94 ljudi več rodilo kakor pa umrlo, dočim Gorica sama kaže upadek prebivalstva za 16.**

Zajeti točno sliko o naraščanju slovanskega prebivalstva v Julijski Krajini se ne da, vendar pa moremo z veseljem ugotoviti, da njegovo število vkljub vsemu **narašča in to naraščanje tvori protiutež njegovemu izseljevanju.** Slovanski demografski pritisk obstoja in pomaga ohranjati slovanski značaj Julijske Krajine.

Avtobusna vožnja Breginj—Kobarid.

Z dnem 15. t. m. se je otvorila poskusna avtobusna vožnja med Breginjem in Kobaridom. Avtobus odhaja iz Breginja zjutraj ob 6.15, iz Kobarida pa zvečer ob 19.15 ter ima zvezo z Bovcem, Čedadom, Tolminom in Gorico. Če se poskusna vožnja obnese, bo vpeljan na tej cesti stalen avtobusni promet.

Novo vojaško pokopališče.

Kobarid, maja. (Rob.) Naš kraj spominja Italijane [illegible] ovekovečiti s tem, da bodo uredili veliko vojaško pokopališče, za katero bodo baje investirali **6 milijonov lir.** Zemljišče, ki pride v to svrho v poštev, so že razlastili, toda naši kmetje niso prejeli za svojo posest niti stotinke odškodnine. Na pokopališču bodo zgradili veliko okostnico, kjer bodo zbrali kosti vojakov, ki so padli v okolici Kobarida. Ob priliki zbiranja kosti padlih po okolici so oblasti izdale ukaz, da morajo vsi prebivalci brez razlike izkazati čast padlim za njihovo osvobojenje s tem, da pomagajo prenašati kovčeke z zemskimi ostanki. Mnogi so naredbi niso odzvali iz nevednosti, še več pa je bilo takih, ki se niso hoteli udeležiti [illegible]

[illegible]

Prvačina, maja. (Rob.) Dne 10. aprila so se fantje, ki so bili vpoklicani za pohod v Abesinijo, podali na težko pot. Fantje iz Prvačine in iz Renč so imeli svojo godbo. Spremljali so jih mnogi sorodniki, prijatelji in sploh domačini. V Gorici so se združili na Travniku ob 18. uri s fanti iz Št. Petra. Bilo je več sto oseb. Peli so slovenske pesmi, godbi sta pa udarjali slovenske komade. Nasproti so jim prišli občinski stražniki, za njimi pa miličniki. Stražniki so prepovedali petje in godbo, miličniki so pa zahtevali celo, naj igrajo fašistično himno. Fantje so se odločno uprli in odkorakali proti postaji s slovenskim petjem in godbo.

Fantje iz Ozeljana in Sv. Mihaela so se pa istega dne stepli s fašisti, ki so jim hoteli prepovedati slovensko petje. Na Travniku je ostalo nekaj krvavih fašističnih glav. Po Gorici krožijo vesti, da je bil en fašist celo ubit.

[illegible]

Št. Peter pri Gorici, maja. (Rob.) Mnogo naših ljudi je bilo aretiranih v Št. Petru, Ozeljanu, Šempasu, Vogrskem, Vrtojbi, Solkanu in Gorici. V teh krajih je bilo izvršenih tudi brez števila preiskav. Vzrok: Dne 9. aprila, šest mesecev po smrti kralja Aleksandra, so bile izobešene jugoslovanske zastave na goriškem gradu in na cerkvenem stolpu v Vrtojbi. Govori se, da je bilo tudi po drugih krajih mnogo jugoslovanskih zastav na ta dan.

Aretacije v Ozeljanu je povzročil Jože Lovrenčič, po domače Cej, ki je ovadil šest oseb, in to: Franca Hrovatina, Franca Mladovana, Alojza Špacapana, Antona Brankoviča in njegovo sestro Zoro in kovača Štefana. Kovač Štefan in Zora Brankovičeva sta bila izpuščena iz zapora, dočim se preiskave in aretacije nadaljujejo.

Justica.

Šempas, maja. (Rob.) Pred štirimi meseci je bil v Šempasu aretiran Stanislav Hrovatin pod sumom, da je uničil Arnaldovo drevesce. Sodni postopek je sedaj izpadel negativno, Stanislav Hrovatin pa je konfiniran za dobo treh let!

Kaj bo, kaj bo...

Št. Petere pri Gorici, maja. (Rob.) V nočeh med 20. in 25. aprilom so neprestano vozili pokriti vojaški tovorni avtomobili skozi naš kraj proti Gorici in v nasprotni smeri. Po Gorici se vztrajno zatrjuje, da so vozili municijo.

Š a h

Poživljeni šah

Moskovski šahovski turnir je z werthersko mrzličnostjo razgibal šahovsko življenje po vseh kulturnih središčih. Kjerkoli je bil teren količkaj šahu ugoden, vsa naša mesta, da celo naše podeželje, je razgibal mogočni šahovski val in predramil šah iz letargičnega polsna.

Častitljive matice našega šahovskega življenja: Ljubljana, Maribor, Celje so oživele, a tudi manjša mesta, tako Kočevje, Novo mesto, Kamnik, Kranj, Škofja Loka, Tržič, Vrhnika in dr., so z oživljenimi šahovskimi prireditvami pokazala, da zanimanje za šah še ni izumrlo.

Središče slovenskega šahovskega življenja je brezdvomno kot njegovo izhodišče — Ljubljana. Res je sicer, da je iniciativno od časa do časa popustila in da sta njeno vlogo tu tupatam prav častno prevzela Maribor in Celje kot odlični šahovski postojanki, toda »post tot discrimina rerum« se je le vendar iniciativna udarnost vedno in vedno spet povrnila v Ljubljano.

Spomnim le na velika gostovanja šahovskih svetovnih mojstrov J. Miesesa, dr. A. Laskerja, dr. A. Aljehina in E. Bogoljubova v Ljubljani, na veliki mednarodni mojstrski šahovski turnir na Bledu, čigar izvedba in uspeh sta, vsaj neposredno, v glavnem zasluga Ljubljanskega šahovskega kluba.

Gotovo zavisijo vsi ti uspehi bolj ali manj od klubovih reprezentantov in njegovih uspešnih igralcev. Organizacija in eksekutiva se dopolnjujeta in treba je, da hodita vzajemno pot, da žanjeta uspehe. In kakor je imela Ljubljana in njen reprezentančni »Ljubljanski šahovski klub« srečo, da je našla v osebi našega mojstra-prvaka **dr. Milana Vidmarja** svoje eksekutivno težišče, tako ni bilo nič manj posrečeno spremljajoče dejstvo, da se je tudi za organizacijo v ožjem smislu našlo ob vsakem času lepo število požrtvovalnih ljudi, ki so z nesebično ljubeznijo posvetili vse svoje znanje in izkušnje šahu in njegovemu napredku. Ti ljudje so bili tisti posredovalci, ki so prenesli pridobitve in izkušnje slovenskih šahovskih pionirjev na mlado generacijo in jo z njimi oplodili. Imena že pokojnih šahovskih učiteljev in organizatorjev pokojnega **Pfeiferja** in **dr. Vrančiča**, bratov prof. in ing. **Vagaje, prof. Ferjana, Poljanca, dr. Čadeža, ing. Zupanca, Kraglja, Pleničarja, C. Vidmarja** ter v novejši dobi **arh. Costaperarie, dr. ing. Kasala, dr. Stareta, prof. Bajca, Iskre** i. dr. bodo brezdvomno ostala trajno in hvaležno napisana poleg mnogih drugih v ljubljanskih šahovskih analih.

Res je v poslednjih letih ljubljansko šahovsko življenje na zunaj nekam hiralo; toda to je bila ona običajna in pri šahu bolj kakor kjerkoli tipično od časa do časa ponavljajoča se tišina pred nevihto. Nedavni moskovski turnir je znova, in topot s podvojeno silo, treščil v pokojno šahovsko idiličnost in znova vzburkal šahovske duhove. Šahovski krožki so na novo oživeli in kakor gobe po dežju so zrasli tam, kjer jih doslej še ni bilo. Tako smo čuli o nedavnih uspehih na šahovskih turnirjih in simultankah v Kranju, na Jesenicah, v Škofji Loki in v Tržiču. O šahovskih turnirjih v Kočevju, Litiji, Trbovljah, na Vrhniki in drugod. V Ljubljani sami se je »Ljubljanski šahovski klub« na novo razgibal, dal je iniciativo za ustanovitev »Slovenske šahovske zveze« in to idejo utrdil z impozantnim šahovskim nagradnim brzoturnirjem ter z dvema uspelima šahovskima predavanjima **dr. Milana Vidmarja** in **Vasje Pirca.**

Pa tudi ostali ljubljanski šahovski klubi so se predramili. Šahovska kluba »Triglav« in »Jadran« se vsak čas oglašata, šahovski klub »Št. Peter« je pravkar odigral z našim »Šišenskim šahovskim klubom« dvomatch na osmih deskah, a na severni periferiji mesta se je predstavil javnosti novoustanovljeni »Železničarski šahovski klub« s svojim prvenstvenim šahovskim turnirjem, pri katerem sodeluje 16 igralcev.

Tako se obeta šahu v Ljubljani in z njo v naši banovini uspešen razmah in ako pomislimo še na srečen moment, da uživa sedanji gospod minister prosvete g. prof. **Cirić** kot jugoslovanski šahovski mojster v našem šahovskem svetu polno zaupanje in najiskrenejše simpatije, se smemo nadejati, da bo naša snujoča se »Slovenska šahovska zveza« čimpreje uresničila svoje cilje in uvedla šah kot odlično in koristno vzgojno panogo kaj kmalu sistematsko med najširše sloje našega naroda.

Kultura

Glasbeni vestnik

● **VI. intimni koncert Glasbene Matice** in zadnji v tekoči koncertni sezoni je bil sinoči v Hubadovi dvorani pod naslovom **Beethovnov** sonatni večer.

Nesmrtni L. van Beethoven je bil velik skladatelj v vseh panogah glasbene umetnosti, vendar je največ komponiral v področju instrumentalne glasbe ter jo je po Haydinovi in Mozartovi osnovi povedel k popolnosti, poglobil obliko in poduhovil vsebino. Za klavirsko glasbo je bil takrat središče vsega njenega razvoja. Medtem ko je pisal velika orkestralna dela, se je vedno z veseljem vračal h klavirski sonati.

Sinoči smo poslušali tri njegove sonate, dve za čelo in klavir, prvo v F-duru, op. 5, drugo v A-duru, op. 69, in Waldsteinovo sonato za klavir (1804) po kronološkem redu njih postanka, tako da je bil razvoj očitno zaznaven. Dočim je prva mladeniško preprosta, je v drugi in zadnji umerjenost in resnost, Waldsteinova pa diha živahen temperament. Vse tri za izvajanje niso lahke in zahtevajo izredno tehniko, poglobitev v stil in notranjost. Gg. Bogomir Leskovic (čelo) in Marijan Lipovšek (klavir) sta jih podala z velikim razumevanjem in veliko umetniško resnostjo. Oba odlično obvladata svoja instrumenta ter delata posebno čast zavodu, ki ju je vzgojil in na katerem sama sedaj druge pedagoško odgojujeta. Hubadova dvorana je bila polna za komorno glasbo vnetih poslušalcev, ki so po vsaki sonati — po posameznih stavkih hvale vredno ni bilo ploskanja — z viharnim odobravanjem dali duška in pohvalo za velik umetniški užitek. Gospod Lipovšek je bil pa za bravurozno odigrano Waldsteinovo sonato deležen dolgotrajnih, neponehujočih priznanj.

Naj Glasbena Matica tudi v bodoči sezoni nadaljuje z intimnimi koncerti; zaslužila si bo hvalo ljubljanskega glasbenega razumništva

Z. P.

»Potemtakem mi bodo po današnjem razburjenju cigarete tembolj teknile. Hočete tudi vi eno?«

Sprejel sem ponudeno cigareto in molče sva kadila. Nenadno pa se je mlada dama, kakor je kazalo, naveličala gledanja mimobežne pokrajine in je zaprla veke. Izrabil sem to priliko in jel ogledovati od blizu njene poteze. Prav zares, dama je bila krasotica. Zlati lasje, rožna lica, pa mična, prožna postavica. Kako ljubek otrok! Smeh me je obhajal, ko sem se spomnil njenega tihotapstva. Za takega dekleta res ni dobro potovati brez spremstva. Vsa sreča zanjo, da je naletela name. Kako ljubko je to dekletce s cigaretami. Ni lepo od nje, da se ukvarja s tihotapstvom. Res, ni lepo! Premeril sem spečo še enkrat z očmi, se ponovno zasmejal sam pri sebi, nato pa tudi sam zatisnil oči in zaspal.

Prebudilo me je silovito stresanje. Napol nezavesten sem zaznal, da me nekdo neusmiljeno suje, in slišal sem nejasen, oddaljen glas: »Sent Lazár, Sent Lazár!« Zakaj mi neki ne dajo spati? Oh, tako. Nagonsko sem potrepljal po svoji aktovki. Hipoma sem se predramil in zavedel — topo, onemoglo, moja aktovka je izginila!

Planil sem s sedeža, pa spet padel nazaj, deloma, ker me je silno bolela glava, deloma pa, ker je sedel na sedežu gospodične Tyrell, zraven Fourneauja stari H. W. Oba sta se krohotala kakor brezumna.

Kakor hitro pa sem ju zagledal, sem se na mah spomnil nečesa, kar sem bil ukrenil, preden sem naletel na mlado damo, in izraz prijetnega olajšanja, ki mi je odel pri tem obraz namesto prejšnjega strahu in iznenadenja, je nedvomno spravil v začudenje mojega starega šefa. Pri priči se je nehal muzati, in ko sem si potipal svoj notranji žep in se glasno zasmejal, je bil videti ves iz sebe.

Francoz, ki me je bil tako sirovo prebudil in je imel na prsih napis »Železniški detektiv«, je prvi prekinil molk.

»Omamile so vas zastrupljene cigarete, kaj ne?« me je vprašal.

Prijel sem se za razbolelo glavo in pritrdil, da je bilo bržkone tako res.

»Videti pa je, da se vam ta dogodek ne zdi posebno pomemben, kaj,« je nadaljeval detektiv. »Ampak od teh dveh gospodov sem zvedel, da vam je bila ukradena aktovka z zabojčkom draguljev.«

»Ne bo tako hudo gospod,« sem ga zavrnil. »Izginila je samo aktovka, vredna kakih petdeset frankov. Za to pa ne bom tožil gospodične, kar izpustite jo, če ste jo prijeli.«

»O gospod, ko bi jo bili le prijeli!« Detektiv je polglasno milo vzdihnil. »Ko bi jo bili le prijeli, gospod, ko bi jo bili le prijeli to gospodično Renée Chamard — ej, potem je pač ne bi več izpustili. To prevejanko išče namreč polovica evropskih policijskih uradov. Ampak, povejte mi, gospod, ali je bil zabojček v aktovki?«

»Kajpak, da je bil, — toda samo njegov posnetek. Pravdanski zabojček pa je tukajle,« sem rekel in ponosno pokazal izvirnik, ki sem ga bil vtaknil v notranji žep suknjiča, kakor hitro sem odšel iz carinskega urada. »Ali, kako je mogoče, da bi bila ta gospodična Francozinja, kakor sodim po imenu, ki ste ga pravkar navedli? Saj je znala komaj besedico francosko, ko sva bila v Dieppeu. Izborna glumica in prvovrstna jezikoslovka bi morala biti, ko bi hotela na ta način slepariti. In kako veste, kdo je, če je pa niste videli?«

»Gospod,« mi je odvrnil detektiv slovesno, »lahko vas zagotovim, da je ta gospodična najboljša glumica v Evropi. In pristna Francozinja je, doma iz Toursa. Železniški uradnik mi je zadostno opisal to damico. Pa še več: zdaj ima v rokah žig, pečat in lavoriko nove pustolovščine.« Vzdihnil je kakor človek, ki je zimudil ugodno priliko.

»No, prav, prav!« je segel zdaj vmes stari H. W., ki se mu je vrnilo medtem njegovo normalno stanje, in se spet na ves glas zakrohotal. »Pojdite zdaj z menoj. Tu se ne dá nič storiti. Presrčna hvala vam za vaš trud, gospod Tupin,« je zahvalil detektiva. »Stopite z nama, gospod Gibbs.«

Kmalu nato smo sedeli vsi trije v hotelu, v katerem se je bil nastanil moj gospodar.

»Zdaj pa nama pojasnite vso zadevo, gospod Gibbs,« je velel stari gospod.

In izpovedal sem mu, kako malo sem zaupal tajniku Rosemanu in kako sem zaradi tega iz previdnosti vtaknil v aktovko potvorjeni zabojček, ne pa pravdanskega, ki sem ga imel v aktovki samo tedaj, ko sem bil na carinskem uradu. Ta previdnost je bila po mojem mnenju čisto upravičena.

»No, pa odprite zdaj oni zabojček, da vidimo, kaj je v njem,« je velel zelo naglo stari H. W.

Odtrgal sem pečate in omot. Z nemajhnim ponosom sem odstranjeval pokrovček, ampak, ko sem ga dvignil, me je presunilo do kosti: v zabojčku ni bilo drugega ko koščki pečatnega voska in trohica motvoza! Okamenel sem se sesedel na svoj sedež in mrzel, gost znoj mi je orosil čelo. Bil sem tako nedopovedno potrt, da je minilo več minut, preden sem razbral, da se moj šef in gospod Fourneau dobesedno dušita od krohotanja. Stari H. W. se je brez moči zibal sem ter tja. Še na misel mi ni kedaj prišlo, da bi mogel biti tako židane volje.

»Nikarte mi zameriti te nedostojne šale z vami, gospod Gibbs,« je zahlipal. »To je pregorostasno! Po vsem videzu niste zgolj zabojčka podtaknili — tu mora biti še neka druga potegavščina!« In spet se je na ves glas zakrohotal.

»Nedvomno, tu mora biti neka burka, gospod,« sem mu pritrdil malo razburjeno. »Ampak, dokler ne najdete svojih draguljev, se nikakor ne smem z vami vred smejati. Vi se kajpada morete smejati po mili volji, saj so dragulji vaša last. Mene boste pa seveda pognali na cesto zaradi tega.«

»Oj ne, ne, Gibbs, nikarte biti v skrbeh,« mi je odvrnil. »Tukajle so moji dragulji, če se hočete zastran njih smejati in razvedriti. Pri teh besedah je izvlekel zabojček iz žepa. »Ampak, kar je res, je pa res,« je nadaljeval. »Rosemana morate prositi za odpuščanje. Na vso moč dober uradnik je in ne smete ga žaliti. Nekaj vam moram sicer pojasniti, ali svoje mnenje o Rosemanu morate popraviti. Vidite, moj tajnik in tale gospod Fourneau sta prišla na sled nekemu roparskemu naklepu — neki zlikovci so vam nameravali spotoma iztihotapiti dragulje...

Ker so se mi zdeli osumljeni pustolovci nevarni, sem smatral, da moramo biti skrajno previdni pri pošiljanju robe, po kateri jih je zaskominalo. Porabil sem vas torej za vabo, da sem jih primamil za vami v Dieppe, svojo robo pa sem odnesel sam preko Calaisa, nekaj ur pred vašim odhodom iz Londona. Četudi imam zaupanje do vas in se lahko zanesem na vaše poštenje, bi bil le zelo kratkoviden, če bi vam bil dovolil potovati s tem dragim blagom skozi omrežje pretkane tatinske tolpe, katere člen je tudi gospodična Chamard. Vedeti morate torej, da draguljev sploh niste imeli s seboj.«

Prevedel G. K.

Na poti v Carigrad

V Smirni se ustavi parnik na nabrežju, tako da ni treba plačevati prevoznine, kakor je to navada v Grčiji, kjer se ustavljajo ladje zunaj pristanišča. Ker nadaljuje »Bengalija« svojo pot šele ob štirih popoldne, imam dovolj časa, da si ogledam to lepo trgovsko mesto, ki je obenem ena največjih azijskih luk.

Mesto ima zdaj kakih stopetdeset tisoč prebivalcev, večinoma Grkov in se razteza amfiteatralno po pobočju 150 metrov visoke gore Pagos čisto na jugovzhodnem koncu 70 kilometrov dolgega Smirnskega zaliva. V ta zaliv se izteka reka Gedis-čaj, ki je ob času jesenskih in zimskih nalivov prinašala s sosednih hribov toliko blata s seboj, da bi ž njim v bližnji bodočnosti zasula zaliv in onemogočila po njem plovbo večjih ladij. Zato so izkopali strugo v drugi smeri in napeljali tok vode dalje proti zahodu, kjer ima dovelj prostora za odlaganje blata.

V starih časih je stalo mesto bolj proti severu ob notranjem zalivu, ki so ga že leta 688. pred Kristusom zavzeli Jonijci, sto let pozneje ga je pa razrušil lidijski kralj Aliates. Od cvetočega mesta je ostala le borna vas, dokler niso ustanovili na južnem pobrežju zaliva sedanje Smirne, ki se je kmalu razvila v drugo največjo trgovsko luko Azije. Za Grki so prišli Bizantinci, leta 1424 pa so jo zavojevali Turki. Po svetovni vojni si jo je za par let prilastila zopet Grčija, ki jo je pa morala po porazu leta 1922. zopet odstopiti Turčiji. Tedaj je izbruhnil v mestu grozovit požar, ki je upepeljil severni, najlepši del mesta.

Smirna se ponaša s svojimi čipkami in še bolj s svojimi preprogami, ki se odlikujejo po svojih mehkih, mirnih, harmonično ubranih barvah in vzorih stiliziranih rastlinskih ornamentov. Tudi smirnske svilnate čipke, ki jih pozna svet bolj pod imenom »armenske«, so nekaj izredno finega in izražajo s svojimi vzorci cvetja in lističev vso nežnost čipkaric.

V mestu in okolici pridelujejo v velikih množinah svilo, volno, bombaž, razne tkanine, lončarske izdelke, usnje, olje, južno sadje, posebno fige, rozine in orehe, opij, tobak, petrolej, konopljino in sladki les ter razvažajo po vsem svetu: uvažajo pa sladkor, kavo, les in razne stroje. Pa ni samo rozin in fig dovelj v tem čednem, veselem mestu, tudi izborno rakijožganje dobiš lahko tukaj in še boljšo vinsko kapljico, pravo čisto ambrozijo in nektar, o čemer sem se sam prepričal.

Ko sem tako-le sem ter tja taval po mestu, me ustavi precej čedno napravljen Evropejec, sname klobuk in me prosi po nemško za par grošev. Iz radovednosti ga vprašam, kdo je in odkod. Pove mi, da je doma iz Odese, da pa potuje že par let po bližnjem vzhodu. Povabim ga s seboj na čašo vina. Pelje me v nizko, temno grško klet, kjer šumi kakor v panju. Sedeva k prazni mizi, meni naroči vina, sebi pa žganjamastike. Razgovoriva se. Ah, da bi slišali tudi vi, koliko veselega in tudi žalostnega je pripovedoval o svojem romanju.

»Lani osorej,« pravi, »ne! spomladi je bilo — ustavim na pristanišču v Beirutu nekega Angleža in ga poprosim, kakor danes vas, za par grošev. — »Jes!« reče Anglež, seže malomarno v žep in mi stisne v roko kovanec. Zahvalim se mu in veselo odidem na pomol. Pogledam: zlatnik je, čisti pravi zlatnik. Ozrem se za Angležem, pa ga vidim, kako brska po žepih in prebira denar. Isti hip me opazi in hiti proti meni. Denar mi bo vzel nazaj — si mislim; hitro denem zlatnik v usta in ga pogoltnem. Prime me za rame in govori razburjen. Ne razumem ga čisto nič, toda po gibanju rok spoznam, da mi hoče dopovedati, da se je zmotil. Medtem pristopi k nama stražnik. Anglež mu pove, kako in kaj se je zgodilo, pokaže na zlatnik in na-me. Stražnik ga tudi ne razume, skomigne z rameni in hoče že oditi, kar se nečesa spomni in nama pomigne, naj greva ž njim. Pelje naju naravnost na policijski komisarijat. Tam jim Anglež pove, kaj se je zgodilo, kako mi je pomotoma namestu navadnega kovanca dal zlatnik.

»Vrnite zlatnik!« mi zapove komisar.

»Odkod naj ga pa vzamem, gospod komisar?«

»Preiščite mu žepe!«

Dva stražnika me preiščeta, pa razen enega piastra in par metalikov ne najdeta ničesar več.

»Prosti ste, lahko greste!« mi reče komisar. Ne pustim si dvakrat reči in čez par minut sem že v gostilni, pijem s prijatelji in jim pripovedujem. Smejejo se, seveda in mi čestitajo...«

»Kako je pa bilo potem?« ga vprašam.

»Saj si lahko mislite! Prijatelji so pazili name kakor na punčico v svojem očesu. Niso me pustili samega ne podnevi ne ponoči, in ko je prišel čas, smo šli in zapili ves cekin.« — —

In zopet smo na odprtem morju, ki je pa zdaj čudovito mirno in tako lepo modro, da se ga ne moreš nagledati. Vozimo se mimo Lesbosa, najlepšega in najrodovitnejšega grškega otoka ob azijski obali. Solnce je že zašlo za božjo milost in oljčni in figovi in trtni nasadi temné v daljavi in se zlivajo s skalovjem otoka v nerazločno goščo, le male vasice na pobočju hribov in svetilniki na obali se še belijo iz črnine.

Zjutraj na vse zgodaj smo pri vhodu v morsko ožino Dardanele. Ustavimo se, da sprejmemo na krov turško nadzorstveno oblast, ker brez njenega dovoljenja je prehod skozi močno utrjene Dardanele nemogoč. Parnik vozi počasi po komaj tri do največ sedem kilometrov široki ožini. Na naši desnici so nizka azijska tla. Tam je stala v starih časih znamenita Troja, kjer so najsrčnejši grški mladeniči in možje prelivali kri za osvoboditev prekrasne špartanske kraljice Helene, ki jo je uropal Paris, sin Trojanskega kralja Priama. Na levi strani se vleče skalnato hribovje polotoka Galipola. Tu in tam se vrste utrdbe in stari bizantinski in turški gradovi, ki čuvajo prehod, ki je posebno pri Nagari med starodavnimi mesti Sestos in Abidos ter pri Heptastadionu le 2300 in 1350 metrov širok.

Skozi Dardanele, nekdanji Helespont, se kakor po rečni strugi pretaka noč in dan voda iz Marmarskega v Egejsko morje in obratno. Dva toka sta: vrhnji goni slajšo vodo v Egejsko morje, spodnji pa slano iz Egejskega v Marmarsko morje. Globina struge je 9 do 55 metrov, največ je pa kakih 80 metrov.

V tej morski ožini in na njenih bregovih se je velikokrat odločala usoda celih narodov. Na Kozji reki blizu mesta Galipola je bila leta 405. pred Kristusom odločilna bitka med Grki in Perzijci. Pri preseljevanju narodov so pridrveli do sem germanski in slovanski narodi. Bizantinski cesarji, pozneje pa Turki so jo utrdili v varnost Carigrada. Ob času svetovne vojne pa so bili tu veliki boji angleške mornarice s Turki. Zdaj so utrdbe porušene, kraj je pa zopet v turških rokah.

»Bengalija« je ravnokar pustila Dardanele in Galipoli za seboj in plove z vso paro po Mramornem morju... Tam spredaj v megleni dalji, se mi zdi, že vidim zlatoglave mošeje in vitke minarete slavne sultanove prestolice ob Zlatem rogu.

R. Peterlin-Petruška.

Oboroževanje v vzhodni Afriki
Prihod municijske pošiljke v Abdis-Abebo. Abesinski vojaki pri transportu municijskih zabojev v Abdis Abebi. Abesinci so prejeli 7,000.000 municije za mauzerice in 400 strojnic. Kakor smo poročali, so Francozi pošiljko zadržali v Džibutiju in jo šele na intervencijo evropske oboroževalne industrije naknadno pustili na abesinsko ozemlje.

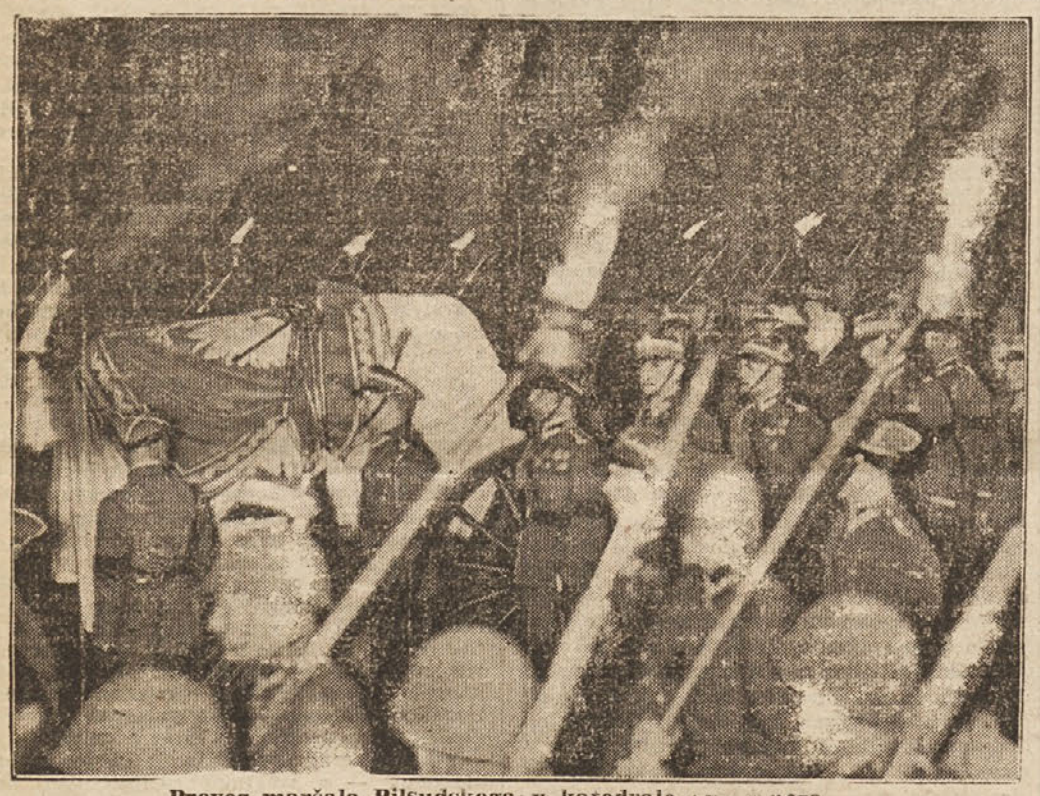

Prevoz maršala Pilsudskega v katedralo sv. Janeza
V sredo pozno zvečer so prepeljali truplo maršala Pilsudskega iz gradu Belvedere z največjimi častmi v varšavsko katedralo sv. Janeza. Krsta na lafeti je pokrita z belordečo državno zastavo Poljske z belim orlom v grbu, na zastavi pa so maršalova čepica in njegov meč, ki je z njim osvobodil svojo domovino Poljsko.

Zadeva časti vseh Jugoslovanov so rojaki v sužnosti! Ščitimo svojo nacionalno čast ter pristopajmo k Braniboru!

„Iz župnišč in zakristij"

Pod tem naslovom je izdal katoliški časnikar dr. Alfred Fuchs knjižico, ki obsega zbirko anekdot o znamenitih katoličanih. Mi posnemamo po »Prager Tagblatt«-u sledeče:

»Papež Leon XIII. je bil znan po tem, da je tudi v velikih skupinah romarjev z gotovostjo uganil narodnost posameznikov. Nekoč je zagledal med romarji tipičnega Francoza. »Ti si pa Francoz, moj sin!« — je rekel Leon XIII. »Da, Svetost, imam čast biti Francoz!« — »Pst, le tiho,« je rekel papež, »sicer bo drugim hudo, ki nimajo te časti!«

*

K papežu Piju je prišla nekoliko živčno razdražena plemkinja in ga prosila, naj ji da kakšno svojo ponošeno obleko, ker je prepričana, da imajo papeževe obleke zdravilno moč. Papež je odgovoril z nasmehom, da ji prav rad daruje vse svoje obleke, da pa dvomi o njihovi zdravilnosti, ker ima sam prav trdovraten revmatizem!

*

Papeževega zastopnika v Pragi Ciriaci-ja je češko časopisje pri neki priliki silno napadalo. »Veste, gospodje,« je rekel nuncij, »jaz ne znam dobro češko, ampak en stavek le znam: »Můj pán je Velky Petr, můj pán neni Malypetr — Moj gospod je Veliki Peter (papež), moj gospod ni Malypetr (predsednik češke vlade).

*

Ko je sklepal Mussolini s papežem pogodbo o samostojni vatikanski državi, je ponudil Vatikanu precej večje ozemlje kakor ga obsega današnja papeževa država. Državni tajnik kardinal Gasparri pa je to ponudbo odklonil. Ko so ga vprašali, zakaj, je rekel: »Ker državnemu tajniku Sv. Stolice ne pristoja, da bi se pogajal kdaj s štrajkujočimi železničarji!«

*

Olomuški nadškof dr. Bauer se je peljal na vizitacijo. Ko je prišel na določeni kraj, ga pa ni čakal voz, tako da se je peljal z navadno pošto. Župnik je bil vsled tega ves preplašen. Dr. Bauer pa je rekel: »Nič se ne vznemirjajte! ‚Episcopus in partibus' (škof brez prave škofije, v deželah nevernikov) je nekaj vsakdanjega, toda ‚episcopus in omnibus' (škof v omnibusu) pa ni vsak!«

*

Ko je bil nadškof dr. Stojan še poslanec, so ga nekoč kmetje prosili, naj jim razloži, kaj je politika. Stojan je položil roko na mizo in rekel nekemu kmetu naj udari. Kmet je res zamahnil, toda Stojan je roko hitro izmaknil in kmet je udaril ob mizo. »Vidite, to je politika,« je rekel Stojan.

*

Monsignore Šramek je govoril na nekem shodu. Prišlo je do burnega prerekanja. »Kdo nam je pa Husa sežgal?« je nekdo zakričal. »Jaz ne!« — je zaklical Šramek.

Državni dohodki od dediščin v Angliji

V Angliji morajo srečni dedači milijonskih dediščin plačevati ogromne takse državi, preden lahko prevzamejo dediščino.

Lani n. pr. je prejela državna blagajna na račun teh taks ogromno vsoto 80 milijonov funtov. Samo tako je bilo mogoče doseči s proračunom tak prebitek, da je vlada zopet lahko začela plačevati podpore za brezposelne v stari višini in tudi uradniške plače zvišati na nekdanjo stopinjo, davek na pivo pa znižati.

A tudi letos mrjo v Angliji milijonarji kar, drug za drugim.

Nedavno je umrl lord Davenport, ki je zapustil dva milijona funtov. Država je dobila ravno polovico te vsote. Srečni dedič je po izplačilu takse in nekaterih volil izginil s spiska milijonarjev.

Nekaj pred njim je umrl znani športnik lord Tredegar. Ta je imel 40.000 oralov zemlje in je zapustil dva in pol milijona funtov v denarju. Državna taksa od dediščine je znašala 1,800.000 funtov.

Sir Robert Mac Alpine je umrl 13 dni po svojem očetu. Tako je prišlo trimilijonsko premoženje v 14 dneh od starega očeta na vnuka; država je dobila poldrug milijon funtov.

S tem pa ni rečeno, da v Angliji milijonarji izumirajo. Stara premoženja se pač krčijo, zato pa nastajajo vedno nova, kar omogočajo vedno nove tehniške iznajdbe.

Justifikacija kubanskega bandita
Pred nekaj dnevi so ob zori v Santa Clari na Kubi ustrelili bandita José Castella, ker je umoril poročnika Juana Alvareza.

Izdaja »Narodna Prosveta« v Ljubljani, zadruga z o. z., predstavnik dr. Goljar, ureja Ante Gaber, tiska tiskarna »Merkur«, predstavnik O. Mihalek, vsi v Ljubljani.